ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ

М.О.ҒАНИЕВА, Д.Н.РАХМАТОВА

"МАЪНАВИЯТ АСОСЛАРИ" ФАНИ БЎЙИЧА ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАЖМУА

(бакалавриат босқичи талабалари учун)

ТОШКЕНТ

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта
махсус таълим вазирлиги

Тошкент давлат иқтисодиёт университети

М.О.ҒАНИЕВА, Д.Н.РАХМАТОВА

«МАЪНАВИЯТ АСОСЛАРИ» ФАНИ БЎЙИЧА ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАЖМУА

(бакалавриат босқичи талабалари учун)

ТОШКЕНТ - 2006

Ғаниева М.О., Д.Н.Рахматова. «Маънавият асослари» фани бўйича ўқув-услубий мажмуа (бакалавриат босқичи талабалари учун), ўқув услубий қўлланма -Т.: ТДИУ, 2006. 144-бет.

«Маънавият асослари» фанидан тажриба-синов ўқув-услубий мажмуаси Тошкент Давлат иқтисодиёт университети Фалсафа кафедрасида тайёрланган. Ушбу мажмуа ўқув-услубий ва маълумотли ҳужжатлардан иборат бўлиб, талабаларни маъруза ва амалий машғулотларни мустақил ўрганиш бўйича ўзлаштириш сифатини оширади. Ўқув-услубий мажмуа «Маънавият асослари» фани бўйича бакалавриат босқичи талабалари учун мўлжалланган.

Ғоя муаллифи:
Иқтисод фанлари доктори, профессор Б.Ю.Ходиев

Лойиҳа муҳаррири:
Педагогика фанлари номзоди, доцент М.К.Хошимова.

Тақризчилар:
Фалсафа фанлари доктори, профессор И.Саифназаров,
Фалсафа фанлари доктори, профессор С.Отамуродов.

Муаллифлар мазкур таълим технологиясини яратишда ўзининг маслаҳатларини аямаганлиги, китобнинг янада мазмунли бўлишида фикрлари билан ўртоқлашганлиги ҳамда ташкилий ишларга ёрдам берганликлари учун ТДИУ ректори, профессор Б.Ю.Ходиевга, профессор А.Ш.Бекмуродовга, доцент Б.У.Усмоновга, доцент Л.В.Голишга, доцент М.К.Хошимовага, катта ўқитувчи О.Б.Гимрановага, «Фалсафа» кафедраси мудири, профессор И.Саифназаров бошчилигидаги Фалсафа кафедрасининг профессор-ўқитувчиларига ҳамда «Иқтисодиёт ва статистика» факультети декани доцент А.Б.Хайитовга ўз миннатдорчилигини билдирадилар.

Муаллифлар таҳририда чоп этилган

© М.О.Ғаниева, Д.Н.Рахматова. -Т.: ТДИУ, 2006.

МУНДАРИЖА

МУАЛЛИФЛАРДАН……………………………………………………...…….6

I-БЎЛИМ. «МАЪНАВИЯТ АСОСЛАРИ» ФАНИ БЎЙИЧА ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАЖМУАНИНГ КОНЦЕПТУАЛ АСОСЛАРИГА КИРИШ……………………………..…………………7

1. «Маънавият асослари» фанининг долзарблиги, мақсади ва вазифалари……………………………………………………………………………8

2. «Маънавият асослари» фани бўйича ўқув дастури…………………13

3. Фан бўйича ўзлаштиришни баҳолашнинг кўрсаткичлари ва мезонлари…………………………………………………………………20

4. Мустақил иш ва реферат мавзулари…………………………………21

5. Ахборот услубий таъминот……………….……………………………24

6. «Маънавият асослари» фанидан якуний баҳолаш саволлари………...27

II-БЎЛИМ. «МАЪНАВИЯТ АСОСЛАРИ» ФАНИДАН МАЪРУЗА ВА АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАР БЎЙИЧА РЕЖА ТОПШИРИҚ-ЛАР ВА ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАТЕРИАЛЛАРИ МАЖМУАСИ………..36

1-мавзу «Маънавиятнинг предмети, тушунчалари, уларнинг ўзаро муносабатлари ва хусусиятлари»

1.1. Кириш-мавзу бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий материаллар………………………………………….37

2-мавзу «Маънавиятнинг предмети, тушунчалари, уларнинг ўзаро муносабатлари ва хусусиятлари»

2.1. Информация-кўргазмали маъруза бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий материаллар…..………………………………43

2.2. Индивидуал топшириқларни бажаришга асосланган амалий машғулот бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий материаллар……………………………………………...52

3-мавзу «Маънавият, иқтисодиёт ва уларнинг ўзаро боғлиқлиги»

3.1. Информацион маълумотга эга бўлган маъруза бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий материаллар……………….....56

3.2. Индивидуал топшириқларни бажаришга асосланган амалий машғулот бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий материаллар……………………………………...66

4-мавзу «Маънавиятда миллийлик ва умуминсонийлик»

4.1. Информацион маълумотга эга бўлган бахс-мунозарали маъруза бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий материаллар…………………………………….....71

4.2. Индивидуал топшириқларни бажаришга асосланган амалий машғулот бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий материаллар…………………………………….....80

5-мавзу «Ислом динида маънавият ва шахс маънавий қиёфасининг талқини»

5.1. Информацион тематик маърузани бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий материаллар……………85

5.2. Индивидуал топшириқларни бажаришга асосланган амалий машғулот бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий материаллар……………………………………....92

6-мавзу. Амир Темур ва темурийлар сулоласи даврида маънавият

6.1. Конференции – маъруза бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий материаллар……………………………...96

6.2. Индивидуал топшириқларни бажаришга асосланган амалий машғулот бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий материаллар……………………………………..108

7-мавзу «Маънавий баркамол инсон тушунчаси, унинг шарқона таърифи»

7.1. Муаммоли-маъруза бўйича режа-топшириқ ва ўқув-

услубий материаллар……………………………………………..112
7.2. Индивидуал топшириқларни бажаришга асосланган
амалий машғулот бўйича режа-топшириқ ва ўқув-
услубий материаллар……………………………………………..119
8-мавзу «Ватанпарварлик, инсонпарварлик ва ўз миллатига
садоқат шахс маънавияти муҳим мезонлари»
8.1. Информацион маълумотга эга бўлган
баҳс-мунозарали маъруза бўйича режа-топшириқ ва
ўқув-услубий материаллар……………………………………..124
8.2. Индивидуал топшириқларни бажаришга асосланган
амалий машғулот бўйича режа-топшириқ ва ўқув-
услубий материаллар……………………………………………..132
ИЗОҲЛИ ЛУҒАТ – ГЛОССАРИЙ……………………………..142
“МАЪНАВИЯТ АСОСЛАРИ” ФАНИ БЎЙИЧА ТАЛАБАНИНГ
ЎЗЛАШТИРИШ КЎРСАТКИЧЛАРИ…………………………..144

МУАЛЛИФЛАРДАН

Ҳурматли талаба!

Қўлингиздаги ўқув-услубий мажмуа «Маънавият асослари» фанини ўқитиш жараёнида мустақил фаолиятингизга ёрдам беради.

Мазкур қўлланма кириш, ўқув фани бўйича ўқув-услубий мажмуанинг концептуал асослари ҳамда маъруза ва амалий машғулотлар бўйича режа-топшириқлар ва ўқув-услубий ҳужжатлар бўлимларидан таркиб топган.

Ўқув-услубий мажмуа концептуал асослари бўлимида «Маънавият асослари» ўқув фанини ўқитишнинг долзарблиги асосланган, мазкур фаннинг тузилмаси келтирилган ҳамда фан бўйича ўқитишнинг мазмуни очиб берилган. Фаннинг ўқув дастури маъруза ва амалий машғулотларнинг мазмунлари ва режаси ҳамда фойдаланиладиган адабиётларнинг рўйхати ҳам келтирилган. Бу бўлимда назарий ва амалий машғулотлар, мустақил ишларни бажариш бўйича ўзлаштиришни назорат қилиш ҳамда баҳолашнинг кўрсаткич ва мезонлари берилган.

Иккинчи асосий бўлимда ҳар бир мавзу бўйича режа топшириқлар ва ўқув-услубий ҳужжатлар келтирилган. Талабаларда мустақил фикрлаш, ўз фикрларини асосли равишда ҳимоя қилиш, баҳслашиш кўникмаларини ҳосил қилиш учун баҳс-мунозара дарсларига алоҳида эътибор қаратилган.

Шу мақсадда ўқув қўлланманинг иккинчи қисми жамият ҳаётидаги баъзи масалаларни амалий дарсларда муҳокама қилишга мўлжалланган. Бундай дарсларни олиб боришда ҳозирги пайтда катта аҳамият касб этиб бораётган илғор педагогик технологиялардан фойдаланиш, жумладан кичик гуруҳларда ишлаш, гуруҳларнинг маълум позицияни эгаллаши, барчанинг бир бирини ўқитиши, «ақлий ҳужум» каби усулларни кенг қўллаш дарсларни самарали бўлиши, уларнинг қизиқарли кечишини таъминлаганлар.

Ўқув-услубий мажмуа сўнггида талабанинг фан бўйича рейтинг балларини йиғма баҳолаш варағи келтирилгандир.

ТДИУ Фалсафа кафедраси катта ўқитувчилари
М.О.ҒАНИЕВА, Д.Н.РАХМАТОВА

I-БЎЛИМ

«МАЪНАВИЯТ АСОСЛАРИ» ФАНИ БЎЙИЧА ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАЖМУАНИНГ КОНЦЕПТУАЛ АСОСЛАРИ

1. «МАЪНАВИЯТ АСОСЛАРИ» ФАНИНИНГ ДОЛЗАРБЛИГИ, МАҚСАДИ ВА ВАЗИФАЛАРИ

Инсоният ва жамиятлар ривожида миллий ва умумбашарий маънавий мерос ва бойликларнинг юқори аҳамияти ҳақида тасаввурга эга бўлиши керак:

– маънавиятнинг предмети, тушунчалари, таркибий қисмлари, маънавиятнинг иқтисод, сиёсат, ҳуқуқ ва ҳокимиятдаги ўрнини;

– маънавият ва унинг жамият тараққиётида тутган ўрни, миллий-маънавий тикланиш, унинг миллий мустақилликни мустаҳкамлаш ва миллий тараққиётдаги аҳамиятини;

– маънавиятдаги миллий ва умуминсоний жиҳатлари, маънавиятнинг тарихий, илмий-назарий ва амалий заминлари, инсон маънавияти шаклланганлигининг асосий мезонларини билиши керак.

Ўз иш фаолиятида маънавий-маърифий ишларни режалаштириш ва амалга ошириш кўникмасига эга бўлиши керак.

Маънавият инсон руҳий камолотининг муҳим мезонларидан бирини ташкил қилади. У миллат абадийлигини ва мамлакат тараққиётини таъминлашдаги устувор омил ҳисобланади. Шунинг учун ҳам Президентимизнинг «Юксак маънавиятли кишиларни тарбиялай олсаккина, олдимизга қўйган мақсадларга эриша оламиз, юртимизда фаровонлик ва тараққиёт қарор топади»[1] - деб таъкидлаганлиги бежиз эмас. Маънавиятнинг ана шу муҳим роли ва аҳамиятидан келиб чиққан ҳолда, миллий-маънавий тикланиш, ёшларни юксак маънавият соҳиби ва баркамол инсон қилиб тарбиялаш мустақиллигимиз шароитида давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Мазкур сиёсатни реал ҳаётга тадбиқ этишда республикамизда «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик марказини тузиш ҳамда унинг фаолиятини такомиллаштиришга бағишланиб чиқарилган Президент Фармонлари ва Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари катта аҳамиятга эга бўлди.

Айниқса, 1997 йилдан бошлаб республика олий таълим тизимига «Маънавият ва маърифат асослари» курсининг киритилиши бу амалий ишлардан муҳими бўлди. Ўтган давр тажрибалари кўрсатдики, мазкур курснинг таълим тизимига киритилиши ўзини оқлади. Чунки, бу курсни ўрганишга талаба ёшларнинг қизиқишлари ортиб бормоқда. Айниқса, уларнинг миллий ўз-ўзини англашларида, миллатпарварлик ва ватанпарварлик туйғуларининг мустаҳкамланишида мазкур курснинг ўқитилиши ижобий роль ўйнамоқда. Уларга эътиқод, иймон, ҳалоллик, поклик, меҳр-шафқат каби туйғуларни шакллантиришга, ўз миллати ва ватанининг манфаатларини тушуниб етишларига ёрдам бермоқда.

[1] Каримов И. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. -Т., «Шарқ», 1998. 7-бет.

Республикамиз олимлари бу курснинг катта тарбиявий аҳамиятидан келиб чиққан ҳолда унинг дастурини ишлаб чиқдилар, илмий мақолалар ва илмий оммабоп асарларни эълон қилдилар. Шунинг билан бир қаторда, тўпланган тажрибаларни умумлаштириб бориш асосида дастурни миллий истиқлол ғояси, мамлакатимиз тараққиёти ва тарбиявий ишларни ривожлантириб бориш заруриятдан келиб чиққан ҳолда кучайтириб бориш, уни такомиллаштиришга эҳтиёж ҳам ортиб бормоқда.

Чунки, маънавиятни ўрганиш тажрибалари кўрсатдики, у кўп қиррали тушунча бўлиб, ўз ичига жуда кўп масалаларни қамраб олади. Ана шу масалаларнинг бошқа ижтимоий фанларда ўрганилмайдиган ёки кам ўрганилаётган қирраларини бир тизимга келтиришни тақозо қилмоқда. Аммо, уни амалга ошириш осон эмас. Бу дастурни тузишда ҳисобга олиниши керак бўлган биринчи масала бўлса, иккинчидан, мамлакатимиз тараққиёти ва миллий тикланишимизнинг ҳозирги босқичида юзага келган янги долзарб масалалардан келиб чиққан ҳолда талаба ёшлар маънавиятини ривожлантириш, уларни комил инсон қилиб тарбиялашнинг янги услублари ва омилларини излаб топиш ҳамда уларни дастурда акс эттириш ҳам зарур бўлади.

Ўқитишнинг мақсад ва вазифалари

Президентимиз И.А.Каримов томонидан жамиятимизни янгилаш мақсадида ишлаб чиқилган беш тамойил ҳаётга собитқадамлик билан татбиқ этилаётган ҳозирги пайтда маънавий-маърифий ишларни амалга ошириш, миллий истиқлол ғояларини ҳар бир киши онгига сингдириш ва пировард натижада маънавий баркамол, комил инсонни, эркин шахсни тарбиялаш давлатимиз сиёсатининг устувор йўналишлари бўлиб қолмоқда. Бу ғоя тўлалигича барча, шу жумладан олий таълим тизимига ҳам тааллуқлидир.

Жамиятимизда таълим-тарбия тизимини соғлом инсонпарварлик йўналишида қайта ташкил этиш, уни замон талаблари даражасига кўтариш, баркамол, маънавий дунёси бой, ахлоқий пок, комил инсонларни тарбиялаш кечиктириб бўлмайдиган, давлат аҳамиятига, миллат келажагига молик вазифа бўлиб турибди. «Маънавият асослари» курсини олий таълим тизимида ўқитилиши ҳам ана шу муҳим вазифани амалга оширилишига хизмат қилмоғи лозим.

Ҳозирги даврда ҳамма соҳада фаннинг ўрни ва мавқеи тобора ортиб бормоқда, Янги техника ва технологияга кенг йўл очиш, уни малакали бошқара оладиган ва айни чоғда чинакам инсоний фазилатларини ўзида

мужассамлантирган, маънавий баркамол кадрларга ижтимоий талаб тобора ортиб бормоқда.

Маълумки, илмий-техника инқилобининг ижтимоий табиий оқибатлари бутун тараққийпарвар инсониятни жиддий ташвишга солаётгани сир эмас. Бинобарин, рўй бераётган фан ва техника ривожини ҳар бир жамият маънавий ахлоқий муҳитини соғломлаштириш билан узвий боғлиқ ҳолда боришини таъминлаш фавқулодда муҳим вазифа бўлиб турибди.

XXI аср одамларида, аввало ёш, ўсиб келаётган кадрларга тор сохавий (технократик) тафаккур тарзидан доиравий (фалсафий) тафаккур тарзига ўтиш, миллий, ирқий, диний ва бошқа муносабатларда инсонпарварликни намоён этадиган янги даврининг бошланиши асри бўлиб қолиши керак. Бунда эса маънавий тарбиянинг ўрни ва аҳамияти каттадир. У инсон қалбини мунаввар этиш, унинг рухи соғлом, ахлоқи пок бўлишига эришиш, уни буюк мақсадларга йўллаш учун ички рағбат бўлувчи ғоя бўлиши, у одамларда, хусусан талаба ёшларда комил инсонлик сифатларини тарбиялаш воситаси бўлиб қолмоғи лозим. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт ижтимоий ва маънавий қиёфаси бугунги тузган режаларимиз, амалга оширадиган ишларимизга монанд тарзда намоён бўлади.

Мана шу юқорида баён этилган фикрлар «Маънавият асослари» курсининг умумий мақсад ва вазифаларини белгилаб беради.

Маънавият ҳозирги кунда хақли равишда табиатнинг олий ва ноёб маҳсули - инсоннинг маънавий ахлоқий камолоти унинг шахс сифатида шаклланиши, маънавий баркамол инсон бўлиб етишишини ўргатувчи ва шунга йўлловчи курслардан бирига айланиб қолди. Талабаларимиз халқимизнинг бой маънавий меросини умуминсоний маънавий бойликлар билан уйғун ҳолда ўрганиб ўзларида ижобий маънавий-маърифий сифатларни шакллантиришлари лозим.

Бизнингча олий ўқув юртларида «Маънавият асослари» курсини ўқитишни қуйидаги талаблар асосида амалга ошириш мақсадга мувофиқдир:

1. Таълимни инсонпарварлаштиришнинг марказий масаласи ёшларда юксак маънавият, юксак ахлоқ, фуқаролик сифатларини шакллантириш, инсоннинг ор-номуси, шаъни, иймони, масъулияти каби туйғуларни, ватанпарварлик, инсонпарварлик каби маънавий-рухий фазилатларни тарбиялашдан иборат.

2. Мутахассисларнинг касбий, ихтисослик тайёргарлигига миллатимизнинг бой маънавий меросидан озиқ оладиган, уларнинг юксак маънавий ахлоқий имкониятлари, кенг дунёқараши ақл-идроки билан ўзаро мувофиқ келиши зарур.
3. Ўзбекистон мустақиллик туфайли жаҳонга юз тутди, жаҳон ҳам Ўзбекистонга ўз бағрини очмоқда. Бинобарин, энди биз тарбиялаётган кадрлар жаҳон халқлари билан доимий мулоқотда бўладилар. Ўзбекистонга, унинг халқига ҳар бир кадрнинг шахсий интеллекти, маънавий-ахлоқий қиёфасига қараб баҳо берадилар, муносабат белгилайдилар. Бундай шароитда бўлажак мутахассиснинг ўз касбини қай даражада устаси эканлиги, айни чоғда Ўзбекистон фуқароси сифатидаги фазилатларига, яьни маънавий дунёсига қараб хорижликлар халқимиз, мамлакатимиз ҳақида тасаввурга эга бўладилар. Буни ҳар бир ёш авлод, жумладан талаба назарда тутиши, шундан келиб чиқиб таълимга, хусусан ўз маънавий дунёсини бойитишга муносабат белгилаши, ўз-ўзини, миллий ўзлигини англаши муҳим.
4. Мустақил Республикамизда мавжуд бўлган муаммоларни ҳал этиш калити юртимизда маънавий-ахлоқий муҳитни миллий заминда соғломлаштиришдир. Ўзбек миллий хусусиятидаги дўстликни ҳамкорликни, ҳамнафасликни, иймонли-эътиқодлйликни улуғлаш, қийин аҳволда қолганларга ҳар доим ёрдамга келиш, шукроналик билан яшаш, босиқ-вазминлик, инсоф-диёнатлилик, шарм-хаёлилик, иффатлилик фазилатларини шакллантиришга ёрдам бериш каби талаблар қуйилди.

Ўқув режасидаги бошқа фанлар билан алоқаси

«Маънавият асослари» курси энг аввало ўқув режасидаги гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар билан узвий алоқада. «Маънавият асослари» янги ўқув курси сифатида ўз мақсади, вазифалари, объект, услубияти, услуби воситаларига суяниб иш кўриш билан бирга Ўзбекистон тарихи, фалсафа, этика, эстетика, диншунослик, маданиятшунослик, педагогика, Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар каби фанлар ва курслар билан чамбарчас боғлиқ. Мазкур курс инсон маънавий-интелектуал ўсишида, ижтимоий муносабатларнинг маънавий-ахлоқий, ҳодисавий асослари каби масалаларда услубият, услубий ва мазмунан бир-бирини тўлдириб келишини кўришимиз мумкин.

Маънавият асослари курси иктисод фани билан бозор иктисодиётига хос бўлган тадбиркорлик, омилкорлик ишбилармонлик сифатларини ёшларда, бўлгуси мутахассисда шакллантириш йўлларини ишлаб чикишда ҳамкорлик қилади. Миллий истиқлол гоясининг маънавий асослари халкимизнинг узоқ бой тарихи билан богланиб кетган. Миллий истиқлол гояси миллатнинг ўз мустақиллигини қўлга киритиш, уни мустаҳкамлаш, мамлакатни ва халқни тараққий эттиришдан иборат бўлган мақсадларни ўзида мужассамлантиргандир. Бу мақсадни амалга ошириш учун эса маънавий юксак комил инсоннинг муҳим мезонларидан бири миллий ғоя мустаҳкам бўлиши, миллати мақсад ва манфаатларини тўлиқ англаган бўлиши лозимдир.

Демак маънавият асослари курсидаги ҳар бир мавзуда Миллий истиқлол ғоясини узвий равишда талабаларга етказиш зарур бўлади.

Машғулотлар турлари бўйича ўкув соатларининг тақсимланиши

№	Мавзулар	Соатлар		
		Маъруза	Амалий	Жами
1.	И.Каримовнинг миллий-маънавий тикланиш концепцияси ва унинг миллий мустақилликни мустаҳкамлашдаги аҳамияти.	2	1	3
2.	Маънавиятнинг предмети, тушунчалари, уларнинг ўзаро муносабатлари ва хусусиятлари.	2	1	3
3.	Маънавият, иқтисодиёт ва уларнинг ўзаро боғлиқлиги.	2	2	4
4.	Маънавиятда миллийлик ва умуминсонийлик.	2	2	4
5.	Ислом динида маънавият ва шахс маънавий қиёфасининг талқини.	2	2	4
6.	Амир Темур ва темурийлар сулоласи даврида маънавият.	2	2	4
7.	Маънавий баркамол инсон тушунчаси, унинг шарқона таърифи.	2	2	4
8.	Ватанпарварлик, инсонпарварлик ва ўз миллатига садоқат шахс маънавияти муҳим мезонлари.	2	2	4
	Жами	**16**	**14**	**30**

2. «МАЪНАВИЯТ АСОСЛАРИ» ФАНИНИНГ МАЗМУНИ

1-мавзу: Ислом Каримовнинг миллий-маънавий тикланиш концепцияси ва унинг миллий мустақилликни мустаҳкамлашдаги аҳамияти

Ислом Каримовнинг миллий-маънавий тикланиш тушунчасига таҳлили. Унинг Ўзбекистонни янгилаш ва ривожлантиришнинг йўли: — умуминсоний қадриятларга содиқлик; халқимизнинг маданий меросини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш; инсоннинг ўз имкониятларини эркин намоен қилиши; ватанпарварлик каби негизларга асосланиши тўғрисидаги концепцияси маънавий тикланишимизнинг назарий-методологик асоси эканлиги.

Ислом Каримовнинг Маънавият тушунчасига таърифи ва унинг маънавиятни одамни руҳан покланишига, қалбан улгайишига чорлайдиган, инсон ички дунёсини, иродасини бақувват, иймон эътиқодини бутун қиладиган, виждонини уйғотадиган куч эканлиги ҳақидаги фикри. Ислом Каримовнинг халқнинг маънавияти ва маданияти, унинг ҳуқуқий тарихи ва ўзига хослиги қайта шаклланаётганлиги, жамиятимизни янгилаш ва тараққий эттириш йўлидан мувоффаққияти равишда олға силжитишдаги хал килувчи ва белгиловчи аҳамиятга эга эканлиги тўғрисидаги ғояси ва унинг миллий тикланишидаги тутган ўрни.

Ислом Каримовнинг миллий ғоя ва миллий мафкура концепцияси ва у томонидан маънавиятни тиклаш ва юксалтиришга мамлакатда амалга оширилаётган барчаислоҳотлар тизимида устувор вазифа сифатида қаралиши ва унинг сабаблари.

Мустақиллик йилларида миллий маънавиятни тиклаш ва ривожлантиришда Ислом Каримовнинг хизматлари.

Ўзбек халқининг миллий-маънавий тикланиши ва мустақилликни мустаҳкамлашда Ислом Каримов томонидан ишлаб чиқилган концепциянинг назарий, методологик ва амалий аҳамияти.

Курснинг мақсади, вазифалари, манбалари ва услуби. Уни ўқитишнинг зарурияти ролининг ошиб бориш сабаблари ва давлат сиёсатида устувор вазифалардан бирига айланиши.

2-мавзу: Маънавият асослари фанининг предмети, тушунчалари уларнинг ўзаро муносабатлари ва ривожланиш хусусияглари

«Маънавият» тушунчасининг моҳияти. Маънавият хар бир инсоннинг ички *рухиятининг* ижобий қирралари, ақл-заковати, унинг *ўз-ўзини* англаши, аниқ мақсадлар сари фаоллик кўрсатиш салоҳияти эканлиги.

Маънавият асосларининг предмети инсон ва жамият маънавий ҳаёти, унинг мақсади комил инсон, иймон, эътиқоди бутун, иродаси бақувват, эркин фуқаро маънавиятини шакллантириш ва жамият маънавий салохиятини ривожлантириш эканлиги.

Инсон шахсининг шаклланиши маънавиятнинг пайдо бўлиши билан узвий боғлиқлиги, маънавият, шахс, миллат ва жамият омиллари ўзаро боғлиқ эканлиги. Маънавият ривожланишидаги миллий маънавий меросларга, унинг тараққиёт тажрибаларига таяниш ва миллий маънавий таъсир курсатиш, ўзаро бойитиш ва умуминсоний қирраларни ўзлаштириш қонуниятлари.

Шахснинг ўз-ўзини англаши, билимдонлик, қалби поклик, саҳийлик, самимийлик, хайрихохлик, имонлилик, халоллик, эътиқодлилик, диёнатлилик, поклик, меҳр-шафқат, виждонлилик, ростгўйлик, адолатпарварлик, ота-онага ҳурмат, оилага садоқатлилик, миллий ўз-ўзини англаш, миллий ғурур, миллатпарварлик, ватанпарварлик, миллат тақдирига нисбатан маъсулияти, миллий манфаат устуворлигини хис этиш, миллий тил, миллий тарих, адабиёт, санъат, урф-одатлар, анъаналар, қадриятларни ўзлаштириш, давлат тизимига ҳурмат, қонунларга итоаткорлик, жамоа анъаналарига хайрихохлик, вазминлик, ўз касбининг моҳир устаси бўлиш, мамлакат ички ва ташқи сиёсатидан хабардор бўлиш, ҳаётида бўладиган жараёнларда фаоллик кўрсатиш кабиларнинг маънавият категориялари эканлиги.

Маънавият жамиятни ривожлантиришнинг муҳим омилларидан бири эканлиги. Унинг шахс фаоллигини ва меҳнат унумдорлигини ошириш, жамиятда тотувлик, якдилликни таъминлаш ва умуммиллий манфаатларни уйгунлаштиришда қудратли куч эканлиги. Миллий истиқлол ғоясининг маънавий асослари.

3-мавзу: Маънавият, иқтисодиёт ва уларнинг ўзаро боғлиқлиги

Иқтисодиёт тушунчаси. Унинг муайян ижтимоий тузумдаги ишлаб чиқариш муносабатлари мажмуи эканлиги. Эҳтиёжлар, манфаатлар инсон хаётий фаолиятининг харакатлантирувчи кучи. Иқтисодий эҳтиёжлар ва маънавият.

Иқтисодий ҳаётни шакллантириш ва ривожлантириш - маънавиятнинг ўзига хос шакли эканлиги, Ислом Каримов иқтисодиёт ва маънавиятнинг ўзаро боғлиқ эканлиги тўғрисида. Маънавият жамиятнинг юксак иқтисодий тараққиётга эришишининг омили эканлиги. Жамият маънавияти тараққиётида иқтисодий омилларнинг роли катта эканлиги. Юксак маънавият иқтисодий самарадорлик ва сифат гарови эканлиги.

Бозор иқтисодиётини маънавийлик нуқтаи назаридан тахлили. Унга ўтиш юксак тараққиёт имконияти эканлиги. Ўтиш даврида содир бўладиган иқтисодий қийинчиликлар шароитида маънавий омиллар ролининг ошиб бориш сабаблари. Маънавият иқтисодий ҳаётда содир

бўладиган уюшган жиноятчилик, тамаъгирлик, юлгучлик, алдамчилик, порахўрлик каби салбий иллатларни тугатишнинг, тадбиркорлик, яратувчилик, фаоллик, сахийлик каби ижобий фазилатларни шакллантиришнинг муҳим омили эканлиги. Кишиларнинг халол иқтисодий баркамолликка эришиши, улардаги саховат ва ёрдам кўрсатиш, ҳомийлик қилиш фазилатларининг намоён бўлиши маънавий юксаклик белгиси эканлиги.

Маънавиятнинг иқтисодий муаммоларни ҳал қилишда мамлакат аҳолисини уюштирувчи ва фаоллаштирувчи куч эканлиги. Ривожланган иқтисодиёт - юксак маънавият мезони.

4-мавзу: Маънавиятда миллийлик ва умуминсонийлик

Маънавият, этнослар, халқлар ва мамлакатлар.

Миллий маънавият тушунчаси, унинг миллат рухияти, миллий онг, унинг тафаккури, хатти-ҳаракатлари, турмуш тарзи, урф-одатлар, анъаналар ва қадриятлар билан боғликлиги. Миллий маънавиг ҳар бир миллатнинг ўзига хослиги ва умрбоқийлигини таъминловчи омил эканлиги.

Миллий маънавиятнинг ўзига хос ривожланиш хусусиятлари. Миллий маънавиятнинг умуминсоний маънавият даражасига кўтарилиш концепцияси.

Умуминсоний маънавият таҳлили. Унинг барча миллатлар ва этносларнинг ўзига хос томонларини ўзида мужассамлаштирганлигини ва эҳтиёжларини, манфаатларини акс эттириши.

Этник бирлик ва миллий маънавиятлар. Турли тарихий ва ижтимоий-иқтисодий шароитларда миллий маънавиятларнинг ўзаро алоқадорлиги. Миллатлараро маънавий-маърифий муносабатларнинг тарихий шакллари.

Демократик жамият шароитида миллий маънавий эҳтиёжнинг ўсиб бориши, миллатлар ва мамлакатлараро маънавий-маърифий муносабатларинг кенгайиши ва чуқурлашуви.

Маънавият илдизлари мустаҳкам миллатнинг келажаги порлоқлиги ва унинг букилмас қудратга эга эканлиги. Ҳар бир миллатнинг умуминсоний маънавиятидан муносиб ўрин эгаллашга интилиш тамойиллари.

Маънавиятда миллий махдудлик ва айирмачиликка интилишнинг салбий оқибатлари.

Миллатчилик, буюк давлатчилик ва ирқчилик маънавий қашшоқликнинг жирканч белгиси эканлиги.

Шарқ ва ғарб маънавияти, уларнинг миллий ва умуминсоний хусусиятлари. Шарқ ва ғарб халқлари маънавиятларини бир-бирига қарама-қарши қўйишга интилишларни танқид.

Миллий маънавий тикланишнинг моҳияти. Ўзбек миллий маънавиятининг мустақиллик шароитида қайта тикланиш жараёнлари ва унинг жаҳон цивилизациясидаги мавқеини тиклашдаги ютуқлари.

5-мавзу: Ислом динида маънавият ва шахс маънавий қиёфасининг талқини

Ислом ва маънавият. Қуръони Карим мусулмонларнинг муқаддас китоби. Унда маънавият тушунчаси ва шахснинг маънавий қиёфасининг мезонлари. Шариатда ҳуқуқ ва ахлоқ меъёрларининг бирлиги. Ислом динида халол ва харом, фарз, суннат, макрух, яхшилик ва ёмонлик, савоб ва гуноҳ инсофлилик, виждонлилик, меҳр ва шафқатлилик, ростгўйлик, фирибгарлик, зўравонлик, ўғирлик, босқинчилик, таъмагирлик ва порахўрлик тушунчалари.

Ислом динида ота-онага меҳр-муҳаббат, ғамхўрлик, қариндошчилик, фарзанд тарбияси, оилага садоқат, тенглик ва биродарлик, ҳурмат ва эҳтиром, софдиллик ва самимийлик, ўзаро ёрдам ва камтарлик, саломлашиш ва дўстлашиш, муайян ҳуқуқий меъёрларни эътироф этиш ва уларга риоя қилиш, жамиятда тартиб интизом ва осойишталикни сақлаш масалалари ва уларнинг маънавий юксакликни таъминлашдаги роли.

Тасаввуф тушунчаси ва унинг маънавий - ғоявий илдизлари. Назарий ва амалий тасаввуф. Тасаввуф нафс ва ақл ҳақидаги таълимотнинг таҳлили. Тасаввуфнинг асосий оқимлари ва уларнинг ғоявий мазмуни ва инсоннинг маънавий камолотида тутган ўрни.

Марказий Осиёда яшаб ижод этган буюк сўфийлар ва мутафаккирларнинг шахс маънавий камолоти ҳақидаги таълимотлари. Юсуф Ҳамадоний, Замахшарий, Аҳмад Яссавий, Хўжа Абдуллоҳ Ғиждувоний, Абу Али Муҳаммад Ибн Ҳаким Термизий, Нажмиддин Кубро, Баҳовуддин Нақшбанд, Хўжа Ахрор, Абдураҳмон Жомий, Мир Алишер Навоий, Машраб ва бошқаларнинг маънавият ва шахс маънавий камолоти ҳақидаги ғоялари.

Ислом маънавий қадриятлари ва ахлоқ-одоб нормаларининг умуминсоний характери. Диний бағрикенглик — миллий ғоянинг тамойили эканлиги.

Собиқ шўро тоталитаризми шароитда ислом маънавий-аҳлоқий қадриятларининг таъқиб этилиши. Мустақиллик шароитида уларни қайта тиклаш соҳасида амалга оширилаётган тадбирлар ва уларнинг маънавий тикланишдаги аҳамияти.

Ислом Каримов асарларида ислом дини ва исломий қадриятларнинг жамиятимиз ҳаётида тутган ўрни ва ролини янада ошириш зарурлиги ҳақидаги масалаларни ёритилиши.

Ислом динидан ғаразли мақсадларни амалга ошириш йўлида фойдаланишга уринишлар, уларнинг маънавий қашшоқлик белгиси

эканлиги. Бундай уринишларнинг чинакам қадриятларга, жамиятимиз, давлатимиз ва миллатимиз тараққиётига таҳдиди.

Ислом динидан умуммиллий ва умуминсоний маънавиятни тиклаш йўлида фойдаланишнинг назарий ва амалий аҳамияти.

6-мавзу: Амир Темур ва темурийлар сулоласи даврида маънавият

Амир Темурнинг буюк давлат арбоби, юксак маънавият соҳиби эканлиги. Унинг маънавият ва маданият хомийси эканлиги. «Темур тузуклари» асарида маънавият масалалари ва унда комил инсон қиёфаси фазилатларининг қўйилиши.

«Темур тузуклари»да подшохлар, ҳокимлар, давлат арбоблари ва амадлорларнинг, оддий аскарлар ва аҳоли қатламларининг ҳуқуқий ва маънавий меъёрларининг ифодаланиши:

- кишининг ўзига, бажараётган ишига, эгаллаб турган лавозимига қўйилган одоб-ахлоқ меъёрлари;
- инсоннинг Ватанга, халқига, ўз оиласига ва дўстига муносабатини акс эттирувчи маънавий мезонлар;
- инсоннинг кундалик ҳаёти, юриш туриш қоидаларини акс эттирувчи ахлоқий меъёрлари;
- илм-фан арбоблари, дин пешволари, донишмандларга муносабатларни акс эттирувчи одоб меъёрлари;
- ота-онага, ўз устозига, унга яхшилик бахш этган кишиларга бўлган муносабатларини акс эттирувчи маънавий-ахлоқий нормалар.

Мирзо Улуғбек, Алишер Навоий ва Мирзо Бобур Темурийлар сулоласи давридаги маънавият, маърифат ва маданият ривожланишида буюк хизматлар қилган давлат арбоблари эканлиги. Уларнинг маърифат, илм, меҳр-шафқат, инсонийлик, ватанпарварлик ғоялари ва уларнинг миллий маънавиятда тутган ўрни.

Амир Темур ва темурийлар сулоласи даврида яратилган моддий ва маънавий мерослар ва уларнинг ўзбек халқининг мустақиллик шароитида маънавий тикланишидаги аҳамияти.

7-мавзу: Маънавий баркамол, комил инсон тушунчалари. Уларнинг шарқона таърифи. Ислом Каримов асарларида баркамол инсонни тарбиялаш ғоялари

Баркамол инсон таърифи. Ислом Каримов томонидан баркамол инсон тушунчасига берилган таърифнинг мохияти. У аввало, онги юксак, мустакил фикрлай оладиган, хулқ - атвори билан узгаларга ибрат бўладиган билимли, маърифатли киши эканлиги.

Маънавий баркамол ва комил инсоннинг ақлий, ахлоқий, маънавий фазилатларининг юксак бўлиши. Кишиларнинг чуқур ва замонавий билимга, кенг дунёқарашга, мустақил фикрлаш салоҳиятига эга бўлиши, унинг юксак маънавий камолот соҳиби бўлишининг асосий шарти

эканлиги. Маънавий баркамоллик ва комилликнинг қирралари ва асосий мезонлари: Ҳар бир инсоннинг ўз-ўзини англаши, ўзга инсонларни қадрлай билиши, инсон зотини улуғлай билиши, инсоният томонидан бунёд қилинган барча моддий ва маънавий бойликларни ўзлаштиришга интилиши, унинг ички ва ташқи дунёсининг, соғлом фикри ва оқилона сўзи билан амалий фаолиятининг, дили билан тилининг бирлиги маънавий етукликнинг асосий қирралари ва мезонлари эканлиги.

Комил инсоннинг шарқона фазилатлари, Шарқ халқлари тарбия тизими ва услубининг ўзига хос хусусиятлари.

Миллий истиқлол ғоясида комил инсон ғоясининг талқини.

Ислом Каримов ақл-заковатли, юксак маънавиятли кишиларни тарбиялай олсаккина, олдимизга қўйилган мақсадларга эриша оламиз, юртимизда фаровонлик ва тараққиёт қарор топади, — деган концептуал ғоясининг мазмуни, уни амалга ошириш вазифалари ва воситалари.

Маънавий баркамол, комил инсонни тарбиялаш заруриятининг ошиб бориш сабаблари. Унинг миллат, мамлакат ва умуминсоният олдида турган улкан вазифалар билан боғлиқ эканлиги.

8-мавзу: Ватанпарварлик, инсонпарварлик ва ўз миллатга садоқат шахс маънавияти мезонлари

Ватан ва ватанпарварлик тушунчалари. Ватанни она каби улуғлаб «она - Ватан», - дейилишининг моҳияти. «Ватангадолик», «Ватанфурушлик» тушунчалари, уларнинг инсон учун оғир қисмат ва маънавий қашшоқлик белгиси эканлиги.

Ҳар бир инсоннинг ўз она заминида яшаши, унинг манфаатлари йўлида фидоий бўлиши юксак олий неъмат эканлиги. Ягона замин ва ягона тақдир тушунчаларининг маънавий илдизлари. «Ватанни севмоқ-иймондандир», - ҳикматининг мазмуни ва унга амал қилиш ҳар бир шахснинг инсоний бурчи эканлиги. Ватанпарварлик авлоддан-авлодга мерос бўлиб ўтаётган қадрият эканлиги. Ватанни душмандан ҳимоя қилиш, уни бир бутунлигини кўз қорачиғидек асраш, унинг равнақи йўлида фидоий бўлиш ҳар қандай инсон маънавиятининг мезони эканлиги.

Ислом Каримовнинг «Биз фидоий ватанпарварга таянамиз», «Биздан озод ва обод Ватан қолсин» ва «Ватан саждагоҳ каби муқаддасдир» ғояларининг моҳияти, уларни ёшлар руҳиятига сингдиришнинг зарурияти. Миллий мустақилликни мустаҳкамлаш ватанпарварликнинг ва миллатпарварликнинг муҳим белгиси.

Мустақиллик ва бозор муносабатларининг шаклланиши шароитида ватанпарварлик туйғуларининг мустаҳкамлаш зарурияти.

Инсонпарварлик тушунчаси, унинг, инсон, инсонга дўст, ҳамдард, кўмакдош каби фазилатлар эканлиги. Инсонпарварликнинг ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ва маънавий-маърифий қирралари. Инсоннинг ўз-ўзини

англаши инсонпарварликнинг маънавий мезони эканлиги. Миллий истиқлол гоясида ватан равнақи, халқ фаровонлиги масалалари.

Ўзбекистоннинг «Соглом авлод» дастури ва унинг инсонпарварлик моҳияти. Худбинлик, зўравонлик, жоҳиллик, манманлик, ўзини ўзгалардан устун қўйишга интилиш, ёвузлик кабиларнинг инсонпарварликка зид эканлиги. Ота-она, Ватан ва ўз миллати олдида маъсулиятини тушуниб етиш, дўсту-биродарга, қариндош-уруғга меҳр оқибатли, мурувватли бўлиш, ўтганларнинг руҳини шод этиш инсонпарварликнинг ажралмас белгилари эканлиги.

Ўз миллатига садоқатли бўлишнинг моҳияти, унинг миллат манфаатлари йўлида фидоий бўлиш, қадр-қимматини, урф-одатлари, анъаналари, қадриятлари ва миллий бирликни мустаҳкамлаш каби фазилатлар эканлиги.

Ўз миллатининг келажаги йўлида қайғуриш, ҳар бир маънавиятли инсоннинг бурчи эканлиги. Ёшлар ва фикрлар хилма-хиллиги, ёшлар онгига миллий ғоя ва мафкурани сингдириш зарурияти, ёшлар руҳиятида ватанпарварлик, инсонпарварлик ва ўз миллатига садоқат туйғуларини мустаҳкамлаш борасидаги вазифалар ва уларни амалга ошириш миллий маънавий тараққиётнинг зарурий шарти эканлиги.

3. ФАН БЎЙИЧА ЎЗЛАШТИРИШНИ БАҲОЛАШНИНГ КЎРСАТКИЧ ВА МЕЗОНЛАРИ

	1	2	3	4	5	6	7	8	Жами
Ж.Б.									45
Маъруза	3	3	3	3	3	3	3	3	
Амалий машғул.		3	3	3	3	3	3	3	
О.Б.									40
Реферат				10					
Тест								30	
Я.Б.									15
Ёзма									
Огзаки								15	
ЖАМИ:									100

Ўзлаштириш кўрсаткичлари	Баҳо
85,01 – 100	Аъло
70,01 – 85	Яхши
55,01 – 70	Ўрта
55 гача	Қониқарсиз

4. МУСТАҚИЛ ИШЛАШ УЧУН РЕФЕРАТ МАВЗУЛАРИ

1. Мустақил Ўзбекистон тараққиётининг маънавий-маърифий негизлари.
2. Бозор муносабатларининг маънавий асослари.
3. Фалсафий тафаккур ва маънавий камолот.
4. Маънавий қадриятлар - истиқлол маънавиятининг асосидир.
5. Маънавий баркамол инсон - мустақиллигимиз пойдевори.
6. Юксак эътиқод - маънавийлик белгиси.
7. Ҳалоллик ва поклик - юксак маънавийлик ифодасидир.
8. Мустақиллик - маънавий юксалишимизнинг гаровидир.
9. Истиқлол ижтимоий тараққиёт мафкураси - машъали.
10. Мафкурасизлик ва унинг ижтимоий - сиёсий оқибатлари.
11. Ўзликни англаш - маънавийликнинг юксак босқичи.
12. Ёшларда юксак маънавий фазилатларни шакллантиришда ижтимоий фанларнинг ўрни.
13. Ватанпарварлик туйғуси - маънавий камолотнинг юксак ифодаси.
14. Ижтимоий ҳаётда маънавият ва маърифатнинг аҳамияти.
15. Туркистонда жадидчилик харакати ва уларнинг маърифатпарварлик фаолияти (А.Авлоний, Усмон Носир).
16. Беҳбудий ва Мунаввар қори - Туркистонлик улуғ маърифатчилардир.
17. Алишер Навоий - юксак маънавият эгаси, маърифатчи шоир.
18. Фаробий - юксак маънавият ва маърифатчи олим.
19. Ўзбекистон музейлари, маънавият ва маърифат ўчоқлари.
20. Ўзбекистонда «Маънавият ва маърифат» марказининг таъсис қилиниши - юксак маънавийлик сари қўйилган қадам.
21. И.А.Каримов - маънавият ва маърифат хомийси.
22. «Овесто» китоби зардўштийлик мафкурасининг манбаи сифатида.
23. Амир Темур маънавияти ва маориф хомийси.
24. Темурийлар даврида маънавият ва маърифатга бўлган эътибор.
25. Ислом динида маънавият ва маърифатга муносабат.
26. Қуръони Каримда маънавий баркамоллик ҳақидаги ғояларнинг қўйилиши.
27. Хадиси шарифлар - юксак инсоний фазилатлар жамланган манба сифатида.
28. Муҳаммад пайғамбарнинг юксак маънавий қиёфалари - маънавий баркамоллик мезони.
29. Миллий ва умуминсоний қадриятлар. Уларнинг муштараклиги.
30. Ўзбекистоннинг давлат рамзлари - ёшларда маънавийликни тарбиялаш воситаларидир.
31. Ўзбекистонда демократик тамойилларнинг қарор топиши - юксак маънавийликни аломатлари эканлиги.

32. Маданий мерос, маънавият ва мафкура. Уларнинг нисбати.
33. Маънавий маданиятимизнинг сарчашмалари.
34. Маънавий соғломлик микёслари ва уларни шакллантириш йўллари.
35. Маънавият - инсоний фазилат, ахлоқийлик ифодаси.
36. Маънавият - буюк мулк.
37. Маънавиятимиз салоҳиятлари.
38. Кучли ижтимоий химоялаш сиёсати маънавият имконияти ва кафолати сифатида.
39. Миллий маънавиятимизнинг такомил босқичлари.
40. Маҳмуд Қашғарийнинг «Девони Луғатит турк» асари маънавийлик кўзгуси сифатида.
41. Ислом минтақа такомилида Марказий Осиёлик мутафаккирларнинг ўрни.
42. Тасаввуф таълимотининг маънавий мазмуни ва Нақшбандия тариқати.
43. Янги давр жаҳон маданияти ва миллий маданият равнақи (XVI-XIX асрлар).
44. Мустамлака асорати шароитида (XIX-XX асрлар) миллий маънавиятимизнинг аҳволи.
45. Шўролар тузуми даврида миллий маънавиятимизга бўлган муносабат.
46. Маданиятлилик - маънавийлик ифодаси.
47. Кутубхоналар - маънавият ўчоғи.
48. Адабиёт - маънавият булоғи.
49. «Наврўз» байрами ва унинг маънавий аҳамияти.
50. Мустақил Ўзбекистоннинг Конституцияси - маънавият кафолати.
51. Абдулла Қодирий ёзувчи ва буюк маънавият сохиби.
52. «Ўтган кунлар» асари юксак маънавият кўзгуси.
53. Абдулла Орипов шеърлари - юксак маънавийлик намуналари.
54. Ўткир Хошимовнинг «Икки эшик ораси» китоби ўзбек халқининг маънавий ифодачиси сифатида.
55. Мустақиллик ва миллий маънавият учун курашганлар.
56. Марказий Осиёда илк уйғониш даври маънавий маданияти.
57. Нақшбандия тариқати - тасаввуф таълимотнинг юқори босқичи сифатида.
58. Мустақиллик ва ўзликни англашнинг муаммолари.
59. Демократиянинг маънавий қиёфаси.
60. Мустақиллик маънавияти.
61. Ўзбек бадиий адабиётида мустақиллик муаммоларининг ёритилиши.
62. Мустақиллик Конституцияси - энг демократик конституция.
63. Ахмад Яссавийнинг - маънавий қарашлари.
64. Захириддин Муҳаммад Бобурнинг маънавий қарашлари.
65. «Бобурнома» - маънавият булоги.
66. «Фозил одамлар шаҳри» асарида Фаробийнинг маънавий қарашлари.

67. Исломнинг аёлларга муносабати - юксак маънавийлик ифодаси.
68. Темурийлар даврида маънавият ва маърифатга хизмат қилган буюк шахслар.
69. «Овесто» китоби ва унинг Марказий Осиё халқларининг маънавий ҳаётига таъсири.
70. Пиримқул Қодировнинг «Юлдузли тунлар» китоби ўзбек маънавиятининг намунаси.
71. «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» ойномаси сахифаларида маънавият муаммоларининг ёритилиши.
72. «Тафаккур» журнали ўзбек маърифатчилигининг жарчиси.
73. Эркин Вохидовнинг «Ўзбегим» шеърида ватанпарварлик ғоялари.
74. Амир Темур даврида маданият ва маърифат.
75. Алишер Навоий «Хамса»сида ватанпарварлик ғояларининг ёритилиши.
76. Тасаввуф таълимотида инсон маънавияти.
77. Хадисларда ота-она, қариндош-уруғ ва қўни-қўшниларга қилинадиган муносабатлар ҳақида.
78. «Мулоқот» ойномаси маънавият кўзгуси.
79. Ислом дини ва пайғамбаримиз авлодлари.
80. Давлатшох Самарқандий ва унинг фаолияти.
81. Амир Темур тузуклари - маънавият ўчоғи.
82. Юсуф Хос Хожиб ва Ахмад Югнакийларнинг маънавий - ахлоқий қарашлари.
83. Ўзбекистон мустақиллигининг иқтисодий-маънавий заминлари.
84. Ўзбек оиласи. Муносабатлар.
85. Миллий анъаналар ва тарбия муаммолари.
86. Оилачиликнинг янги ҳуқуқий меъёрлари.
87. Оиланинг иқтисодий имкониятлари ва оила мустахкамлиги.
88. Ўзбек хонадонида қайнона - келин муносабатлари.
89. Маънавий муштараклик - оила мустақиллигининг заминидир.
90. Ватан мустақиллиги ва оила равнақи.

5. АХБОРОТ - УСЛУБИЙ ТАЪМИНОТ

Ўзбекистон Республикаси қонунлари, Президент фармонлари ва асарлари ҳамда меъёрий ҳужжатлар

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. -Т.: Ўзбекистон, 2003. 14-15-б.
2. Каримов И.А. Мамлакатимиз тараққиётининг қонуний асосларини мустаҳкамлаш фаолиятимиз мезони бўлиши даркор. «Халқ сўзи» газ. 2006 йил 25 февраль.
3. Каримов И.А. Эришилган ютуқларни, янги марралар сари изчил ҳаракат қилишимиз лозим. «Халқ сўзи» газ. 2006 йил 10 февраль.
4. «Хомийлар ва шифокорлар йили»: мазмун ва моҳият. Т., 2006.
5. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 13 йиллигига бағишланган маросимидаги маърузаси. -Т.: Ўзбекистон, 2005.
6. Каримов И.А. Ўзбек халқи ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмайди. -Т.: Ўзбекистон, 2005.
7. Каримов И.А. Бизнинг бош мақсадимиз - жамиятни демократлаштириш ва янгилаш, мамлакатни модернизация ва ислоҳ этишдир. Т., «Ўзбекистон», 2005.
8. Каримов И.А. Империя даврида бизни иккинчи даражали одамлар, деб ҳисоблашар эди. Т., «Ўзбекистон», 2005.
9. Каримов И.А. Ватанимизнинг тинчлиги ва хавфсизлиги ўз кучқудратимизга, халкимизнинг ҳамжиҳатлиги ва букилмас иродасига боғлиқ. Т., «Ўзбекистон», 2004.
10. Каримов И.А. Биз танлаган йўл - демократик тараққиёт ва маърифий дунё билан ҳамкорлик йўли. Т., «Ўзбекистон», 2003.
11. Каримов И.А. Хавфсизлик ва тинчлик учун курашмоқ керак. Т., «Ўзбекистон», 2002.
12. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. -Т., 1997.
13. Каримов И.А. Ўзбекистон: Миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. -Т.: «Ўзбекистон», 1996.
14. Каримов И.А. Биздан озод ва обод Ватан қолсин. -Т.: «Ўзбекистон», 1996.
15. Каримов И.А. Ватан саждагоҳ каби муқаддасдир. -Т.: «Ўзбекистон», 1996.
16. Каримов И.А. Бунёдкорлик йўлида. -Т.: «Ўзбекистон», 1996.
17. Каримов И.А Амир Темур-фахримиз, ғуруримиз. «Халқ сўзи» газ. 25 октябрь, 1996.
18. Каримов И.А. Ўзбекистон иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш йўлида. Т. 1995.
19. Каримов И.А. Истиқлол ва маънавият. -Т., 1994.

Ўқув қўлланма

1. Қуръони Карим. -Т.: Тошкент Ислом Университети, 2001. 2-49-б.
2. Ҳадислар тўплами. Қомуслар бош таҳририяти. -Т.: 1998, 77-149-б.
3. Абдулла Авлоний. Туркий гулистон ёхуд ахлоқ. -Т.: Шарқ, 1994.
4. Имом Бухорий. Ҳадис, 4 жилдлик. -Т.: 1992, 1-жилд.
5. Азизхўжаев А. Чин ўзбек иши. Т. Академия, 2003.
6. Абдураҳмонов А. Саодатга элтувчи билим. -Т.: Мовароуннаҳр, 2001.
7. Авесто. -Т.: Шарқ, 2001.
8. Бобоев Х. Авесто маънавиятимиз сарчашмаси. -Т.: Адолат, 2001.
9. Бойназаров Ф. Қадимги дунё тарихи. -Т.: А.Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти. 2004.
10. Иброҳимов А, Султонов Х, Жўраев Н. Ватан туйғуси. -Т.: 1996.
11. Имомназаров И., Эшмуҳамедова М. Миллий маънавиятимиз асослари. -Т.:, Тошкент Ислом Университети. 2001.
12. Кайковус. Қобуснома. -Т.: Ўқитувчи, 1996.
13. Каримов Т. Миллий тафаккур тараққиётидан. -Т.: Чўлпон, 2003.
14. Комиллик ўгитлари. -Т.: Молия, 2003.
15. Комилов Н. Тасаввуф. 2-китоб. -Т.: Ўзбекистон, 1999.
16. Маънавият асослари курсидан намунавий дастур. -Т.: Олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълимини ривожлантириш маркази, 2004.
17. Маънавият юлдузлари. -Т.: А.Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти, 1999.
18. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар. Қўлланма. -Т.: Янги аср авлоди, 2001.
19. Мусурмонова О. Оила маънавияти - миллий ғурур. -Т.: Ўқитувчи, 1999.
20. Носирхўжаев С.Х. Маънавият асослари. -Т.: ФАН, 2002.
21. Отамуродов С. ва бошқалар Маънавият асослари (маърузалар матни). -Т.: Янги аср авлоди, 2002.
22. Саифназаров И ва бошқалар. Халқимиз ҳамжиҳатлиги-терроризмга қарши кафолатдир. -Т.: Янги аср авлоди, 2004.
23. Саифназаров И ва бошқалар. Иқтисодий ва маънавий манфатлар уйғунлиги ва баркамол авлод тарбияси. -Т.: Янги аср авлоди, 2002.
24. Саифназаров И. Маънавий баркамоллик ва сиёсий маданият. -Т.: Шарқ, 2001.
25. Саифназаров И. Бозор иқтисодиёти ва шахс камолоти. -Т., 1996.
26. Саифназаров И. Маънавият буюк келажак пойдевори. ТДИУ, 1997.
27. Саифназаров И. Ватанпарварликнинг миллий ва умуминсоний жиҳатлари. «Меҳнат», 1997.
28. Саифназаров И. Мафкура - инсонга қанот. «Халқ таълими». №2, 2001.
29. Саифназаров И. Озод халқ, эркин жамият ғояси. «Жамият ва бошқарув», №2, 2001.

30. Саифназаров И. Замонавий раҳбар маънавиятида миллий ва умуминсоний тамойиллар уйғунлигини таъминлашнинг назарий, услубий масалалари. «Янги аср авлоди», 2002.
31. Саифназаров И. Иқтисодий ва маънавий манфаатлар уйғунлиги ва баркамол инсон тарбияси. «Янги аср авлоди», 2002.
32. Форобий. Фозил одамлар шаҳри. -Т.: 1991.
33. Эргашев К. Ёшлар маънавиятини юксалтириш йўллари. -Т.: Ўзбекистон, 2002.
34. Эргашев И. Жамиятни эркинлаштириш ва маънавият. -Т.: Академия, 2002.
35. Эргашев И. Сиёсат фалсафаси. -Т.: Академия, 2004.
36. Юсупов Э. Инсон камолотининг маънавий асослари. -Т.: Университет, 1998. 34-59-б.
37. Юсупов Э. Оила-маънавият булоғи. -Т.: ЎзМУ, 2003, 129-б.
38. Шарифхўжаев М., Рахимов Ф. Даврни белгилаб берган инсон. -Т.: 2004, 93-206-б.
39. Ислом энциклопедияси. -Т.: 2004.
40. Фалсафа қомусий луғати. -Т.: 2004.
41. Мустақилликнинг изоҳли луғати. -Т.: 2003.
42. Ўзбекистон 13 йил мустақил тараққиёт йўлида. -Т.: 2004.
43. Чориев С. Сиёсий етук шахс. -Т.: 2004.

Интернет сайтлар

1. www.bilim.uz.
2. http.philosophy.albertina.ru.
3. www.history.ru.
4. www.philosophy.com.
5. www.gov.uz - Хукумат сайти
6. www.press-service.uz - Президент сайти
7. www.edu.uz - Вазирлик сайти
8. www.ziyo.edu.uz - Вазирлик сайти
9. www.performance.edu.uz - Вазирлик сайти
10. www.tseu.fan.uz - ТДИУ сайти
11. www.tseu.uz - ТДИУ сайти
12. www.teuphil.narod.ru - Фалсафа кафедраси сайти

Виртуал кутубхона электрон дарсликлари ва ўқув қўлланмалари.

1. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар. Мультимедия дастури. -Т.: ТДИУ, 2005.
2. Маънавият асослари. Ўқув услубий мажмуа. Саифназаров И., Маҳмудов О.С., Рахматова Д. -Т., 2006.

6. «МАЪНАВИЯТ АСОСЛАРИ» ФАНИДАН ЯКУНИЙ БАҲОЛАШ САВОЛЛАРИ

1. «Авесто» таълимоти бўйича ижтимоий тараққиёт ва унинг мезони. Таянч иборалар: ёруғлик, эзгулик, адолат, яхшилик, касб, деҳқончилик, зулмат, жаҳолат, якка худолик.
2. Ахлоқ баркамол авлод тарбиясининг негизидир. Таянч иборалар: баркамоллик, одоб, диёнат, иймон, виждон, истиқлол.
3. Жамиятнинг маънавий ҳаёти ва уни ҳосил қилувчи жиҳатлари. Таянч иборалар: маънавият, маърифат, халқ оғзаки ижоди, санъат, адабиёт, дин, фан.
4. «Зафарнома» асарининг асосий мазмуни ва унинг маънавият ривожидаги ўрни. Таянч иборалар: А.Темур, зафар, ғалаба, Ш.А.Яздий, Н.Шомий, Ибн Арабшоҳ.
5. «Зижи жадиди Кўрагоний» асари миллий-маънавий мерос сифатида. Таянч иборалар: маънавият, мерос, миллий қадрият, Улуғбек, илм-фан, астрономия.
6. Маданиятнинг ижтимоий тараққиётга таъсири. Таянч иборалар: маънавий маданият, моддий маданият, цивилизация, фан, санъат, техника.
7. Мафкуранинг жамият ҳаётига таъсири. Таянч иборалар: ижтимоий онг структураси, назарий онг, ижтимоий руҳият, ғоялар.
8. «Маънавий баркамол инсон» тушунчасининг таърифи. Таянч иборалар: маънавийлик, маърифат, илм-фан, касб, ҳунар, садоқат, ахлоқ, одоб.
9. Маънавий мерос асосида мафкуравий тарбияни ташкил этиш йўллари. Таянч иборалар: урф-одат, анъана, қадриятлар, театр, кино, журнал.
10. «Маънавият асослари» фани ўқитилишнинг асосий мақсади. Таянч иборалар: маънавият, маърифат, баркамол инсон, мустакил фикр, тараққиёт.
11. «Маънавият» тушунчасининг моҳияти. Таянч иборалар: онг, жамият, маданият, баркамоллик, ўз-ўзини англаш, миллий, умуминсоний.
12. Маърифат - маънавий тарбия асосидир. Таянч иборалар: илм-фан, таълим-тарбия, баркамол авлод, дин, оила, мактаб.
13. «Соглом авлод» тушунчасининг моҳияти? Таянч иборалар: жисмоний, акл, рух,одоб, ватан, насл насаб, ривожланиш.
14. «Узлуксиз таълим» давлат дастурининг моҳияти. Таянч иборалар: оила, богча, мактаб, олий таълим, укитувчилар, моддий база, малака ошириш.
15. «Шарк Рафаэли» номини олган буюк мусаввир Камолиддин Бехзод ижодининг миллий маънавиятимиз ривожидаги роли. Таянч иборалар: «Зафарнома; Хусайн Бойкаро, «Хамса», «Бустон», «Гулистон», «Туялар жанги».

50.Зардуштийлик динининг туб мохияти. Таянч иборалар: оташпарастлик, якка худолик, мехнат, эзгулик, касб корлик.

51.Моддий ва маънавий кадриятлар тушунчалари, уларнинг узаро муносабатлари. Таянч иборалар: моддий маданият, маънавий маданият, маънавий мерос, тараккиёт.

52.Абу Исо Мухаммад ат-Термизийнинг «Сунани Термизий» номли китобининг мазмуни. Таянч иборалар: ислом шариати, фикх, хукук, суннат, хадис.

53.Абу Мансур ал-Мотурудий илмий фаолиятининг тарбиявий ахамияти. Таянч иборалар: Самарканд, ханафия, мазхаб, ашъарин.

54.Жадидчилик харакати шаклланишининг маънавий илдизлари. Таянч иборалар: Жадидчилик ва умумхалқ маънавияти, миллий матбуот ва маънавият даражаси, миллий маънавият ва маърифий тараққиёт.

55.Жамиятнинг маънавий киёфаси ва ижтимоий тараккиёт. Таянч иборалар: илмий-техника тараккиёти, цивилизация, миллий гурур.

56.Иймон тушунчаси. Таянч иборалар: эътиқод, ислом, виждон, юксак маъсулият, тўғрилик, адолат.

57.Иймонли шахс маънавий қиёфасининг моҳияти. Таянч иборалар: иймон тушунчаси, иймонли шахс, иймон ва дин, иймон ва виждон.

58.«Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»нинг асосий максади. Таянч иборалар: ислохотлар, инсон, фаровонлик, юксак, илм, ахлок, маънавият.

59.Ҳокимият фаолиятида маънавий омилларнинг аҳамияти. Таянч иборалар: Маънавият ва хокимият, ижтимоий ҳамкорлик ва маънавият, расман тенглик тамойили ва хокимият.

60.Комилликнинг ҳар бир даврга хос мезонлари. Таянч иборалар: оқиллик, сергаклик, сахийлик, серғайратлик, огохлик, ҳурфикрлик, эътиқод, атеизм.

61.Марказий Осиёда Илк Ренессанс (уйгониш) ва унинг мохияти. Таянч иборалар: «Европацентризм» мафкураси, миллий маънавий мерос, кадриятларимиз, илм-фан.

62.Маънавий баркамол инсон ва унинг шарқона тушунчаси. Таянч иборалар: Комил инсон тушунчаси, мезонлари, фазилатлари, миллий ифтихор туйғуси.

аънавий ислохотлар иктисодий ислохотларнининг негизи эканлиги. янч иборалар: мактаб, маориф, баркамоллик, бозор иктисоди, жорат.

.Миллий истиклол мафкурасининг назарий манбалари. Таянч иборалар: маънавий мерос, миллий қадриятлар, И.А.Каримов асарлари.

65.Миллий маънавий мерос ва миллий қадриятлар уйғунлиги. Таянч иборалар: миллат, миллийлик, ўзликни англаш, мерос, тараккиёт.

66.Моддий ва маънавий кадриятлар тушунчалари, уларнинг узаро муносабатлари. Таянч иборалар: моддий маданият, маънавий маданият, маънавий мерос, тараккиёт.

67.Монийлик таълимотида маънавият масалаларининг талқини. Таянч иборалар: Моний ва унинг қарашлари, зиё ва зулмат талқини инсон таърифи.
68.Ўзбек тилининг Шўролар даврида «иккинчи даражали тил» холатига тушиб колиш сабаблари. Таянч иборалар: «улуг рус тили», ягона тил, совет халки, марказ, лотин графикаси, давлат тили.
69.Президент И.А.Каримов узининг «Жамиятимиз мафкураси халкни-халк, миллатни - миллат килишга хизмат этсин» номли сухбатида миллий истиқлол мафкурасининг асосий вазифаси сифатида нималар назарда тутилган? Таянч иборалар: гоя, фикр, жахолат, маърифат, бахс, бирлаштирувчанлик, тафаккур, тазийк.
70.Узбекистон Республикаси «Давлат тили» хакидаги конуннинг кабул килиниши ва бу конуннинг ижтимоий тараккиётга таъсири. Таянч иборалар: истиклол, миллат, мустакиллик, узликни англаш, тараккиёт.
71.Узбекистон Республикаси Конституциясининг асосий мазмун-мохияти. Таянч иборалар: инсон, хукук, демократия, давлат, конун.
72.Узбекистон Республикасида утказилаётганислохатларнинг пировард максадини баён этинг. Таянч иборалар: жамият, шахс, мустакиллик, фукоро, демократия, фаровонлик, тинчлик, адолат.
73.Узбекистон Республикасида утказилаётган ислохатларнинг устувор йўналишлари. Таянч иборалар: жамият, шахс, мустакиллик, фукоро, демократия, фаровонлик, тинчлик, адолат.
74.Умуминсоний маънавият тушунчаси. Таянч иборалар: Миллат, этнос, халқ маънавиятининг ўзига хос томонлари, миллий маънавиятнинг ўзаро алоқадорлиги.
75.Хозирги замон кибернетикасининг асоси булган «Алгоритм»нинг миллий узликни англашдаги ахамияти. Таянч иборалар: миллий гурур, узликни англаш, Мухаммад Мусо ал-Хоразмий, цивилизация.
76.Шарк ва Гарб маданиятларининг ўзаро муносабати. Таянч иборалар: «Европа марказ», маданиятлар, мифология, анъаналар, тараққиёт.
77.Узбекистон Республикасида утказилаётган ислоҳотларнинг ижтимоий соҳадаги устувор йўналишлари. Таянч иборалар: оила, оналар, фукаро, демократия, фаровонлик, адолат, кучли ижтимоий ҳимоя қонун устуворлиги.
78.Мустамлакачилик ва совет қарамлиги шароитида ўзбек халқи миллий маънавиятига етказилган зарарлар. Таянч иборалар: миллий мерос, она тили, урф одатлар, совет халқи, ғурур, атеизм.
79.Узбекистон Республикасида утказилаётган ислоҳотларнинг маънавият соҳасидаги устувор йўналишлари. Таянч иборалар: жамият, эркин шахс, мустакиллик, фукоро, демократия, эътиқод, шахсий ва ижтимоий манфаатлар уйғунлиги.
80.Узбекистон Республикасида утказилаётган ислоҳотларнинг сиёсий соҳадаги устувор йўналишлари. Таянч иборалар: сиёсий маданият, фукаро, демократия, кўппартиявийлик, адолат, маҳаллий ҳокимият.

81.Миллатлараро тотувлик - юксак маънавият белгиси. Таянч иборалар: миллат, элат, урф одат, тарихий мерос, миллий-маданий марказлар, ўзаро ҳурмат.
82.Баркамол инсон шаклланишида оиланинг роли. Таянч иборалар: ота-онага ҳурмат, оилавий муҳит, фарзандлик бурч, меҳр-муҳаббат, тарбия усуллари.
83.Жамият маънавияти тараққиётида иқтисодий омилларнинг роли. Таянч иборалар: юксалиш, ўсиш, таназзул, инқироз, ғоя, фикр, қадриятлар.
84.Сиёсатнинг ижтимоий моҳияти. Таянч иборалар: тараққийпарварлик, адолатсизлик, зўравонлик, илғор ва реакцион сиёсатлар.
85.Ислом динида оилавий муносабатлар билан боғлиқ ҳуқуқий нормалар. Таянч иборалар: софдиллик, самимият, ҳурмат ва эҳтиром, камтарлик ва такаббурлик, шариат, фиқх, никоҳ, талоқ.
86.Тасаввуф таълимотида шахс маънавияти масалалари. Таянч иборалар: илоҳийлик, дунёвийлик, пантеизм, илоҳий ишқ, дунёвий ишқ.
87.Совет тоталитаризми шароитида ислом маънавий қадриятларининг таъқиб этилиши. Таянч иборалар: атеизм, теизм, теология, виждон эркинлиги, иймон, эътиқод.
88.Ислом Каримов асарларида диний-исломий қадриятларнинг тикланиши. Таянч иборалар: маънавий қашшоқлик юксаклик, миллий ва диний, маънавий мерос, терроризм, бунёдкорлик руҳи.
89.Ислом динида миллий ва умуминсоний маънавият кўринишлари. Таянч иборалар: миллий ва умуминсоний қадриятлар, тараққиёт омиллари, реакцион, тараққийпарвар кучлар, вайронкорлик ва бунёдкорлик омиллари.
90.Амир Темур ва темурийлар сулоласи даврида яратилган моддий ва маънавий мерослар. Таянч иборалар: илм-фан, маърифат, мадраса, масжид, фалакиёт, риёзиёт, астралогия.
91.Чоризм босқинининг Туркистондаги ижтимоий сиёсий, маънавий-маърифий оқибатлари. Таянч иборалар: маънавий маҳрумлик, иқтисодий, тарихий таназзул, манқуртлилик, эътиқодсизлик, мустамлакачилик оқибатлари.
92.Ватанпарварлик ва миллатпарварликнинг маънавий асослари. Таянч иборалар: қаҳрамонлик, шовинизм, миллатчилик, халқпарварлик, она юрт туйғуси, садоқат, эл фарзанди.
93.Инсонпарварликнинг ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий хусусиятлари. Таянч иборалар: гуманизм, гуманистик ғоялар, шахс, эл, халқ, миллат, жамият ва унда инсон ўрни.
94.Диёнат тушунчаси ва унинг маънавий, аҳлоқий моҳияти. Таянч иборалар: эътиқод, виждон, ор-номус, фахр, ғурур, эътиқодсизлик, баркамоллик.
95.«Адолат» тушунчасининг ижтимоий-маънавий, мазмуни ва унинг жамиятдаги ўрни. Таянч иборалар: одиллик, тўғрилик, меъёр

даражалари, адолат мезонлари, ҳақ ва ноҳақлик, уларнинг ҳуқуқий асослари.

96.Эътиқоднинг маънавий асослари ва унинг инсон ҳаётидаги ўрни. Таянч иборалар: онг, дунёқараш, шахс баркамоллиги, виждон, идрок, тафаккур, ирода мустаҳкамлиги.

97.«Ҳуқуқий саводхонлик» тушунчаси ва унинг маънавий моҳияти. Таянч иборалар: қонун, қонуният, инсон ҳақ-ҳуқуқлари, фуқаролик, бурчи, ҳуқуқ меъёрлари, фикх илми, шариат, комиллик.

98.Шахс маънавияти ва унинг шаклланишида оиланинг ўрни. Таянч иборалар: таълим тизими, муассасалари, оммавий ахборот воситалари, ижтимоий воситалар, маҳалла, қариндош, ота-она таъсири.

99.«Ғарбона» ва «Шарқона» оила муносабатларининг қиёсий таҳлили. Таянч иборалар: анъанавийлик, ҳурмат, эҳтиром, қаттиққўллик, «ота рози худо рози», «Оталар сўзи - ақлнинг кўзи».

100.Шахс маънавиятини шакллантиришда таълим тизимларининг ўрни. Таянч иборалар: мактабгача тарбия, олий таълим, оилавий тарбия, мактабдан ташқари тарбия, телевидение, санъат асарлари.

101.Адабиёт ва санъат - шахс маънавиятини шакллантиришда муҳим восита сифатида. Таянч иборалар: кино, театр санъати, бадиий образлар, қаҳрамонлар, шахс ва ижод, ижобий намуналар.

102.Маҳалла - тарбия ўчоғи эканлиги ва унинг маънавий аҳамияти. Таянч иборалар: тарбия намунаси, эл фарзанди, кексалар ўгити, коллективизм, худбинлик, эгоизм, савоб ишлар.

103.Шахс маънавиятини ривожлантиришда жамоат ташкилотларининг ўрни. Таянч иборалар: таълим муассасалари, нодавлат ташкилотлари, тарбия тизимлари, масканлари, таълим-тарбия воситалари. Сиёсий, ижтимоий ташкилотлар ва қуроллар.

104.Мустақилликни асраб-авайлаш, ҳимоя қилиш ва мустаҳкамлаш - энг асосий устувор йўналиш. Таянч иборалар: мустақиллик, ўз тақдирини ўзи белгилаш, халқ ва Ватан манфаати, сиёсий ва иқтисодий, маънавий-маърифий жиҳатлари.

105.Мамлакатимизда хавфсизлик ва барқарорликни, давлатимизнинг ҳудудий яхлитлигини, фуқароларимизнинг тинчлиги ва осойишталигини таъминлаш - тараққиётимизнинг асосий шартидир. Таянч иборалар: миллатлараро ва динлараро тотувлик, коррупция, миллатчилик, маҳаллийчилик, уруғ-аймоқчилик.

106.Бозор ислоҳотларини янада чуқурлаштириш, кучли бозор инфратузилмасини яратиш иқтисодиётнинг муҳим шартидир. Таянч иборалар: хусусий сектор, кичик ва ўрта бизнес, тадбиркорлик, инвестицион муҳит, инвестор.

107.Инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини, сўз ва матбуот эркинлигини, ошкораликни таъминлаш - демократик тамойилларнинг амалий ифодасидир. Таянч иборалар: оммавий ахборот, матбуот, радио-

телевидение, «тўртинчи ҳокимият» жамоатчилик фикри, сиёсий, фаоллик, кўппартиявийлик, демократик парламентаризм.

108.Жамият ҳаётида нодавлат ва жамоат ташкилотлари ролининг кескин кучайиши - «Кучли давлатдан кучли жамият сари» тамойилини жорий этишдир. Таянч иборалар: давлатнинг иқтисодий соҳага аралашувини чеклаш, ўз-ўзини бошқариш, назорат функциялари, маҳалла институти, жамоат бирлашмалари, ижтимоий жамғармалар, нотижорат ташкилотлар, хайрия фаолияти.

109.Суд-ҳуқуқ соҳасини ислоҳ қилиш - устувор йўналишлардан биридир. Таянч иборалар: суд мустақиллиги, қонун устуворлиги, ҳуқуқ тизими, ҳуқуқий онг, ариза ва шикоятларга муносабат, Ўзбекистон Конституцияси.

110.Қуролли кучларни ислоҳ қилиш - Ўзбекистоннинг буюк келажагини барпо этишдаги муҳим вазифадир. Таянч иборалар: Ҳарбий хизмат, профессионал армия, Ватан олдидаги бурч, шартнома-контракт, меҳнатга ҳақ тўлаш, ҳарбий хизматчиларни тайёрлаш, муддат.

111.Одамларнинг қалби ва онгига миллий истиқлол ғоясини сингдириш - миллий тафаккурга янгича ёндошувдир. Таянч иборалар: маънавий янгиланиш, мафкура ақидалари, диний бағрикенглик, миллатлараро тотувлик, конфессиялар, фуқаролар тотувлиги.

112.Фуқаролик жамиятини барпо этишда - Ислом Каримовнинг II чақириқ IX сессиясида қилган нутқининг тарихий аҳамияти. Таянч иборалар: фуқаролар ҳуқуқи, эркинликлар, стретегик дастур, сиёсий, иқтисодий, ҳуқуқий, маънавий, давлат тузилиши.

113.Мамлакатда ижтимоий муҳофаза сиёсатининг бугунги холати (И.Каримовнинг «Соғлом халқ, соғлом миллатгина буюк ишларга қодир бўлади» Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 12-йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи асосида). Таянч иборалар: Ижтимоий мухофаза, ижтимоий таъминот, давлат бюджети, меҳр ва мурувват, хусусий мулк, эркин фаолият ва ҳ.к.

114.Республикамизда бугунги демографик холатнинг таҳлил қилиниши (И.Каримовнинг «Соғлом халқ, соғлом миллатгина буюк ишларга қодир бўлади» Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 12-йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи асосида). Таянч иборалар: Ижтимоий ҳолат, демографик ҳолат, аҳоли ўсиши, ялпи миллий маҳсулот, аҳоли жон бошига тақсимоти ва ҳ.к.

115.2005 йил январ Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатнинг қўшма мажлисида президент Ислом Каримов Ўзбекистоннинг иқтисодий, ижтимоий-сиёсий сохаларда туб ислохотларни амалга оширишни асосий йўналишлари тўғрисида.

116.2005 йил май Андижон воқеаларини келиб чиқиш сабаблари ва оқибатларининг тахлили.

117.Ватанимиз тинчлиги ва хавфсизлиги ўз куч-қудратимизга, халқимизнинг ҳамжиҳатлиги ва букилмас иродасига боғлиқ (иккинчи

чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг XIV сессияси материаллари асосида). Таянч иборалар: Мустақиллик, миллий тараққиёт, дунёвий тараққиёт, ижтимоий барқарорлик.

118.2006 йил "Хомийлар ва шифокорлар йили". Таянч иборалар: Хомийлик, саховатпешалик, қадрлаш, эъзозлаш, сиҳат-саломатлик, мададкор бўлиш.

119.Ватанимиз тинчлиги ва хавфсизлиги - ўз куч-қудратимизга, халқимизнинг ҳамжиҳатлиги ва букилмас иродасига боғлиқ. (ЎзР Олий Мажлисининг 14 сессияси материаллари асосида) Таянч иборалар: Ватан равнақи, юрт тинчлиги, ҳамжиҳатлик, ирода эркинлиги, адолат ва қонун устуворлиги.

120.2005 йилда иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишнинг устувор вазифалари. (И.Каримовнинг Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатнинг қўшма мажлисидан маърузаси (2005 йил 28 январ) асосида). Таянч иборалар: Устувор вазифалар, иқтисодий ислоҳотлар, хусусий тармоқни жадал ривожлантириш, кичик бизнес, фермерлик, Банк, молия тизими, уй-жой коммунал хўжалиги тизими ва ҳ.к.

121.Парламент - жамият ҳаётининг кўзгуси. (И.Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг биринчи йиғилишида (2005 йил 27 январ) сўзлаган нутқи асосида). Таянч иборалар: Қонунчилик палатаси, қонун, халқ иродаси, демократик сайлов тизими, манфаатлар уйғунлиги.

122.Президент Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 14 йиллигига бағишланган тантанали маросимда сўзлаган "Инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлар ҳамда манфаатлари - энг олий қадрият" мавзусидаги маърузасининг моҳияти. Таянч иборалар: Конституция, инсон эркинлиги, қадр-қиммат, демократия, инсон ҳуқуқларининг устуворлиги.

123.Президент Ислом Каримовнинг "Эришилган ютуқларни мустаҳкамлаб, янги марралар сари изчил ҳаракат қилишимиз лозим" (2005 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2006 йилда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг энг муҳим йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасидаги маърузаси). Таянч иборалар: Иқтисодиётни эркинлаштириш, либераллаштириш, чуқурлаштириш, хусусий секторни кучайтириш, кичик бизнес.

124.Президент Ислом Каримовнинг "Мамлакатимиз тараққиётининг қонуний асосларини мустаҳкамлаш фаолиятимиз мезони бўлиши даркор" (2006 йил 24 февралдаги Сенатнинг 5-ялпи мажлиси)да сўзлаган нутқининг моҳияти. Таянч иборалар: Сенатнинг функцияси, маҳаллий кенгаш, Сенатнинг ваколати, Сенатнинг назорат фаолияти, қонунчилик базасини яратиш.

II-БЎЛИМ.

«МАЪНАВИЯТ АСОСЛАРИ» ФАНИДАН МАЪРУЗА ВА АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАР БЎЙИЧА РЕЖА-ТОПШИРИҚЛАР ВА ЎҚУВ-УСЛУБИЙ ҲУЖЖАТЛАР

*Талабанинг исми ва шарифи*______________________________________

*Кафедра*____

*Ўқитувчининг исми ва шарифи*___________________________________

1 мавзу	ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ МИЛЛИЙ-МАЪНАВИЙ ТИКЛАНИШ КОНЦЕПЦИЯСИ ВА УНИНГ МИЛЛИЙ МУСТАҚИЛЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАШДАГИ АҲАМИЯТИ

1.1. Кириш мавзу бўйича режа топшириқ ва ўқув-услубий хужжатлар

<table>
<tr><td colspan="3">Маъруза режаси:
1. Ислом Каримов томонидан миллий-маънавий тикланиш концепциясининг ишлаб чиқилиши ва унинг моҳияти.
2. Ислом Каримовнинг маънавият тушунчасига таърифи, унинг назарий ва методологик аҳамияти.
3. Мустақиллик йилларида миллий-маънавиятнинг тикланиши ва ривожланишида Ислом Каримовнинг хизматлари.</td></tr>
<tr><td>Машғулотнинг мақсади:</td><td colspan="2">Ўқув курси ҳақида умумий тасаввурни шакллантириш, Ислом Каримовнинг миллий-маънавий тикланиш концепцияси ва унинг миллий мустақилликни мустаҳкамлашдаги аҳамияти ҳақида тушунча ҳосил қилиш.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Талабанинг ўқув фаолияти натижалари:
• миллий-маънавий тикланишнинг моҳиятини айтиб беради;
• Ислом Каримовнинг маънавият тушунчасига берган таърифини айтиб бера олади, унинг назарий ва методологик мазмунини таҳлил қилади;
• Ислом Каримов томонидан ишлаб чиқилган Ўзбекистонда XXI асрда маънавиятни ривожлантиришнинг устувор вазифаларини тўлиқ санаб беради ва изоҳ беради.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Мустақил ўрганиш учун топшириқлар:
1. Маърузани матни билан танишиб чиқинг ва саволларга жавоб беринг.
Эслатма: 4.1-га қаранг.
2. Ўқув хужжатлар билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 1.1, 1.2, 1.3-га қаранг.
3. Ўқув топшириқлар билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 2.1-га қаранг.
4. Ўқув топшириқларни бажаришга тайёрланинг.
Эслатма: 3.1, 3.2-га қаранг.</td></tr>
<tr><td>Назорат шакли:
Оғзаки назорат, савол-жавоб ва ўз-ўзини назорат қилиш.</td><td>Максимал балл: 3 б.
Талабага қўйилган балл: ______</td><td>Ўқитувчи имзоси:______________</td></tr>
</table>

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАТЕРИАЛЛАР

I. ЎҚУВ МАТЕРИАЛЛАР

1.1. Ислом Каримов томонидан миллий-маънавий тикланиш концепциясининг ишлаб чиқилиши ва унинг моҳияти

> *Маънавият* – инсоннинг руҳиятини, унинг ўз-ўзини англаши, диди фаросати, адолат билан разиликни, яхшилик билан ёмонликни, гўзаллик билан ҳунукликни, вазминлик билан жоҳилликни ажрата билиш қобилиятини, ақл-заковатини, юксак мақсад ва ғояларни қўя билиш, уларни амалга ошириш учун ҳаракат қилиш ва интилиш салоҳиятидир.

1.2. Ўзбекистонни янгилаш ва ривожлантиришнинг асосий негизлари

1.3. Мустақиллик йилларида миллий-маънавиятнинг тикланиши ва ривожланишида Ислом Каримовнинг хизматлари

ИСЛОМ КАРИМОВ АСАРЛАРИДА ИЛГАРИ СУРИЛГАН КОНЦЕПТУАЛ ҒОЯЛАР

Маънавий мерос ва диний қадриятларни чуқур ўзлаштириш, миллатимизнинг ўз-ўзини англашга эришиш, миллий ғурур ва ифтихор туйғуларини мустаҳкамлаш

Мустақиллик шароитида миллий ғоя ва миллий мафкурани шакллантириш

Таълим тизимини ислоҳ қилиш

Миллий маънавий салоҳиятимизнинг жаҳон цивилизациясидаги ўрнини тиклаш ва бугунги кунда маънавият, маърифат, фан, техника, технология ютуқларини чуқур ўзлаштириш асосида ҳозирги замон умумжаҳон маънавияти тизими ривожига ҳисса қўшиш

Ёшлар маънавиятини миллий истиқлол ғоялари билан бойитиб бориш, улар онгида мафкуравий иммунитетни кучайтириш

Инсониятнинг асрлар давомида яратган ва умумжаҳон мулкига айланган барча бойликларини миллий-маънавий салоҳиятимизнинг ажралмас қисмига айлантириш

II. ЎҚУВ ТОПШИРИҚЛАР

2.1. Т-схема жадвалини тўлдиринг

Маънавияти юксак инсон деб кимни айтса бўлади?	Аксинча-чи?

III. МАЪЛУМОТ-АХБОРОТ МАТЕРИАЛЛАР

3.1. «Ақлий ҳужум»нинг асосий қоидалари:

- олға сурилган ғоялар баҳоланмайди ва танқид остига олинмайди;
- иш сифатига эмас, сонига қаратилади, ғоялар қанча кўп бўлса шунча яхши;
- исталган ғояларни мумкин қадар кенгайтириш ва ривожлантиришга ҳаракат қилинади;
- муаммо ечимидан узоқ ғоялар ҳам қўллаб-қувватланади;
- барча ғоялар ёки уларнинг асосий мағзи (фаразлари) қайд этиш йўли билан ёзиб олинади;
- «ҳужум»ни ўтказиш вақти аниқланади ва унга риоя қилиниши шарт;
- бериладиган саволларга қисқача (асосланмаган) жавоблар бериш кўзда тутилиши керак.

3.2. «Т - схема» техникаси

- бу технология мураккаб, кўптармоқли, мумкин қадар муаммо характеридаги мавзуларни ўрганишга қаратилган; бунда уларнинг ҳар бири алоҳида нуқталардан муҳокама этилади. Масалан ижобий ва салбий томонлари, афзаллик ва камчиликлари, бир ғоянинг икки томони, фойда ва зарарлари; - танқидий, таҳлилий, аниқ мантиқий фикрлаш муваффақияти ривожлантиришига ҳамда ўз ғоялари, фикрларини ёзма ва оғзаки шаклда ихчам баён этиш, ҳимоя қилишга имкон яратади; - маъруза якунида қўлланилади;	Т-схема қонун-қоидалари билан танишиб чиқади. Якка таркибда ёки жуфт-жуфт бўлиб Т-схемани тўлдиради Ўз ғояларини ёзма равишда ўнг ва чап тарафларида ёзиб чиқадилар. Ғоялар қарама-қарши бўлиши мумкин. Схемадаги ғоялар таққосланиши ва якка тартибда, жуфт-жуфт ҳолда ёки кичик гуруҳларда тўлдирилиши мумкин. Ҳар бир тингловчи ўз фикрини эркин ҳолда тўлиқ баён этиши мумкин.

IV. ЎЗ-ЎЗИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР:

4.1. Такрорлаш учун саволлар:

1. Миллий-маънавий тикланиш деганда нимани тушунасиз?
2. Ислом Каримовнинг миллий-маънавий тикланиш концепциясини ишлаб чиққанлигини нималарда кўрсатиб бера оласиз?
3. Ислом Каримов томонидан «маънавият» тушунчасига берилган таърифнинг моҳияти нимадан иборат?
4. Ислом Каримов ишлаб чиққан миллий-маънавий тикланиш концепциясининг қандай назарий ва амалий аҳамияти бор?
5. Мустақиллик йилларида миллий-маънавий тикланишимизда Ислом Каримовнинг хизматлари нималардан иборат?
6. Нима учун Ислом Каримов маънавиятни ривожлантиришга устувор вазифа сифатида қарамоқда?
7. Ислом Каримов томонидан Ўзбекистонда XXI асрда маънавиятни ривожлантиришнинг қандай вазифалари белгилаб берилди?
8. Миллий-маънавий тикланиш ва маънавиятни ривожланти-ришнинг мукаммал ғоялари Ислом Каримовнинг қайси асарларида асослаб берилган?

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР УЧУН

2 мавзу	МАЪНАВИЯТ АСОСЛАРИ ФАНИНИНГ ПРЕДМЕТИ, ТУШУНЧАЛАРИ, УЛАРНИНГ ЎЗАРО МУНОСАБАТЛАРИ ВА ХУСУСИЯТЛАРИ

2.1. Информацион кўргазмали маъруза бўйича режа топшириқ ва ўқув-услубий хужжатлар

<table>
<tr><td colspan="3">Маъруза режаси:
1. Маънавиятнинг таърифи тўғрисида мулоҳазалар ва унинг фалсафий таҳлили.
2. Маънавиятнинг асосий категориялари, унинг ривожланиш қонуниятлари.
3. Маънавиятни ривожлантириш – давлат сиёсатида устувор соҳа.</td></tr>
<tr><td>Машғулотнинг мақсади:</td><td colspan="2">Маънавият ҳамда маънавиятнинг категориялари ҳақида умумий тасаввурни шакллантириш, маънавиятни ривожлантириш – давлат сиёсатида устувор соҳа эканлиги ҳақида тушунча ҳосил қилиш.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Талабанинг ўқув фаолияти натижалари:
• «Маънавият асослари» фанининг предмети ва «маънавият» тушунчаси моҳиятини айтиб беради;
• маънавиятнинг асосий таркибий қисмлари ва категориялари, унинг ривожланиш қонуниятларини санаб беради ва изоҳ беради;
• маънавияти юксак жамият тараққий этишини таҳлил қилади.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Мустақил ўрганиш учун топшириқлар:
1. Маърузани матни билан танишиб чиқинг ва саволларга жавоб беринг.
Эслатма: 4.1-га қаранг.
2. Ўқув хужжатлар билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5-га қаранг.
3.Ўқув топшириқлар билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 2.1-га қаранг.
4. Ўқув топшириқларни бажаришга тайёрланинг.
Эслатма: 3.1-га қаранг.</td></tr>
<tr><td>Назорат шакли:
Оғзаки назорат, савол-жавоб ва ўз-ўзини назорат қилиш.</td><td>Максимал балл: 3 б.
Талабага қўйилган балл: ______</td><td>Ўқитувчи имзоси: ____________</td></tr>
</table>

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАТЕРИАЛЛАР

I. ЎҚУВ МАТЕРИАЛЛАР

1.1. «Маънавият» тушунчасининг фалсафий таҳлили

Маънавият – инсоннинг руҳиятини, унинг ўз-ўзини англаши, диди, фаросати, адолат билан разилликни, яхшилик билан ёмонликни, гўзаллик билан хунукликни, вазминлик билан жоҳилликни ажрата билиш қобилиятини, ақл-заковатини, юксак мақсад ва ғояларни қўя билиш, уларни амалга ошириш учун ҳаракат қилиш ва интилиш салоҳиятидир.

И.КАРИМОВ

Маънавият – инсон фаолиятининг руҳий мазмуни бўлиб, кишилар унинг воситасида ўзларини англайдилар, жамиятни, табиатни, уларнинг мавжудлиги ҳамда тараққиёти хусусиятларини ўрганадилар, қонунларини кашф этадилар ва уларга таяниб, ўз турмуш шароитлари, амалий фаолиятлари муаммоларини ҳал этадилар

А.ЖАЛОЛОВ

Маънавият – жамиятнинг, миллатнинг ёки айрим бир кишининг ички ҳаёти, руҳий кечинмалари, ақлий қобилияти, идрокини мужассамлаштирувчи тушунча.

А.ИБРОҲИМОВ, Х.СУЛТОНОВ, Н.ЖЎРАЕВ

Маънавият – инсоннинг ижтимоий-маданий мавжудот сифатидаги моҳияти, яъни инсоннинг меҳр-мурувват, адолат, тўғрилик, софдиллик, виждон, ор-номус, ватанпарварлик, гўзалликни севиш, завқланиш, ёвузликка нафрат, ирода, матонат ва шу каби кўплаб асл инсоний хислатлари ва фазилатларининг узвий бирлик, муштараклик касб этган мажмуидир.

А.ЭРКАЕВ

1.2. Маънавиятнинг таркибий қисмлари

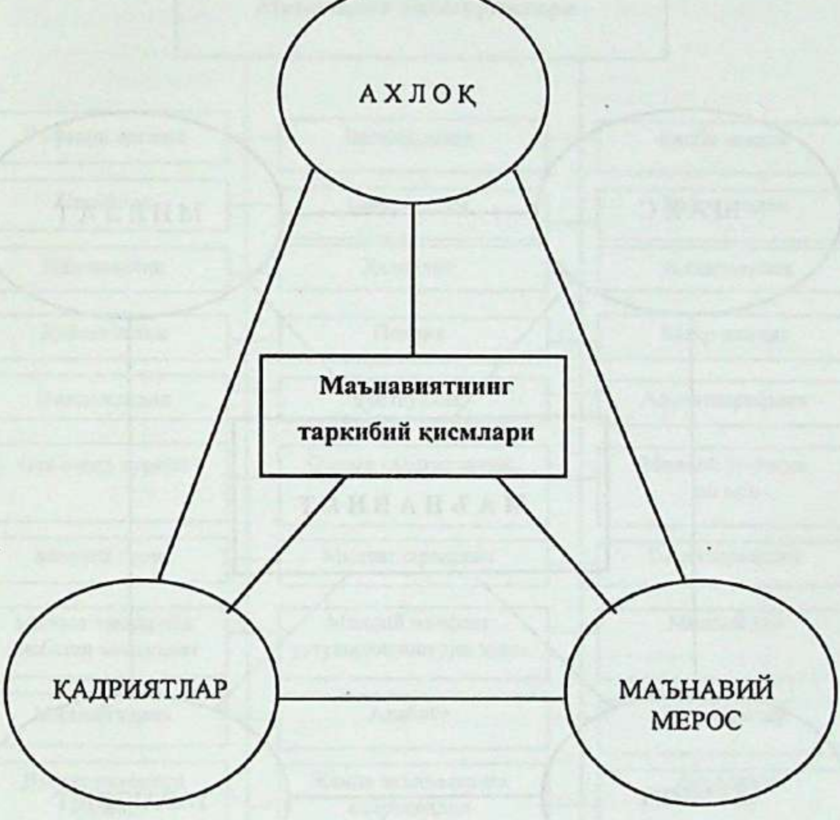

1.3. Маънавиятнинг шахс, миллат, тараққиёт ва жамият билан ўзаро алоқадорлиги

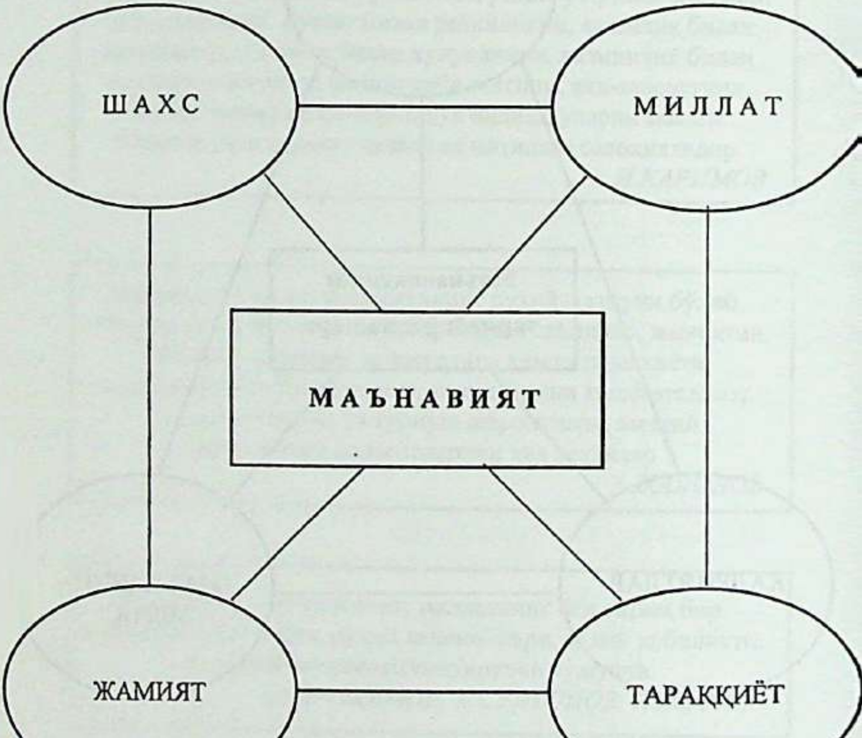

1.4. Маънавиятнинг асосий категориялари, унинг ривожланиш қонуниятлари

Маънавият категориялари

Ўз-ўзини англаш	Билимдонлик	Қалби поклик
Сахийлик	Самимийлик	Хайрихоҳлик
Иймонлилик	Ҳалоллик	Эътиқодлилик
Диёнатлилик	Поклик	Меҳр-шавқат
Виждонлилик	Ростгўйлик	Адолатпарварлик
Ота-онага ҳурмат	Оилага садоқатлилик	Миллий ўз-ўзини англаш
Миллий ғурур	Миллатпарварлик	Ватанпарварлик
Миллат тақдирига нисбатан масъулият	Миллий манфаат устуворлигини ҳис этиш	Миллий тил
Миллий тарих	Адабиёт	Урф-одатлар
Давлат тизимига ҳурмат	Жамоа анъаналарига хайриҳоҳлик	Анъаналар
Қонунларга итоаткорлик	Вазминлик	Қадриятларни ўзлаштириш
Ўз касбининг моҳир устаси	Мамлакат ички ва ташқи сиёсатидан хабардор бўлиш	Ҳаётда бўладиган жараёнларда фаоллик кўрсатиш

1.5. «Маънавият асослари» курсини ўрганиш методлари

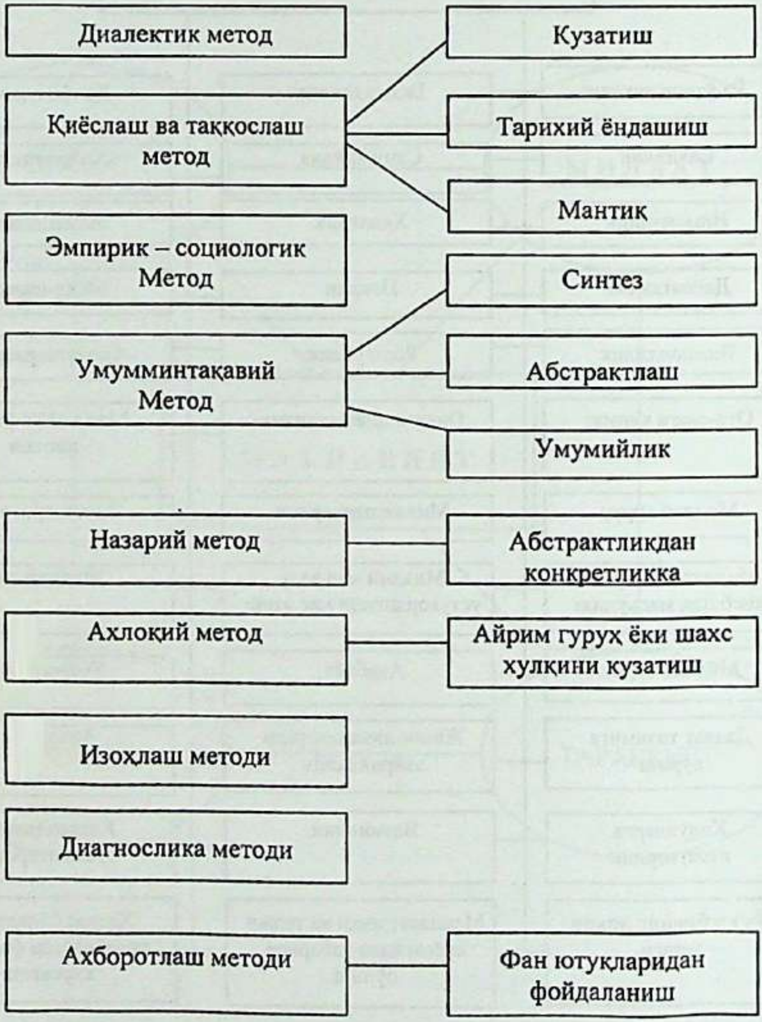

II. ЎҚУВ ТОПШИРИҚЛАР

2.1. ФСМУ жадвалини тўлдиринг

Юксак маънавият жамият тараққиётининг асоси бўла оладими?

F	Фикрингизни баён этинг.
S	Фикрингизни баёнига бирор сабаб кўрсатинг.
M	Кўрсатилган сабабни тушунтирувчи мисол келтиринг.
U	Фикрингизни умумлаштиринг.

III. МАЪЛУМОТ-АХБОРОТ МАТЕРИАЛЛАР

3.1. ФСМУ технологияси

(Ф) – Фикрингизни баён этинг.

(С) – Фикрингиз баёнига бирон сабаб кўрсатинг.

(М) – Кўрсатилган сабабни тушунтирувчи мисол келтиринг.

(У) – Фикрингизни умумлаштиринг.

Ушбу технология тингловчиларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очиқ ҳолда баҳслашишга, эгалланган билимларни таҳлил қилишга, қай даражада эгаллаганликларини баҳолашга ҳамда тингловчиларни баҳслашиш маданиятига ўргатади.

IV. ЎЗ-ЎЗИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР:

4.1. Такрорлаш учун саволлар:

1. Маънавият тушунчасининг моҳиятини изоҳлаб беринг?
2. Маънавиятнинг шахс, миллат, жамият ҳаётидаги ўрни нимада?
3. Маънавиятнинг асосий тушунчаларига нималар киради?
4. Маънавият тараққиётининг қандай асосий қонунларини биласиз?
5. Маънавиятни ривожлантириш ҳозирги даврда давлат сиёсатининг устувор йўналиши даражасига кўтарилиш сабаблари нимада деб биласиз?

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР УЧУН

2.2. Индивидуал топшириқларни бажаришга асосланган амалий машғулот бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий ҳужжатлар

Маъруза режаси:

1. Ислом Каримовнинг миллий – маънавий тикланиш ва маънавият тушунчасига таърифлари.
2. Ўзбек халқининг миллий-маънавиятининг тикланиши ва мустақилликни мустаҳкамлашда И.Каримов томонидан ишлаб чиқилган концепциянинг назарий, методологик ва амалий аҳамияти.
3. «Маънавият» тушунчасининг моҳияти. Маънавиятнинг таркибий қисмлари.
4. Маънавият асосларининг предмети, инсон ва жамият маънавий ҳаётини ривожланишида маънавиятнинг ўрни.

Машғулотнинг мақсади:	Мавзу бўйича билимларни чуқурлаштиришни таъминлаш.

Талабанинг ўқув фаолияти натижалари:

- амалий машғулот режалари билан олдиндан танишиб чиқиб, тайёргарлик кўради;
- Ислом Каримовнинг миллий-маънавий тикланиш концепциясининг моҳиятини ёритиб бора олади;
- маънавият, миллий-маънавият, мафкура, миллий истиқлол ғояси каби тушунчаларга таъриф беради;
- миллий-маънавий тикланиш ва маънавиятни ривожлантиришнинг мукаммал ғояларини ёритиб бериб, ўз эркин фикрини намоён этади;
- маънавият асослари предметининг таркибий қисмларига алоҳида изоҳ беради.
- маънавиятни ривожлантириш ҳозирги даврда давлат сиёсатининг устувор йўналиши даражасига кўтарилиши сабабларини санаб беради.

Мустақил ўрганиш учун топшириқлар:

1. Эссе ёзиб келинг.
   Эслатма: 3.1-га қаранг.
2. Гуруҳларда ишлаш қоидаси билан танишиб чиқинг.
   Эслатма: 2.1-га қаранг.
3. Ўқув топшириқларни бажаришга тайёрланинг.
   Эслатма: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4-га қаранг.
4. Мавзу бўйича суҳбат ва бахс мунозарага тайёрланинг.

Назорат шакли: Оғзаки назорат, савол-жавоб ва ўз-ўзини назорат қилиш.	***Максимал балл:*** 3 б. ***Талабага қўйилган балл:*** _______	***Ўқитувчи имзоси:*** _______

ЎҚУВ УСЛУБИЙ МАТЕРИАЛЛАР

I. ЎҚУВ ТОПШИРИҚЛАР

1.1. «Нима учун?» органайзерини тўлдиринг

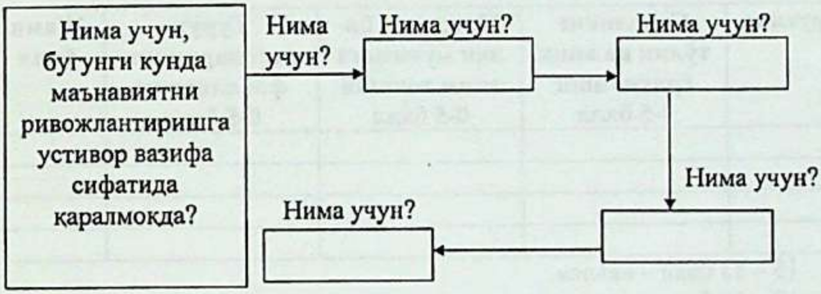

1.2. «Муаммоли вазият» жадвалини тўлдиринг

«Муаммоли вазият» тури	*«Муаммоли вазият» сабаблари*	*Вазиятдан чиқиб кетиш ҳаракатлари*
Нима учун миллий-маънавий тикланишга эҳтиёж сезилди?		

1.3. Эксперт қоғозлари - топшириқлар

1-гуруҳ

Ислом Каримовнинг миллий-маънавий тикланиш концепциясини ишлаб чиққанлигини нималарда кўрсатиб бера оласиз? (Аниқ мисоллар келтиринг).

2-гуруҳ

Ислом Каримов ишлаб чиққан миллий-маънавий тикланиш концепциясининг қандай назарий ва амалий аҳамияти бор? (аниқ мисоллар келтиринг).

3-гуруҳ

Маънавиятнинг шахс, миллат ва жамият ҳаётидаги ўрнини маънавиятнинг таркибий қисмлари орқали тушунтириб беринг?

4-гуруҳ

Маънавият тараққиётининг қандай асосий қонунларини биласиз? (аниқ мисоллар келтиринг).

1.4. Баҳолаш мезони ва кўрсаткичлари

Гуруҳлар	Саволнинг тўлиқ ва аниқ ёритилиши 0-5 балл	Мисоллар билан муаммога ечим топиши 0-5 балл	Гуруҳ аъзоларининг фаоллигини 0-5 балл	Жами балл

15 – 13 балл – «аъло».
12 – 10 балл – «яхши».
9 – 6 балл – «қониқарли».

II. МАЪЛУМОТ-АХБОРОТ МАТЕРИАЛЛАР

2.1. Кичик гуруҳларда ишлаш қоидаси

1. Талабалар ишни бажариш учун зарур билим ва малакаларга эга бўлмоғи лозим.
2. Гуруҳларга аниқ топшириқлар берилмоғи лозим.
3. Кичик гуруҳ олдига қўйилган топшириқни бажариш учун етарли вақт ажратилади.
4. Гуруҳлардаги фикрлар чегараланмаганлиги ва тазйиққа учрамаслиги ҳақида огоҳлантирилиши зарур.
5. Гуруҳ иш натижаларини қандай тақдим этишини аниқ билишлари, ўқитувчи уларга йўриқнома бериши лозим.
6. Нима бўлганда ҳам мулоқотда бўлинг, ўз фикрингизни эркин намоён этинг.

III. ЎЗ-ЎЗИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР

3.1. Топшириқ

«Ўзбекистонда мустақиллик йилларида унитилган ва таъқиқланган миллий қадриятларимизнинг тикланиши» мавзусида эссе ёзиб келиш.

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР УЧУН

2.2. Индивидуал топшириқларни бажаришга асосланган амалий машғулот бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий ҳужжатлар

<table>
<tr><td colspan="3">Маъруза режаси:
1. Ислом Каримовнинг миллий – маънавий тикланиш ва маънавият тушунчасига таърифлари.
2. Ўзбек халқининг миллий-маънавиятининг тикланиши ва мустақилликни мустаҳкамлашда И.Каримов томонидан ишлаб чиқилган концепциянинг назарий, методологик ва амалий аҳамияти.
3. «Маънавият» тушунчасининг моҳияти. Маънавиятнинг таркибий қисмлари.
4. Маънавият асосларининг предмети, инсон ва жамият маънавий ҳаётини ривожланишида маънавиятнинг ўрни.</td></tr>
<tr><td>Машғулотнинг мақсади:</td><td colspan="2">Мавзу бўйича билимларни чуқурлаштиришни таъминлаш.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Талабанинг ўқув фаолияти натижалари:
• амалий машғулот режалари билан олдиндан танишиб чиқиб, тайёргарлик кўради;
• Ислом Каримовнинг миллий-маънавий тикланиш концепциясининг моҳиятини ёритиб бора олади;
• маънавият, миллий-маънавият, мафкура, миллий истиқлол ғояси каби тушунчаларга таъриф беради;
• миллий-маънавий тикланиш ва маънавиятни ривожлантиришнинг мукаммал ғояларини ёритиб бериб, ўз эркин фикрини намоён этади;
• маънавият асослари предметининг таркибий қисмларига алоҳида изоҳ беради.
• маънавиятни ривожлантириш ҳозирги даврда давлат сиёсатининг устувор йўналиши даражасига кўтарилиши сабабларини санаб беради.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Мустақил ўрганиш учун топшириқлар:
1. Эссе ёзиб келинг.
Эслатма: 3.1-га қаранг.
2. Гуруҳларда ишлаш қоидаси билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 2.1-га қаранг.
3. Ўқув топшириқларни бажаришга тайёрланинг.
Эслатма: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4-га қаранг.
4. Мавзу бўйича суҳбат ва бахс мунозарага тайёрланинг.</td></tr>
<tr><td>Назорат шакли:
Оғзаки назорат, савол-жавоб ва ўз-ўзини назорат қилиш.</td><td>Максимал балл: 3 б.
Талабага қўйилган балл: ______</td><td>Ўқитувчи имзоси:______________</td></tr>
</table>

ЎҚУВ УСЛУБИЙ МАТЕРИАЛЛАР

I. ЎҚУВ ТОПШИРИҚЛАР

1.1. «Нима учун?» органайзерини тўлдиринг

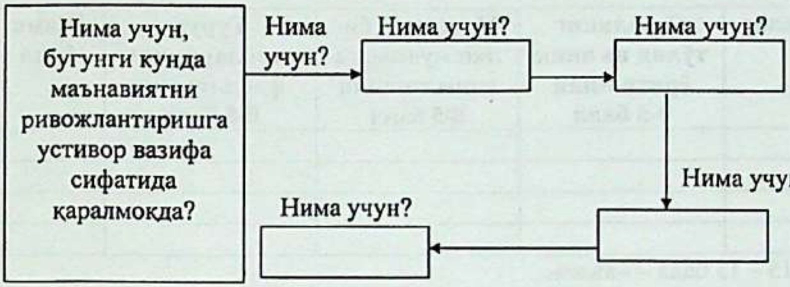

1.2. «Муаммоли вазият» жадвалини тўлдиринг

«Муаммоли вазият» тури	*«Муаммоли вазият» сабаблари*	*Вазиятдан чиқиб кетиш ҳаракатлари*
Нима учун миллий-маънавий тикланишга эҳтиёж сезилди?		

1.3. Эксперт қоғозлари - топшириқлар

1-гуруҳ

Ислом Каримовнинг миллий-маънавий тикланиш концепциясини ишлаб чиққанлигини нималарда кўрсатиб бера оласиз? (Аниқ мисоллар келтиринг).

2-гуруҳ

Ислом Каримов ишлаб чиққан миллий-маънавий тикланиш концепциясининг қандай назарий ва амалий аҳамияти бор? (аниқ мисоллар келтиринг).

3-гуруҳ

Маънавиятнинг шахс, миллат ва жамият ҳаётидаги ўрнини маънавиятнинг таркибий қисмлари орқали тушунтириб беринг?

4-гуруҳ

Маънавият тараққиётининг қандай асосий қонунларини биласиз? (аниқ мисоллар келтиринг).

1.4. Баҳолаш мезони ва кўрсаткичлари

Гуруҳлар	Саволнинг тўлиқ ва аниқ ёритилиши 0-5 балл	Мисоллар билан муаммога ечим топиши 0-5 балл	Гуруҳ аъзоларининг фаоллигини 0-5 балл	Жами балл

15 – 13 балл – «аъло».

12 – 10 балл – «яхши».

9 – 6 балл – «қониқарли».

II. МАЪЛУМОТ-АХБОРОТ МАТЕРИАЛЛАР

2.1. Кичик гуруҳларда ишлаш қоидаси

1. Талабалар ишни бажариш учун зарур билим ва малакаларга эга бўлмоғи лозим.
2. Гуруҳларга аниқ топшириқлар берилмоғи лозим.
3. Кичик гуруҳ олдига қўйилган топшириқни бажариш учун етарли вақт ажратилади.
4. Гуруҳлардаги фикрлар чегараланмаганлиги ва тазйиққа учрамаслиги ҳақида огоҳлантирилиши зарур.
5. Гуруҳ иш натижаларини қандай тақдим этишини аниқ билишлари, ўқитувчи уларга йўриқнома бериши лозим.
6. Нима бўлганда ҳам мулоқотда бўлинг, ўз фикрингизни эркин намоён этинг.

III. ЎЗ-ЎЗИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР

3.1. Топшириқ

«Ўзбекистонда мустақиллик йилларида унитилган ва таъқиқланган миллий қадриятларимизнинг тикланиши» мавзусида эссе ёзиб келиш.

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР УЧУН

3 мавзу	**МАЪНАВИЯТ, ИҚТИСОДИЁТ ВА УЛАРНИНГ ЎЗАРО БОҒЛИҚЛИГИ**

3.1. Информацион маълумотга эга бўлган маъруза бўйича режа топшириқ ва ўқув-услубий хужжатлар

Маъруза режаси:
1. Иқтисодиёт тушунчаси. Ўзбекистон Республикасининг ўзига хос бозор иқтисодиёти йўлидан жаҳон тан олган «Ўзбекистон йўлидан» ривожланиш.
2. Маънавият ва маърифат жамиятнинг юксак иқтисодий тараққиётга эришиш шарти эканлиги.
3. Ўзбекистон миллий мустақиллигининг иқтисодий ва маънавий-маърифий асослари.

Машғулотнинг мақсади:	Иқтисодиёт муайян ижтимоий тузумдаги ишлаб чиқариш муносабатлари мажмуи эканлиги ҳақида билиш ва кўникмаларни шакллантириш, иқтисодий эҳтиёжлар ва маънавиятнинг ўзаро боғлиқлиги ҳақида тушунча ҳосил қилиш.

- маънавият жамиятнинг юксак иқтисодий тараққиётга эришишнинг омили эканлигини изоҳлаб беради, Иқтисодиёт тушунчасига таъриф беради.
- бозор иқтисодиётига ўтиш юксак тараққиёт имконияти эканлигини айтиб беради.
- ривожланган иқтисодиёт – юксак маънавият мезони эканлигини таҳлил қилади.

Мустақил ўрганиш учун топшириқлар:
1. Маъруза матни ва ўқув хужжатлари билан танишиб чиқинг.
   Эслатма: 1.1, 1.2, 1.3-га қаранг.
2. Ўқув топшириқлар билан танишиб чиқинг.
   Эслатма: 2.1, 2.2, 2.3-га қаранг.
3. Ўйин технология қоидалари билан танишиб чиқинг.
   Эслатма: 3.1, 3.2-га қаранг.
4. Ўқув машғулоти якунида билимингизни текширинг.
   Эслатма: 4.1-га қаранг.

Назорат шакли: Оғзаки назорат, савол-жавоб ва ўз-ўзини назорат қилиш.	*Максимал балл:* 3 б. *Талабага қўйилган балл:* ______	*Ўқитувчи имзоси:* ______________

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ ТОПШИРИҚЛАР

I. ЎҚУВ МАТЕРИАЛЛАР

1.1 Таянч сўз ва иборалар

1.	Иқтисодиёт	9.	Ўзбекистоннинг иқтисодий салоҳияти
2.	Ишлаб чиқариш	10.	Интеллектуал салоҳият
3.	Бозор муносабати	11.	Давлат суверенитети
4.	Бозор иқтисоди	12.	Янгини қурмай, эскини бузманг
5.	Тадбиркорлик	13.	Экспорт
6.	Тараққиётнинг ўзак модели	14.	Бозор иқтисодининг шарти
7.	Қонун устуворлиги	15.	Бозор иқтисодининг талаби
8.	Туризм даражаси	16.	Маърифат

1.2 Маънавиятнинг бошқа фанлар билан ўзаро боғлиқлиги

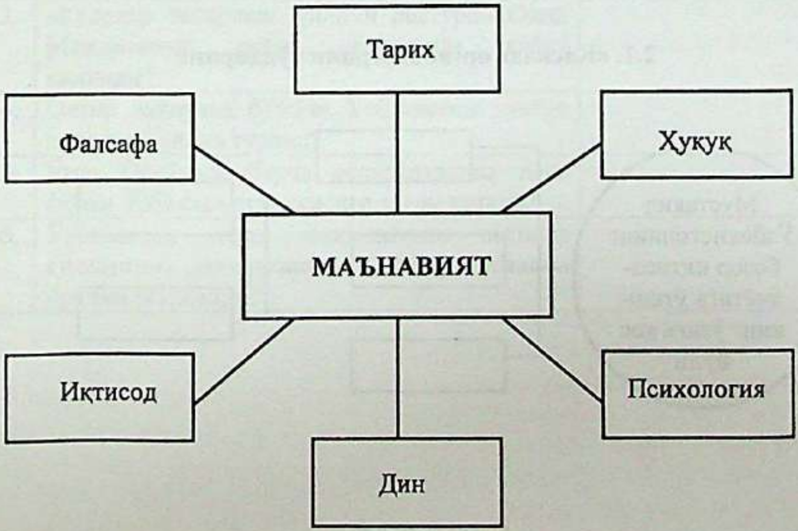

1.3. Иқтисодий йўналишнинг таърифлари

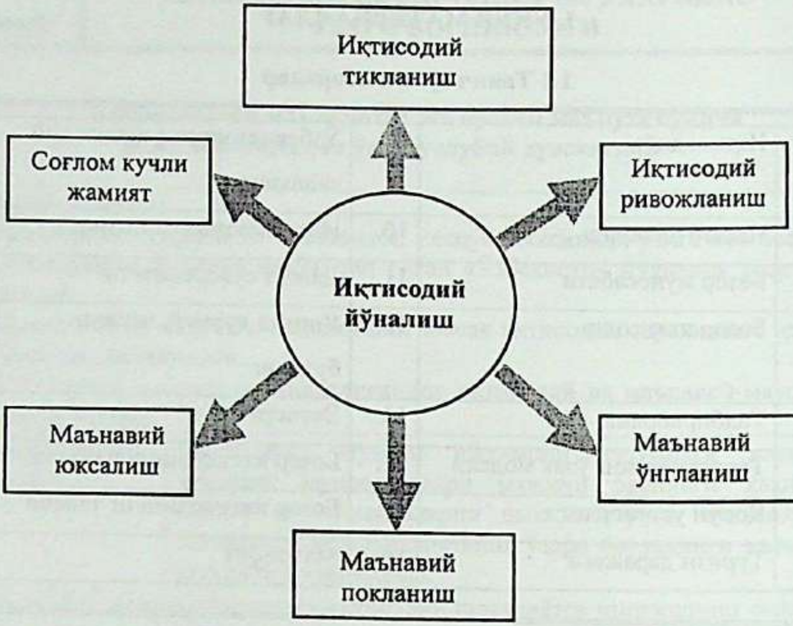

II. ЎҚУВ ТОПШИРИҚЛАР

2.1. «Каскад» органайзерини тўлдиринг

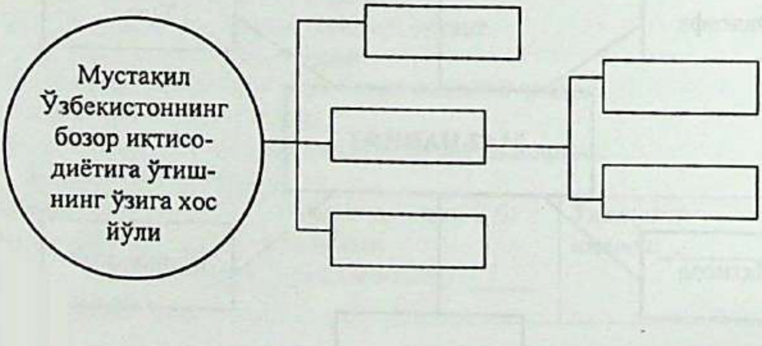

2.2. «Балиқ скелети» органайзерини тўлдиринг

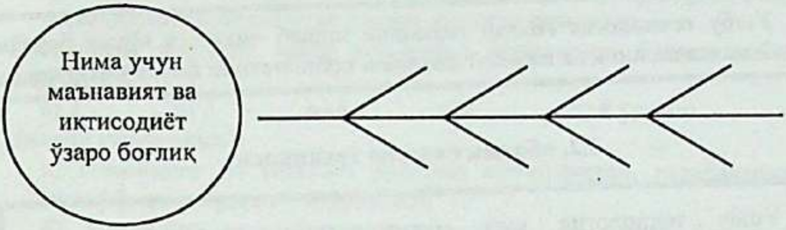

2.3. Мавзуни мустаҳкамлашга қаратилган «Блиц-сўров» саволлари

№	Саволлар	Жавоблар
1.	И.Каримов Олий Мажлиснинг қайси сессиясида «Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда» мавзусида маъруза қилди?	
2.	«Ҳар қайси ижтимоий тоифа ва қатламнинг ўзига хос хусусиятларини инобатга олган ҳолда умумий гаплар билан эмас, амалий ишлар билан маънавиятни юксалтириш диққатимиз марказида бўлиши шарт», - деган сўзлар И.Каримовнинг қайси асарида келтирилган?	
3.	«Кадрлар тайёрлаш миллий дастури» Олий Мажлиснинг қайси сессиясида қабул қилинди?	
4.	Олтин захираси бўйича Ўзбекистон дунёда нечанчи ўринда туради?	
5.	Ўрта Осиёдаги барча ресурсларнинг неча фоизи Ўзбекистон ҳиссасига тўғри келади?	
6.	Ўзбекистон пахта маҳсулотини экспорт қиладиган мамлакатлар ичида нечанчи ўринни эгаллайди?	

III. МАЪЛУМОТ-АХБОРОТ МАТЕРИАЛЛАР

3.1. «Каскад» техникаси

Ушбу технология ғоялар тизимини ишлаб чиқишга кўмак беради Асосий мақсади: аниқ ва ижодий фикрлаш қобилиятини фаоллаштириш.

3.2. «Балиқ склети» техникаси

Ушбу технология ката муаммоларнинг ечимини топишга қаратилган. Юқори қисмида муаммолар тури ёзилса, пастки қисмида эса мисоллар билан изоҳланади.

IV. ЎЗ-ЎЗИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР

4.1. Тестлар

1. Маънавий баркамол инсон деганда қандай одамни тушунасиз?

а) Миллий ва умуминсоний маънавий қадриятларни чуқур эгаллаган ва унга амал қилган зиёли шахс;

б) Адабиёт, саньат, фалсафа, ҳуқуққа доир чуқур билимга эга бўлган кишилар;

в) Жамиятда мавжуд барча қонун-қоидаларни, ахлоқ нормаларини мукаммал ўзлаштирган шахслар;

г) Диний билимларни чуқур ўзлаштирган, унга тўла амал қиладиган шахс;

д) Ўз касбини яхши эгаллаган, маънавий жиҳатдан етук шахс.

2. Миллий мaьнавий қадриятлар деганда нимани тушунасиз?

а) Ўзбек миллатига тегишли барча огзаки ва ёзма бадиий, илмий, фалсафий таълимотлар;

б) Муайян миллатга тегишли бўлган барча ахлоқий, диний бадиий, ҳуқуқий, сиёсий, маънавий мерос;

в) Фақат бир миллат томонидан яратилган, авлоддан-авлодга ўтиб келаётган, барча моддий мерос;

г) Бадиий адабиёт, театр, мусиқа, меъморчилик сохасида яратилган, барча ёдгорликлар;д) Ахлоқ-одоб, сиёсат, фалсафа сохасида яратилган миллий-маънавий қадриятлар.

3. Миллий онг нима?

а) Бирон-бир мамлакатга тегишли бўлган онг;

б) Муайян миллатнинг илгор кишилари томонидан ишлаб чиқилиб, ушбу миллат кишилари ўртасига ёйилган ижтимоий-сиёсий қарашлар;

в) Фақат бирон-бир миллатга хос бўлган миллий рухият, кайфият, туйғулар, қарашлар, назариялар ва ғоялар мажмуаси;

г) Миллатни равнақи учун хизмат қиладиган, унинг мустақиллигини таъминловчи гоялар;

д) Бирон-бир миллатнинг сиёсий эркинлигини, ҳуқуқларини, ахлоқ нормаларини яратиш учун хизмат қилувчи қарашлар.

4. Ўзбекистон жаҳонда пахта хом-ашёси етиштириш бўйича нечанчи ўринда туради?

а) 2 б) 3 в) 4 г) 6 д) 8 ўринда.

5. Миллий ғурур нима?

а) Инсоннинг ўз миллати эришган ютуқларидан, ғалабаларидан, муваффақиятларидан гурурланиш;

б) Бирон-бир миллатнинг ёки миллат вакилининг бошқа бир миллатга нисбатан афзаллигини хис этиш;

в) Бирон-бир миллат вакилида шу миллатга тегишли бўлган маданий ёдгорликлар, осори-атиқалар, миллий қаҳрамонлар, тарихий шахслар мавжудлигидан мамнунлик хиссиётлари;

г) Инсоннинг миллатдоши томонидан илм-фан, техника сохасида қилган кашфиётлари, эришган ютуқларидан фахрланиш туйғуси;

д) Бирон-бир миллат яшайдиган ҳудуд хадларининг катталиги, ер ости қазилмаларининг кўплигидан, шунингдек ер усти бойликларининг кўплигидан ғурурланиш.

6. Ҳуқуқий маданият деганда нимани тушунасиз?

а) Давлат томонидан белгиланган ҳуқуқий нормалар ва муносабатларга, қонунларга, суд, прокуратура органларига нисбатан бўлган қарашлар;

б) Жамият аъзоларининг ҳуқуқий маданиятини оширишга хизмат қиладиган барча қонун-қоидалар ва унга тегишли бўлган адабиётларнинг ўзлаштирилиши;

в) Муайян жамиятда мавжуд ҳуқуқ нормаларига, қонун-қоидаларига, тартибга бўлган муносабат ва унга амал қилиниши;

г) Ҳуқуқ сохасида чиқарилган адабиётларни мунтазам ўрганиш натижасида хосил бўлган билимлар;

д) Умумжаҳон ҳуқуқ нормаларини муфассал ўрганиш ва унга ўз ҳаёт тажрибасида амал қилиш.

7. Жамиятнинг маънавий қиёфаси ижтимоий тараққиётга қандай таъсир кўрсатади?

а) иқтисодий ислохотларни тез ривожлантиради;

б) инқилобий тарзда туб ўзгаришларга олиб келади;

в) илмий-техник, технология жараёнларининг янгиланишига олиб келади;

г) жамият ҳаёти тараққиётини тезлаштиради;

д) жамият тараққиётига ҳеч қандай таъсир кўрсатмайди.

8. Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғида акс эттирилган рангларнинг моҳияти?

а) мовий ранг - тинчлик, мусаффо осмон, оби ҳаёт. Оқ ранг - тинчлик, поклик. Яшил ранг - эзгулик (ям-яшил экинзорлар). Қизил ранг - тетиклик (томирлардаги оқаётган қон).
б) мовий ранг - денгиздек улкан юрт. Оқ ранг - тинчликсеварлик. Яшил ранг - Ислом динига мансублик. Қизил ранг - томирлардаги қон.
в) мовий ранг - Амир Темур Байроғи ранги. Оқ ранг - поклик, ҳалоллик. Яшил ранг - кўм-кўк далалар. Қизил ранг - куч, қудрат.
г) мовий ранг - мусаффо осмонга қиёс. Оқ ранг - очиқ кўнгиллик. Яшил ранг - ям-яшил пахтазор. Қизил ранг - шўролар тизимига мансублик.
д) мовий ранг - мусаффо осмон, оби ҳаёт. Оқ ранг - оппоқ пахтазор. Яшил ранг - мевали дарахтлар. Қизил ранг - куч-қудрат.

9. Миллий ўзликни англаш деганда нимани тушунасиз?
а) Ўз она тилига, миллий қадриятларига, ўз тарихига эгалик қилинишини;
б) Инсоннинг ўзига ёки ўз миллатига тегишли моддий ва маънавий қадриятларнинг жамият ҳаётида тутган мавқеини англаб етишни;
в) Ҳар бир инсоннинг у яшаб турган жамиятда эгаллаган мавқеини, ўз қадр-қимматини англаб етиш туйғусини;
г) Мустақил равишда иқтисодий, ижтимоий-сиёсий, маданий маърифий тадбирларни амалга оширишни англашни;
д) Маданият, маърифат, ижтимоий тараққиёт сохасида эришилган ютуқлардан фахрланишни.

10. Ўзбекистон Республикаси БМТ га қачон аъзоликка қабул қилинди?
а) 1991 й. 22 декабр
б) 1992 й. 10 январ
в) 1992 й. 2 март
г) 1993 й. 23 феврал
д) 1993 й. 10 май.

11. Ватан туйғуси деганда нимани тушунасиз?
а) Ватанни доим эслаб юриш, авлодлар яшаб ўтган ва дафн этилган жойларни зиёрат этиш, яқин ошна-оғайниларни соғиниш хиссиётлари;
б) Ватан ҳақида доим қайғуриш, унинг ғам-ташвишларидан огоҳ бўлиб туриш, уни турли бало-қазолардан авайлаб-асраш;
в) Киши туғилиб ўсган жойи, маҳалла, эл-юрт, ошна-оғайни, қариндош-уруғ каби юртдошларни соғиниш;
г) Ватан учун жон фидо қилган ватандошларни эслаш, моддий ва маънавий миллий қадриятларни қумсаш;
д) Ўзи туғилиб вояга етган, авлодлари ҳоки тўкилган Ватанни севиш, эъзозлаш, уни ҳимоя қилиш, унинг равнақи учун меҳнат қилиш, ундан фахрланиш туйғуси.

12. Ўзбекистон Республикаси аҳолисининг сони қанча?

а) 23 млн. киши
б) 24 млн. киши
в) 25 млн. киши
г) 26 млн. киши
д) 27 млн. киши.

13. Оила барқарорлигини таъминловчи асосий омиллар?
а) маънавий руҳий уйғунлик, ўзаро ҳурмат, севги садоқати, ишонч, моддий таъминланганлик;
б) Садоқатли севги, иқтисодий таъминланганлик;
в) Қайнона-келин ўртасидаги тотувлик;
г) Севги, муҳаббат, моддий таъминланганлик;
д) Қудалар ўртасидаги яхши муносабат.

14. Бурч деганда нимани тушунасиз?
а) Инсоннинг муайян жамият, турли ижтимоий гуруҳлар (оила, маҳалла, қариндош-уруғ, жамоа ва ҳ.к.) томонидан қабул қилинган қонун-қоидалар, ахлоқий меъёрларнинг бажарилиш, унга амал қилиш;
б) Инсоннинг Аллоҳ олдида бажарилиш лозим бўлган талабларни англаб етиши, уни бажариши, унга амал қилиши;
в) Жамият томонидан ишлаб чиқилган ва ҳаётга тадбиқ қилинаётган қонунларга тўла амал қилиш;
г) Ота-оналар билан фарзандлар, қариялар билан ёшлар, эр ва хотин ўртасида бажарилиши шарт бўлган меъёрлар;
д) Давлат томонидан ўрнатилган барча қонун-қоидаларга сўзсиз амал қилиш.

15. «Темир Хотин», «Эшик қоққан ким бўлди?» асарларининг муаллифи ким?
а) Шароф Бошбеков;
б) Саид Ахмад;
в) Ўткир Хошимов;
г) Хуршид Дўстмухаммад;
д) Хуршид Даврон.

16. «Демократия ва маънавият» нисбатларига муносабатингиз?
а) Демократия ва маънавият бир бирларини истисно қилади, бир-бирига сиғишмайди;
б) Демократия ва маънавият бир-бирларига дахлсиз;
в) Демократия сиёсий термин бўлганлиги учун маънавий ҳаётга бефарқ;
г) Демократик тартиблар маънавий етуклик натижасидир;
д) Демократия ва маънавият бир-бирларига дахлдор, бир-бирини тўлдиради.

17. Мамлакат барқарорлигини таъминловчи асосий шартлар?
а) мамлакатимиз аҳолисининг минтақа аҳолиси таркибидаги миқдорий салмоғининг кўплиги;

б) миллий қадриятлар, тарихимизнинг чуқур илдизи, миллий ўзликни англаш, умуминсоний манфаатнинг устуворлигини эътироф этиш;

в) кучли ижтимоий сиёсат ва одамларни даъват этувчи ижтимоий омилларни рўёбга чиқариш;

г) Миллатимизга хос бўлган сабр-қаноат, меҳнатсеварлик, меҳмондўстлик, очиқ кўнгиллилик сифатларининг мавжудлиги;

д) Исломий ахлоқ-одобнинг кишиларимиз рухиятига сингиб кетганлиги, халқимиз табиатидаги байналмилаллик қарашлари.

18. Виждон эркинлиги нима?

а) Виждон - инсоннинг ўз қилмишлари учун рухий азобланиши;

б) Виждон - қилган гуноҳ ишлари учун Оллоҳ олдида қўрқиш хисси;

в) Виждон - оилавий муносабатларда севги садоқатига ҳиёнат қилиш;

г) Виждон - эл-юрт, қариндош-уруғ олдида ўз бурчини адо этиш;

д) Виждон - инсоннинг ўз хатти-ҳаракатлари учун маъсулиятни сезиш.

19. Жалолиддин Мангуберди ким?

а) Чингизхон бошлиқ мўғул босқинчиларига қарши курашган миллий қаҳрамон;

б) Искандар Зулқарнайнга қарши мардонавор жанг қилган миллий қаҳрамон;

в) Араб босқинчиларига қарши халқни курашга етаклаган мард жангчи;

г) XVI-XVII асрларда яшаган буюк хаттот, мусаввир;

д) 1127-1156 йил Хоразм тахтида ўтирган хукмдор.

20. Маданият тушунчасини тўғри таърифини белгиланг.

а) Инсоният томонидан яратилган барча моддий ва маънавий қадриятлар;

б) Инсоният томонидан яратилган ва инсонларга хизмат қиладиган маънавият ва маърифат муассасалари;

в) Инсонлар томонидан яратилган барча куй, қўшиқ, рассомчилик маҳсулотлари тарихий ёдгорликлар, театр ва шу кабилар;

г) Мактаб ва маориф орқали кишиларга сингдирилган билимлар тизими;

д) Театр, кино, телевидение, радио, газета ва журналлар орқали оммалаштириладиган эшиттириш ва кўрсатувлар мажмуи.

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР УЧУН

3.2. Индивидуал топшириқларни бажаришга асосланган амалий машғулот бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий ҳужжатлар

Маъруза режаси: 1. Иқтисодиёт тушунчаси ва тараққиётнинг ўзбек модели. 2. Иқтисодиёт ва маънавиятнинг ўзаро чамбарчас боғлиқлиги. 3. Ўзбекистоннинг иқтисодий салоҳияти.	
Машғулотнинг мақсади:	Мавзу бўйича билимларни чуқурлаштириш ҳамда иқтисодиёт ва маънавиятнинг ўзаро боғлиқлигини талабалар онгига сингдириш.
Талабанинг ўқув фаолияти натижалари: • амалий машғулот режалари билан олдиндан танишиб чиқиб, тайёргарлик кўради; • иқтисодиёт тушунчаси ва тараққиётнинг ўзбек моделининг моҳиятини ёритиб бера олади. • иқтисодиёт ва маънавиятнинг ўзаро чамбарчас боғлиқлигини олган билимлари орқали амалиётда татбиқ эта олади. • Ўзбекистон иқтисодий салоҳиятини таҳлил қилади. • кичик гуруҳларда ишлаган ҳолда ўз олдига қўйган натижага эришади.	
Мустақил ўрганиш учун топшириқлар: 1. Суҳбатга тайёрланинг ва саволларга жавоб беринг. Эслатма: 1.2-га қаранг. 2. Ўқув топшириқни бажаришга тайёрланинг. Эслатма: 1.1, 1.3, 1.4-га қаранг. 3.Ўйин технологияларининг қоидалари билан танишиб чиқинг. Эслатма: 2.1, 2.2-га қаранг. 4. Эркин бахс-мунозара юритиш учун далиллар тўпланг.	

Назорат шакли: Оғзаки назорат, савол-жавоб ва ўз-ўзини назорат қилиш.	***Максимал балл:*** 3 б. ***Талабага қўйилган балл:*** ______	***Ўқитувчи имзоси:***______________

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАТЕРИАЛЛАР

I. ЎҚУВ ТОПШИРИҚЛАР

1.1. Ўқув топшириқ

1-гуруҳ. Иқтисодиёт ва тараққиётнинг ўзбек модели.
2-гуруҳ. Иқтисодиёт ва маънавиятнинг ўзаро чамбарчас боғлиқлиги.
3-гуруҳ. Ўзбекистоннинг иқтисодий салоҳияти.

1.2. «Блиц-сўров» саволлари

1. Иктисодиёт фани нимани ўрганади?
2. Бозор иктисодиёти деганда нимани тушунасиз?
3. Нима учун маънавият ва иктисодиёт ўзаро боглиқ?
4. Тадбиркорликнинг маънавий хислатларига нималар киради?
5. Мустақил Ўзбекистоннинг бозор муносабатларига ўтишининг ўзига хос йўлини тушунтириб беринг.
6. Маънавият ва маърифат жамиятнинг юксак иқтисодий тараққиётга эришиш шарти эканлигини изоҳланг.

1.3. «Дельфи» технологияси жадвалини тўлдиринг.

Қарама-қарши фикрларнинг баҳолар йиғиндиси жадвали

Талабаларнинг исми ва шарифи	Жамият тараққиётини муқаррар ҳалокатдан қутқариб қоладиган омилларни кўрсатиб беринг								
	1.			2.			3.		
	Д	М	К	Д	М	К	Д	М	К
Кўпайтма йиғиндиси									

Д – даражали баҳо.
М – муқобил баҳо.
К – кўпайтма.

1-энг юқори балл.
10-энг паст балл.

1.4. Талабаларни баҳолаш мезонлари кўрсаткичлари

Гуруҳ	*Баҳо*	*Баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари*			
		Ўтилган мавзуни тўлиқ билади	*Фаоллик*	*Мисоллар келтира олди*	*Жами*
	Балл	*1,0*	*0,5*	*1,5*	*3*
1					
2					
3					

Гуруҳларга қўйилган баллар кўрсаткичлари

Гуруҳ	*1*	*2*	*3*	*Умумий балл*	*Баҳо*
1					
2					
3					

2,2 – 3 балл – аъло
1,2 – 2 балл – яхши
0,5 – 1,1 балл – қониқарли

II. МАЪЛУМОТ-АХБОРОТ МАТЕРИАЛЛАР

2.1. «Ажурли арра» қоидалари

1. Топшириқни бўлиш: Топшириқ ва матнни бир неча асосий қисмларга қирқилади.
2. Биринчи гуруҳлар: ҳар бир гуруҳ аъзолари қирқилган мавзуни оладилар ва экспертга айланадилар.
3. Эксперт гуруҳлар: Қўлида бир мавзуга оид ўқув топшириқлари мавжуд бўлган талабалар мавзуни муҳокама қилиш, бошқаларга ўргатиш режасини эгаллаш учун эксперт гуруҳга бирлашадилар.
4. Бирламчи гуруҳлар: Талабалар ўзларининг бирламчи гуруҳларига қайтадилар ва эксперт гуруҳларда ўрганганларини ўқитишади.

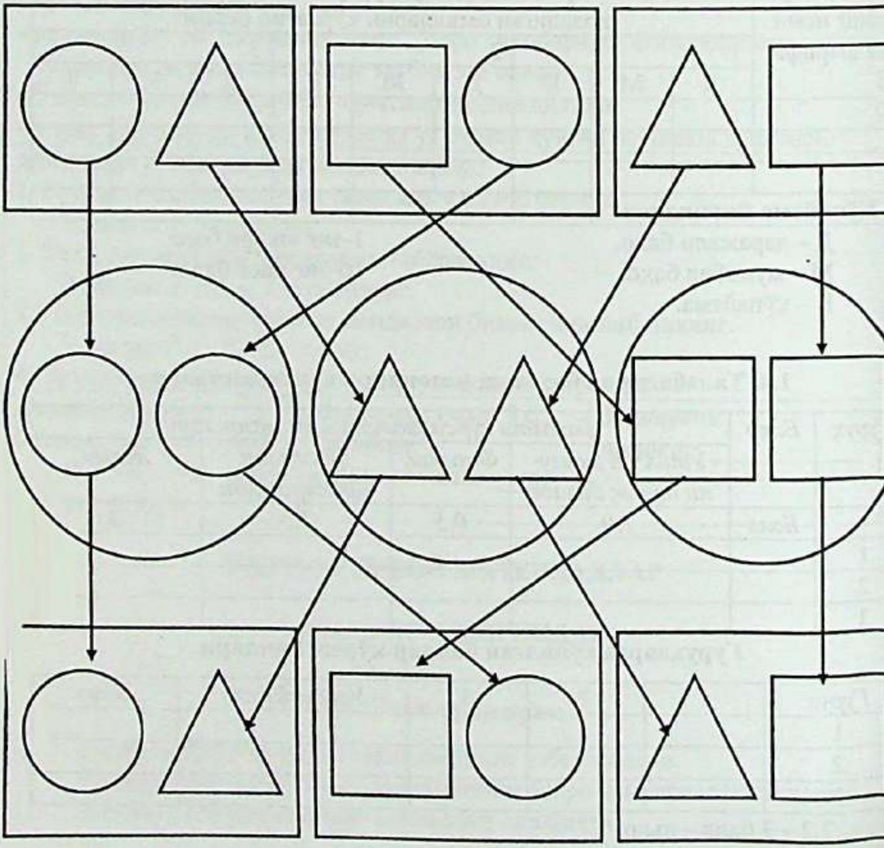

2.2. «Инсерт» техникасининг қоидалари:

1. Текстни ўқиб чиқинг.
2. Олинган маълумотни тизимлаштиринг.
3. Ҳар бир қаторга қалам ёрдамида белгилар қўйинг.

V – маълумотлар мавзуга оид билимларимга тўғри келади.

+ – янги маълумотдир.

- – олган билимларимга тўғри келмайди.

? – мени ўйлантириб қўйди, бу масала юзасидан қўшимча маълумотлар керак.

III. ЎЗ-ЎЗИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР

3.1. Инсерт усулидан фойдаланилган ҳолда 4 мавзуни ўқиб келинг.

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР УЧУН

4 мавзу	**МАЪНАВИЯТДА МИЛЛИЙЛИК ВА УМУМИНСОНИЙЛИК**

4.1. Информацион маълумотга эга бўлган бахс-мунозарали маъруза бўйича режа топшириқ ва ўқув-услубий хужжатлар

<table>
<tr><td colspan="3">Маъруза режаси:
1. Миллий маънавият ва унинг хусусиятлари.
2. Умуминсоний маънавият ва унинг заминлари.
3. Бозор муносабатлари шароитида миллатлараро маданий-маънавий муносабатларнинг кенгайиши ва чуқурлашуви.
4. Шарқ ва Ғарб маънавияти.</td></tr>
<tr><td>Машғулотнинг мақсади:</td><td colspan="2">Миллий маънавият тушунчаси, унинг миллат руҳияти, миллий онг, унинг тафаккури, ҳатти-ҳаракатлари турмуш тарзи, урф-одатлар, анъаналар ва қадриятлар билан боғлиқлиги ҳақида тушунча ҳосил қилади, умумий тасаввурни шакллантиради.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Талабанинг ўқув фаолияти натижалари:
• миллий маънавият ҳар бир миллатнинг ўзига хослиги ва умрбоқийлигини таъминловчи омил эканлигини айтиб беради.
• умуминсоний маънавиятнинг барча миллатлар ва этносларнинг ўзига хос томонларини ўзида мужассамлаштирганлигини ва эҳтиёжларини, манфаатларини изоҳлаб беради.
• ўзбек миллий маънавиятининг мустақиллик шароитида қайта тикланиш жараёнлари ва унинг жаҳон цивилизациясидаги мавқеини тиклашдаги ютуқларини санаб беради.
• Шарқ ва Ғарб маънавияти, уларнинг миллий ва умуминсоний хусусиятларини айтиб беради.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Мустақил ўрганиш учун топшириқлар:
1. Ўқув хужжатлар билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7-га қаранг.
2. Маърузани мантии билан танишиб чиқинг ва саволларга жавоб беринг.
Эслатма: 4.1-га қаранг.
3. Ўқув топшириқлари билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 2.1, 2.2, 2.3-га қаранг.
4. Ўйин технологиялари қоидалари билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 3.1-га қаранг.
5. Ўзбек халқи миллий маънавиятини ўзига хос жиҳатлари мавзусида эссе ёзиб келинг.</td></tr>
<tr><td>Назорат шакли:
Оғзаки назорат, савол-жавоб ва ўз-ўзини назорат қилиш.</td><td>Максимал балл: 3 б.
Талабага қўйилган балл: ______</td><td>Ўқитувчи имзоси:______________</td></tr>
</table>

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАТЕРИАЛЛАР

I. ЎҚУВ МАТЕРИАЛЛАР

1.1. Маънавиятнинг таркибий қисмлари

Маънавият

↕

Миллий маънавият

↕

Минтақавий маънавият

↕

Умуминсоний маънавият

1.2. Маънавиятнинг таркибий қисмларига таъриф

Миллий маънавият муайян элат, миллатга унинг аждодларига хос бўлган ғоят қимматли маънавий бойликлар

Минтақавий маънавият – муайян жуғрофий минтақа миллатларига хос, улар учун умумий бўлган маънавий бойликлар

Умуминсоний маънавият – бутун инсониятга, жаҳон халқларига тегишли бўлган маънавий ахлоқий белгилар

1.3. Миллий маънавият

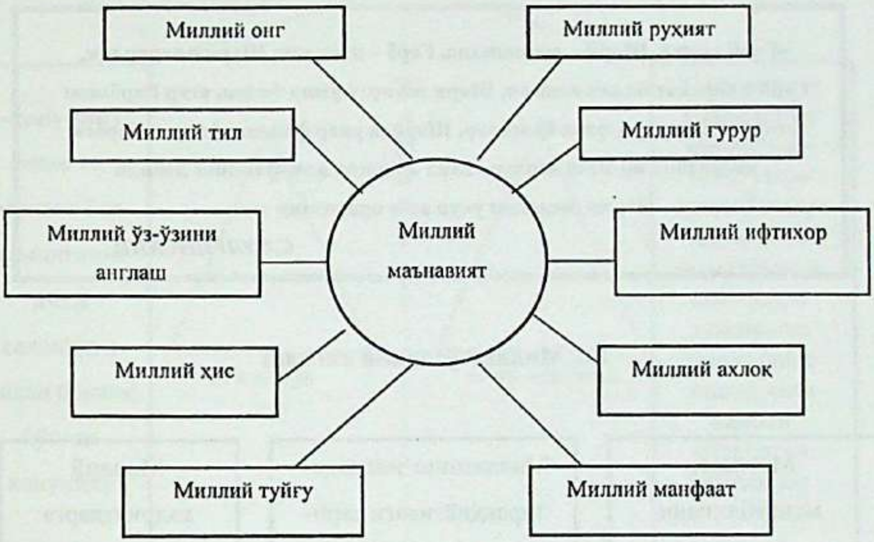

1.4. Миллий маънавий бойликлар

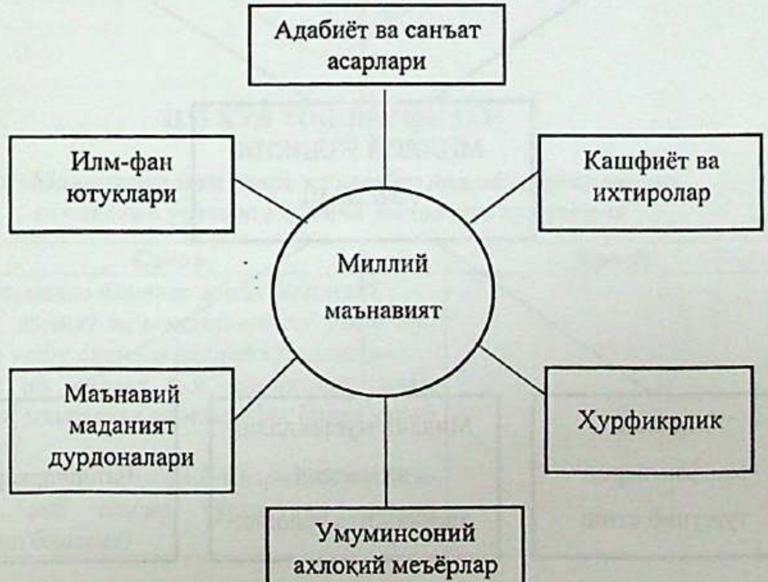

1.5. Ғарб ва Шарқ маънавияти

«Ғарб - оқил, Шарқ – донишманд, Ғарб – кенглик, Шарқ – теранлик, Ғарб – ҳаракат билан яшаган, Шарқ эса орзу-умид билан, агар Ғарбнинг атоқли олимлари фаол бўлсалар, Шарқда улар файласуфлар… Ғарбга нисбатан бир-неча асрлар аввал Шарқда илм-фаннинг деярли барча соҳалари учун асос яратилган эди»

С.СУЛГИНСКИЙ

1.6. Миллий ўзликни англаш

1.7. Маънавиятдаги ўзаро муносабатлар ва қонуниятлар

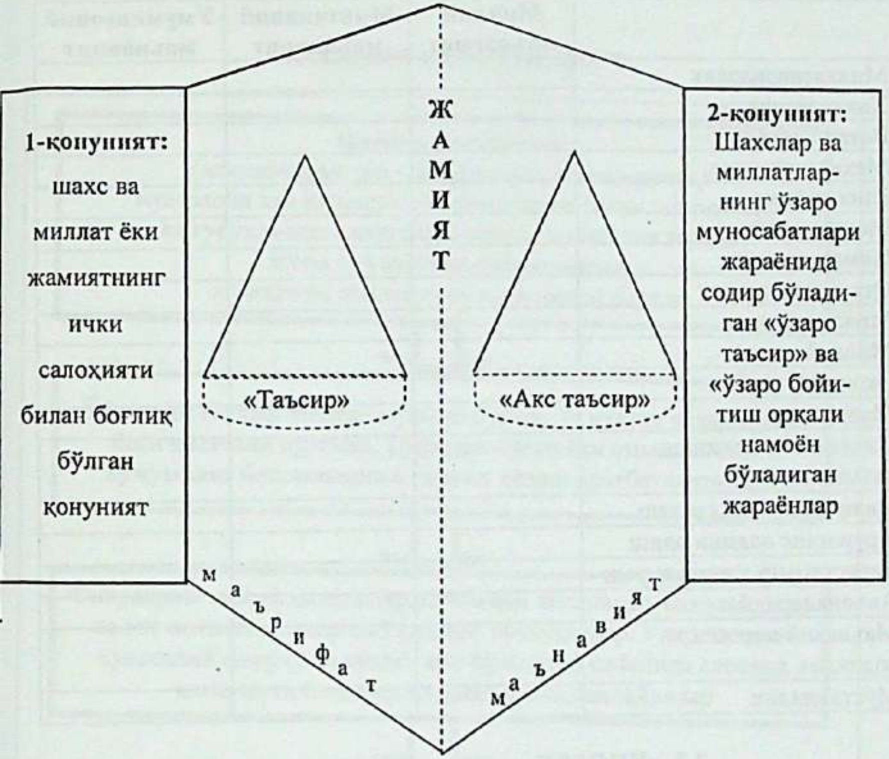

II. ЎҚУВ ТОПШИРИҚЛАР

2.1 «Маънавиятдаги ўзаро муносабатлар ва қонуниятлар» схемасини ўрганиш бўйича жадвални тўлдиринг

Савол	Жавоб
1. Ушбу схемада нималар акс эттирилган?	
2. Шахс, жамият ва миллатларнинг ўзаро муносабати ушбу схемада қандай кўрсатилган?	
3. Шахс ва миллат ёки жамиятнинг ички салоҳияти маънавият ва маърифат билан узвий боғлиқми?	
4. Миллатлараро маънавий-маърифий муносабатларга акс таъсир кўрсатувчи қандай омилларни биласиз?	

2.2. «ПИНБОРД» техникаси бўйича жадвални тўлдиринг

	Миллий маънавият	Минтақавий маънавият	Умуминсоний маънавият
Миллатпарварлик			
Халқпарварлик			
Ватанпарварлик			
Меҳнатсеварлик			
Инсонийлик			
Меҳр-оқибат			
Иймон-эътиқод			
Ота-онага ҳурмат			
Миллий онг			
Миллий ахлоқ			
Экологик тарбия			
Маданият			
Сиҳат-саломатликни таъминлаш			
Цивилизацияни сақлаш			
Урушнинг олдини олиш			
Терроризмга қарши кураш			
Анъаналар			
Маънавий меросга содиқлик			
Мустақиллик			

2.3. «ИНСЕРТ» жадвалини тўлдиринг

Савол: Нима учун демократик жамият шароитида миллий маънавиятга эҳтиёж сезилмоқда.

Жавоб вариантлари	*V*	+	-	*?*

V – биламан.

+ - янги маълумот.

- - билганларимга зид.

? – мени ўйлантирмоқда.

III. МАЪЛУМОТ-АХБОРОТ МАТЕРИАЛЛАР

3.1. ПИНБОРД ТЕХНИКАСИ

Пинборд техникаси
(инглизчадан: pin – маҳкамлаш, board – доска)
муаммони ҳал қилишга оид фикрларни тизимлаштириш ва гуруҳлашни амалга оширишга, коллектив тарзда ягона ёки аксинча қарама-қарши позицияни шакллантиришга имкон беради

⇓

Ўқитувчи таклиф этилган муаммо бўйича ўз нуқтаи назарларини баён қилишни сўрайди. Тўғридан-тўғри ёки оммавий ақлий хужумнинг бошланишини ташкил қилади (рағбатлантиради)

⇓

Фикрларни таклиф қиладилар, муҳокама қиладилар, баҳолайдилар ва энг оптимал (самарали) фикрни танлайдилар. Уларни таянч хулосавий фикр (2-та сўздан кўп бўлмаган) сифатида алоҳида қоғозларга ёзадилар ва доскага маҳкамлайдилар

⇓

Гуруҳ намоёндалари доскага чиқадилар ва маслаҳатлашган ҳолда:

1) яққол хато бўлган ёки такрорланаётган фикрларни олиб ташлайдилар;
2) баҳсли бўлган фикрларни ойдинлаштирадилар;
3) фикрларни тизимлаштириш мумкин бўлган белгиларини аниқлайдилар;
4) шу белгилар асосида доскадаги барча фикрларни (қоғоз ва рақларидаги) гуруҳларга ажратадилар;
5) уларнинг ўзаро муносабатларини чизиқлар ёки бошқа белгилар ёрдамида кўрсатадилар: коллективнинг ягона ёки қарама-қарши позициялари ишлаб чиқилади.

IV. ЎЗ-ЎЗИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР

4.1. Такрорлаш учун саволлар:

1. Маънавият қандай гуруҳларга бўлинади?
2. Миллий маънавият нима?
3. Минтақавий маънавиятга нималар киради?
4. Умуминсоний маънавиятни қандай тушунасиз?
5. Миллий ва умуминсоний маънавиятнинг ўзаро боғлиқлиги.
6. Ўзбек халқи миллий маънавиятининг ўзига хос жиҳатларини изоҳланг.
7. Ўзбекистондаги миллий-маънавий сиёсатнинг моҳияти.
8. Қандай миллий маданий марказларни биласиз?

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР УЧУН

2) миллий маънавиятнинг жаҳон цивилизациясидаги мавқеини тиклашдаги ютуқларини айтиб беринг;

IV-гуруҳ

Савол: Шарқ ва Ғарб маънавияти.

1) Шарқ ва Ғарб маънавиятининг миллий ва умуминсоний хусусиятларини кўрсатиб беринг;

2) Шарқ ва Ғарб халқлари маънавиятларини бир-бирига қарама-қарши қўйишига интилишларни танқид остига олинг.

1.3. Жадвални тўлдиринг.

Миллий ўзликни англаш деганда нимани тушунасиз?

Ф	(Фикрингизни баён этинг).
С	(Фикрингиз баёнига бирор сабаб кўрсатинг).
М	(Кўрсатилган сабабга тушунтирувчи мисол келтиринг).
У	(Фикрингизни умумлаштиринг).

1.4. Гуруҳларнинг машғулотдаги фаоллигини баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари

Топшириқлар, баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари	I-гуруҳ	II-гуруҳ	III-гуруҳ	IV-гуруҳ
1-топшириқ: (1,5 балл)				
- мавзу ёритиб берилди (0,5 балл)				
- аниқ ва мантиқан тўғри баён этилди (0,5 балл)				
- гуруҳ фаол қатнашди (0,5 балл)				
2-топшириқ: (1,5 балл)				
- аниқ хулоса чиқарилди (0,5 балл)				
- мисоллар келтирилди (0,5 балл)				
- регламентга эътибор қаратилди				

(0,5 балл)				
Жами: (3 балл)				

0,5 балл – «аъло». 2,5 – 3 балл – «аъло».
0,4 балл – «яхши». 1,9 – 2,4 балл – «яхши».
0,3 балл – «қониқарли». 2,3 – 1,8 балл – «қониқарли».

II. МАЪЛУМОТ-АХБОРОТ МАТЕРИАЛЛАР

2.1. Кластерни тузиш қоидалари

1. Топшириқни диққат билан ўқиб чиқинг.
2. Фикрларни тармоқлантириш жараёнида пайдо бўлган ҳар бир фикрни ёзинг.
3. Имло хатолар ва бошқа жиҳатларга эътибор берманг.
4. Белгиланган вақт тугамагунча ёзишни тўхтатманг, фикрингизни жамлашга ҳаракат қилинг.
5. Фикрларни чегараламанг, улар ўртасида ўзаро алоқадорликка эътибор қаратинг.

III. ЎЗ-ЎЗИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР

3.1. «Инсерт» техникасидан фойдаланилган ҳолда 5 маъруза мавзусини ўқиб келинг.

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР УЧУН

5 мавзу	ИСЛОМ ДИНИДА МАЪНАВИЯТ ВА ШАХС МАЪНАВИЙ ҚИЁФАСИНИНГ ТАЛҚИНИ

5.1. Информацион тематик маъруза бўйича режа топшириқ ва ўқув-услубий хужжатлар

<table>
<tr><td colspan="3">Маъруза режаси:
1. Ислом ва маънавият.
2. Тасаввуф тушунчаси ва унинг маънавий ғоялари.
3. Ислом маънавий қадриятлари ва ахлоқ-одоб нормаларининг умуминсоний характери.
4. Ислом динида умуммиллий ва умуминсоний маънавият масалалари.</td></tr>
<tr><td>Машғулотнинг мақсади:</td><td colspan="2">Ислом маънавияти ҳақида дунёқарашни шакллантириш, ислом динида маънавият масалалари ҳақида тушунча ҳосил қилиш.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Талабанинг ўқув фаолияти натижалари:
• исломда маънавият тушунчаси ва шахснинг маънавий муаммоларини айтиб беради;
• тасаввуфнинг асосий оқимлари ва уларнинг ғоявий мазмунини таҳлил қилади;
• диний бағрикенглик – миллий ғоянинг тамойили эканлигини айтиб беради. Ислом маънавий қадриятларини санаб беради;
• ислом динида умуммиллий ва умуминсоний маънавият тушунчаларини изоҳлаб беради.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Мустақил ўрганиш учун топшириқлар:
1. Маърузани матни билан танишиб чиқинг ва саволларга жавоб беринг.
Эслатма: 4.1-га қаранг.
2. Ўқув хужжатлар билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5-га қаранг.
3. Ўқув топшириқлар билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 2.1-га қаранг.
4. Ўйин технологиялари қоидалари билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 3.1, 3.2-га қаранг.
5. «Мустақиллик ва ислом дини» мавзусида эссе ёзиб келинг.</td></tr>
<tr><td>Назорат шакли:
Оғзаки назорат, савол-жавоб ва ўз-ўзини назорат қилиш.</td><td>Максимал балл: 3 б.
Талабага қўйилган балл: ______</td><td>Ўқитувчи имзоси:______________</td></tr>
</table>

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАТЕРИАЛЛАР

I. ЎҚУВ МАТЕРИАЛЛАР

1.1. Маънавият тушунчасининг мазмуни

1.2 И.А.Каримов рисолалари

“Ислом – ота-боболаримизнинг дини – мусулмонларнинг онги, туриш-турмушининг моҳияти, ҳаётининг ўзидир».

Ислом КАРИМОВ

“Халқимизнинг минг йиллик тарихини, бугунги маънавий ҳаётини, дин-у диёнатимизни мухтасар ифодалаб айтиш мумкинки, Оллоҳ бизнинг қалбимизда, юрагимизда».

Ислом КАРИМОВ

“Динга ҳурмат ва эътиқод биз учун ўлмас қадриятдир».

Ислом КАРИМОВ

“Қадим-қадимдан бола тарбиясига ислом динининг таъсири жуда кучли бўлган. Чунки биз ўз динимизни қадрлаймиз, унга суянамиз. Нима учун деганда, соғлом одам соғлом фикрлайди, соғлом фикрлайдиган одамгина Худога иймон келтиради, эътиқоди соғлом бўлади. Шундай экан, соғлом авлод тарбияси дин учун ҳам жуда аҳамиятли».

Ислом КАРИМОВ

“Мен иймони бақувват одам деганда, аввало, виждони, ҳалол билан ҳаромнинг фарқига борадиган, бировнинг ҳақидан ҳазар қиладиган, бировга ноҳақ озор бермайдиган инсонларни кўз олдимга келтираман».

Ислом КАРИМОВ

1.3. Дунёда кенг тарқалган динлар

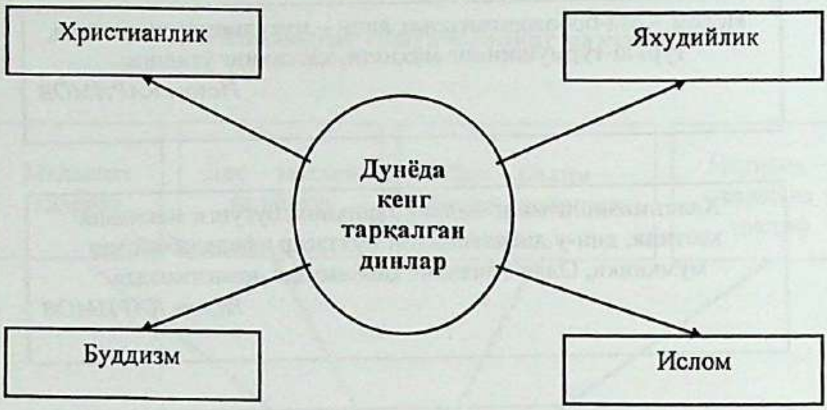

1.4. Исломдаги йўналиш, мазҳаб ва одимлар

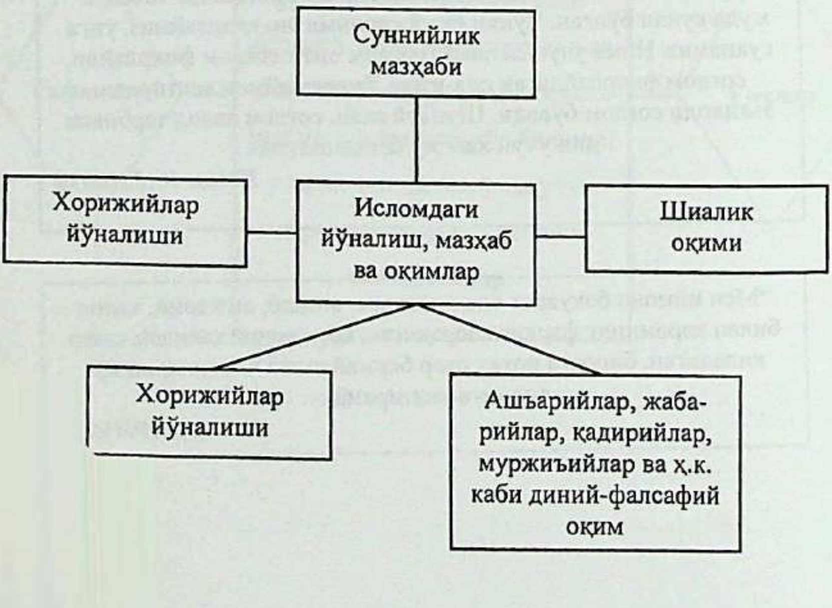

II. ЎҚУВ ТОПШИРИҚЛАР

2.1. БББ жадвалини тўлдиринг

№	*Мавзу саволлари*	*Биламан*	*Билишни истайман*	*Билиб олдим*
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1.	Ислом ва маънавият			
2.	Тасаввуф тушунчаси ва унинг маънавий ғоялари			
3.	Ислом маънавий қадриятлари ва ахлоқ-одоб нормаларининг умуминсоний характери			
4.	Ислом динида умуммиллий ва умуминсоний маънавият масалалари.			

III. МАЪЛУМОТ-АХБОРОТ МАТЕРИАЛЛАР

3.1. "Инсерт" техникасининг қоидаси:

1. Матнни ўқиб чиқинг.
2. Олинган маълумотларни диққат билан ўрганиб, соҳаларга ажратинг. Қалам билан ҳар бир қаторга қуйидаги белгиларни қўйиб чиқинг:

   V – биламан;
   \+ – янги маълумот;
   – – билганларимга зид;
   ? – мени ўйлантирмоқда.

3.2. БББ техникасининг қоидаси.

1. "Инсерт" техникасидан фойдаланилган ҳолда матнни ўқиб чиқинг.
2. Олинган маълумотларни индивидуал соҳаларга ажратинг. Қалам билан қўйилган белгилар асосида БББ жадвалини тўлдиринг.

IV. ЎЗ-ЎЗИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР

4.1. Такрорлаш учун саволлар:

1. Ислом дини ҳақида нималарни биласиз?
2. Қуръон ва Ҳадис қандай китоблар?
3. Ислом динида инсон маънавияти масалалари қандай талқин қилинган?
4. Ислом динининг илмга муносабатини изоҳланг.
5. Тасаввуф қандай диний таълимот? Унинг моҳиятини изоҳланг.
6. Ўрта Осиёлик қандай буюк сўфийларни биласиз?
7. Диний ақидапарастлик деганда нимани тушунасиз? Унинг жамиятимиз учун хавфи нимада?
8. Ўзбекистон мустақиллиги ва динга, диний қадриятларга муносабатдаги ўзгариҳларни тушунтириб беринг.

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР УЧУН

5.2. Индивидуал топшириқларни бажаришга асосланган амалий машғулот бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий ҳужжатлар

Маъруза режаси: 1. Қуръони Карим ва ҳадиси шарифларда инсон маънавияти ва маърифати масалалари. 2. Тасаввуф ва унинг маънавий ғоялари. 3. Мустақиллик, Ислом дини ва исломий қадриятларнинг тикланиши.		
Машғулотнинг мақсади:	Ислом маънавияти ва тасаввуфнинг маънавий жиҳатлари бўйича билимларни чуқурлаштиришни таъминлаш	
Талабанинг ўқув фаолияти натижалари: • амалий машғулот режалари билан олдиндан танишиб чиқиб, тайёргарлик кўради; • Қуръони Карим ва ҳадиси шарифларда инсон маънавияти ва маърифати масалаларининг моҳиятини ёритиб бера олади; • тасаввуф ва унинг маънавий жиҳатларини таҳлил қилади; • мустақиллик, Ислом дини ва исломий қадриятларнинг моҳиятига алоҳида-алоҳида изоҳ беради;		
Мустақил ўрганиш учун топшириқлар: 1. Эссе ёзиб келинг. 2. Ўқув суҳбатга тайёрланинг, саволларга жавоб беринг. Эслатма: 1.1-га қаранг. 3. Ўқув топшириқларини бажаришга тайёрланинг. Эслатма: 1.2, 1.3-га қаранг.		
Назорат шакли: Огзаки назорат, савол-|ວоб ва ўз-ўзини |орат қилиш.	*Максимал балл:* 3 б. *Талабага қўйилган балл:* ______	*Ўқитувчи имзоси:* ____________

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАТЕРИАЛЛАР

I. ЎҚУВ ТОПШИРИҚЛАР

1.1. «Конверт» техникаси учун саволлар
(Ҳар бир савол конвертларга алоҳида солинади)

1. Мустақиллик ва ислом дини ҳақида ўз фикрингизни баён қилинг?

2. Ўзбек тилига давлат тили мақоми берилиши нималарга олиб келди?

3. Диний экстремизм ҳақида фикр юритинг.

4. Исломий қадриятларнинг тикланиши ҳақида нималарни биласиз?

5. Имом ал-Бухорий, Имом ат-Термизий ҳақида нималарни биласиз?

6. Илм олишга бағишланган ҳадислардан намуналар келтиринг, Уларни шархланг.

7. Тасаввуф диний таълимоти ва унинг моҳияти ҳақида Нималарни биласиз?

8. Ўрта Осиёлик қандай буюк сўфийларни биласиз?

9. Диний ақидапарастлик деганда нимани тушунасиз?

10. Ўзбекистон мустақиллиги ва динга, диний қадриятларга Муносабатдаги ўзгаришларни тушунтириб беринг.

1.2. «Қандай» органайзерини тўлдиринг

1.3. Гуруҳларнинг билим ва кўникмаларини баҳолаш мезонлари

Топшириқлар, баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари	*I гуруҳ*	*II гуруҳ*
1-топшириқ: (1,5 балл).		
- савол ёритиб берилди (0,5 балл)		
- регламентга эътибор қаратилди (0,5 балл)		
- гурух фаол қатнашди (0,5 балл)		
2-топшириқ: (1,5 балл)		
- муаммо аниқ ечимини топди (0,5 балл)		
- мантиқан тўғри хулоса чиқарилди (0,5 балл)		
- мисоллар билан умумлаштирилди (0,5 балл)		
Жами: (3 балл)		

0,5 балл – «аъло» 2,5 – 3 балл – «аъло»
0,4 балл – «яхши» 1,9 – 2,4 балл – «яхши»
0,3 балл – «қониқарли» 2,3 – 1,8 балл – «қониқарли».

II. ЎЗ-ЎЗИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР

2.1. «Дилинг Оллоҳда, қўлинг меҳнатда бўлсин» иборасининг оҳиятини изоҳлаб эссе ёзиб келинг.

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР УЧУН

6 мавзу	АМИР ТЕМУР ВА ТЕМУРИЙЛАР СУЛОЛАСИ ДАВРИДА МАЪНАВИЯТ

6.1. Конференция маъруза бўйича режа топшириқ ва ўқув-услубий хужжатлар

<table>
<tr><td colspan="3">Маъруза режаси:
1. Амир Темур буюк давлат арбоби, юксак маънавият соҳиби.
2. Темурийлар сулоласи даврида маънавият ва маърифат ривожи.
3. А.Темур ва темурийлар сулоласи даврида яратилган маънавий меросларнинг ўзбек халқининг маънавий тикланишида тутган ўрни.</td></tr>
<tr><td>Машғулотнинг мақсади:</td><td colspan="2">Амир Темур ва темурийлар сулоласи даврида маънавий салоҳиятнинг қарор топиши ҳақида умумий тасаввурни шакллантириш, яратилган моддий ва маънавий мерослар ҳақида тушунча ҳосил қилиш.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Талабанинг ўқув фаолияти натижалари:
• А.Темур маънавият ва маданият ҳомийси эканлигини айтиб беради;
• уларнинг маърифат, илм, меҳр-шафқат, инсонийлик, ватанпарварлик ғояларини изоҳлаб беради;
• Амир Темур ва темурийлар сулоласи даврида яратилган моддий ва маънавий мерослар миллий маънавиятда тутган ўрнини айтиб беради.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Мустақил ўрганиш учун топшириқлар:
1. Конференция маърузага доклад тайёрланг.
Эслатма: 2.1-га қаранг.
2. Ўқув хужжатлар билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5-га қаранг.
3. Маърузани матни билан танишиб чиқинг, саволларга жавоб беринг.
Эслатма: 2.2-га қаранг.
4. Баҳолаш мезонлари билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 2.3-га қаранг.
5. Мустақил тестларни ишланг.
Эслатма: 3.1-га қаранг.</td></tr>
<tr><td>Назорат шакли:
Оғзаки назорат, савол-жавоб ва ўз-ўзини назорат қилиш.</td><td>Максимал балл: 3 б.
Талабага қўйилган балл: ______</td><td>Ўқитувчи имзоси:__________</td></tr>
</table>

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАТЕРИАЛЛАР

I. ЎҚУВ МАТЕРИАЛЛАР

1.1. Амир Темур буюк давлат арбоби, юксак маънавият соҳиби

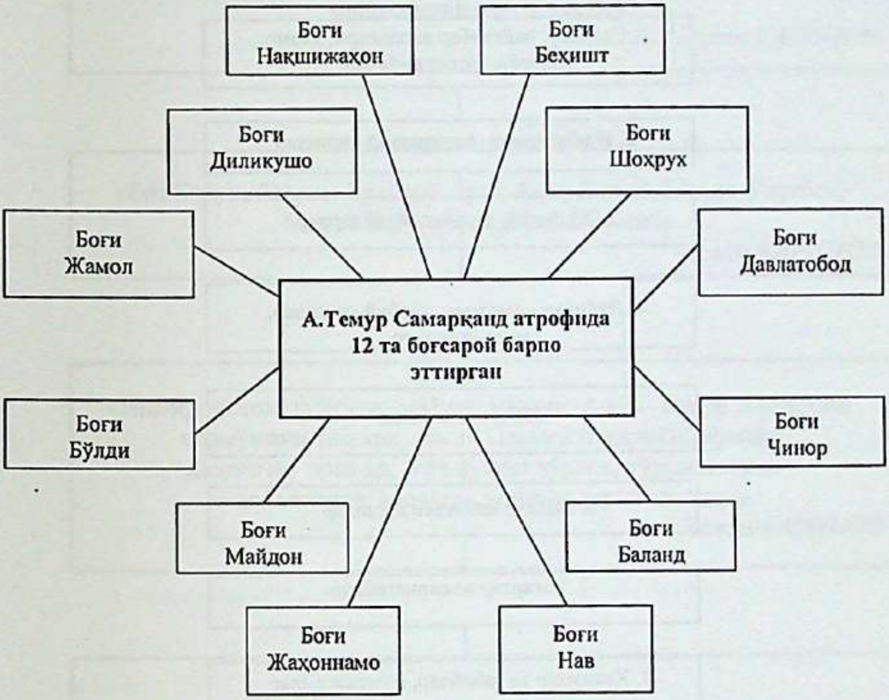

1.2. Амир Темур давлатини бошқаришдаги 4 омил

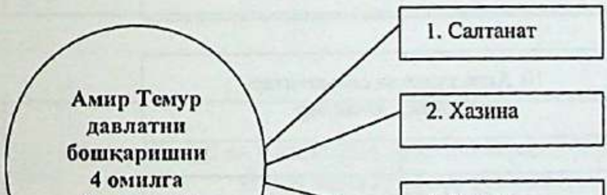

1.3. Темурийлар сулоласи даврида яратилган маънавий мероснинг ўзбек халқининг маънавий тикланишида тутган ўрни

«Темур тузуклари»да айтилишича давлат асосини 12 та ижтимоий тоифа ташкил қилади

1. Саидлар, пайғамбар авлодлари, уламо, машойи, фозил кишилар
2. Ишбилармон, донишманд кишилар
3. Художўй, дарвеш, қаландарлар
4. Нўёнлар – амирлар, ҳарбий кишилар, минг-бошилар.
5. Сипоҳ ва раият
6. Махсус ишончли кишилар
7. Вазирлар ва сарлатиблар
8. Ҳакимлар ва табиблар, мунажжимлар ва муҳаддислар
9. Тафсир ва ҳадис олимлари
10. Аҳли ҳунар ва санъатчилар, ҳунарманд, косиблар
11. Сўфийлар
12. Тожир (савдогар) ва сайёҳлар

1.4. И.А.Каримов рисолалари

«Кимки ўзбек номини, ўзбек миллатининг куч-қудратини, адолатпарварлигини, чексиз имкониятларини, унинг умумбашарият ривожига қўшган ҳиссасини, шу асосда келажакка ишончини англамоқчи бўлса, Амир Темур сиймосини эслаши керак».

Ислом КАРИМОВ

«Биз Берунийларга, Бухорийларга, Амир Темур, Мирзо Улугбек, Мирзо Бобурларга ворис бўламиз».

Ислом КАРИМОВ

«Инсоф-иймон туйғуси, диёнат мезони Амир Темур ҳаётининг мазмунини ташкил этади. Оламнинг қарийиб ярмига жаҳонгир эрса-да, куч-қудрат зўрлик, зўравонликда эмас, аксинча, адолатда эканини теран англади».

Ислом КАРИМОВ

«Амир Темур – бизнинг шоън-шавкатимиз, гурур-ифтихоримиздир»

Ислом КАРИМОВ

«Амир Темур ва Самарқанд тушунчаларини бир-биридан айри ҳолда тасаввур этиб бўлмайди».

Ислом КАРИМОВ

1.5. А.Темур ва темурийлар сулоласи даврида яратилган маънавий мероснинг ўзбек халқининг маънавий тикланишида тутган ўрни

II. ЎҚУВ ТОПШИРИҚЛАР

2.1. Конференция – маъруза дарсида тайёрланадиган маърузалар рўйхати

1. Амир Темур буюк давлат арбоби, юксак маънавият соҳиби.
2. Темурийлар сулоласи даврида маънавият ва маърифат ривожи.
3. Амир Темур ва темурийлар сулоласи даврида яратилган маънавий мероснинг ўзбек халқининг маънавий тикланишида тутган ўрни.
4. «Темур тузуклари» ва маънавият масалалари.
5. Амир Темур буюк бунёдкор.
6. Амир Темур – илм фан ва маданият ҳомийси.
7. Амир Темурнинг буюк авлоди.
8. Амир Темурнинг ахлоқ масаласида қарашлари.

2.2. Баҳс-мунозара учун саволлар

1-савол. Амир Темур буюк давлат арбоби, юксак маънавият соҳиби.

1. Нима учун Амир Темурни буюк давлат арбоби ва саркарда деймиз?
2. Амир Темурнинг юксак маънавият эгаси эканлигини изоҳланг.
3. Амир Темурнинг маънавий салоҳияти қандай эди?
4. Темурийлар даврига таъсир этган омиллар нима?
5. А.Темурнинг ободончилик борасидаги фаолияти қандай эди?
6. Темурийлар давлатни қандай бошқарган?

2-савол. Темурийлар сулоласи даврида маънавият ва маърифат ривожи.

1. Мирзо Улуғбекнинг илм-фан ва маърифат ривожига қўшган ҳиссаси нималардан иборат?
2. Улуғбек Академиясида фаолият кўрсатган олимлардан кимларни биласиз?
3. Нима учун Алишер Навоийни «Сўз мулкининг султони» деб атаймиз?
4. Алишер Навоий маънавиятини ифодаловчи қандай хислатларини биласиз?
5. Темурийлар илм-фан ва маданиятнинг ривожланишига қандай таъсир кўрсатди?

3-савол. А.Темур ва темурийлар сулоласи даврида яратилган маънавий мероснинг ўзбек халқининг маънавий тикланишида тутган ўрни.

1. «Темур тузуклари» қандай асар?
2. «Темур тузуклари» асаридаги адолат, тўғрилик, ҳалоллик, дўстларга садоқат, ватанпарварлик тўғрисидаги фикрлардан мисоллар келтиринг.
3. «Темур тузуклари»да маънавият масалалари қандай ёритилган?

Якуний хулосаловчи савол:

Мустақиллик даврида Темурийлар даври маънавиятига муносабат қандай ўзгарди?

2.3. Бахс-мунозарага қатнашувчиларни баҳолаш мезонлари

Баҳолаш мезонлари ва кўрсаткичлари		*Маърузачиларнинг исми ва шарифи*			
		1	*2*	*3*	*4*
1.	Маърузанинг мазмуни: (1,5)				
	- мавзуга тўғри келади (0,5)				
	- кетма-кет, мантиқан ва аниқ баён этилди (0,5 балл)				
	- аниқ хулоса чиқарилди (0,5)				
2.	Маълумотларни тақдим этишда воситалардан фойдаланилди (кўргазма) (0,4)				
3.	Регламентга риоя этди (0,1)				
	Жами:				
Баҳолаш мезонлари ва кўрсаткичлари		*Тақризчиларнинг исми ва шарифи*			
		1	*2*	*3*	*4*
1.	Маърузага қўшимча қилади: (0,5).				
2.	Маърузанинг ижобий томонларини кўрсатади (0,6).				
3.	Маърузанинг саёз томонларини кўрсатади (0,6).				
4.	Регламентга риоя этади (0,3).				
	Жами:				
Баҳолаш мезонлари ва кўрсаткичлари		*Опонентларнинг исми ва шарифи*			
		1	*2*	*3*	*4*
1.	Саволлар:				
	- миқдори (ҳар бир саволга 0,1 балл)				
	- мазмуни (0,3)				
2.	Қўшимчалар қисми (1,0 балл)				
	Жами:				

II. ЎЗ-ЎЗИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР

3.1. Тестлар

1. Маънавият тушунчасининг тўғри таърифини белгиланг.

а) маънавият - ижтимоий онг шаклларидан бири бўлиб, у кишиларнинг юриш-туришларини тартибга солиб турувчи куч;
б) инсоннинг юриш-туришларида, ўзгаларга нисбатан муносабатларида акс этувчи ҳатти-ҳаракатлар;
в) инсоннинг ҳис-туйғулари орқали ифодаланувчи ички дунёсининг намоён бўлиши;
г) инсон атроф-муҳитга ва ўзига нисбатан бўлган муносабатларида акс этувчи ботиний ва зохирий дунёсини ифода этиши;
д) маънавият - кишиларнинг ўзига, ўзгаларга, атроф-муҳитга нисбатан бўлган ифодаланувчи муносабатларида ботиний ва зохирий ҳаттиҳаракатлари.

2. Марказий Осиёда илк Ренессанс (уйғониш) қайси асрларга тўғри келади?
а) Милоддан аввалги V-VI асрларга
б) Милодий IX-XII асрларга
в) XIV-XVI асрларга
г) XVIII-XIX асрларга
д) XIX-XX асрларга

3. XV-XVI асрларда яшаб ижод этган Шарқнинг буюк мусаввири, миниатюра санъатининг мохир устаси?
а) Хожа Маҳмуд Наққош
б) Мирак Наққош
в) Камолиддин Беҳзод
г) Мир Мли Табризий
д) Султон Али Табризий.

4. Олий таълим қандай босқичларга бўлинади?
а) бакалавриат, магистратура ва аспирантура
б) магистратура, аспирантура ва докторантура
в) бакалавриат, магистратура, адьюнктура
г) бакалавриат, магистратура
д) магистратура, аспирантура.

5. Зардуштийлик таълимотининг туб моҳияти?
а) Аллоҳга ишониш, пайғамбарларга иймон келтириш, диний амалларни бажариш;
б) Марказий Осиё халқлари учун муқаддас ҳисобланган оловга сиғиниш, жониворларга озор бермаслик;
в) Дунё халқларини тинч-тотув яшашга даъватлаш, осойишта меҳнат қилишга чақириш;
г) Инсонларни бир-бирларига севишга ва шу орқали фаровонликка эришишга ундаш;
д) Эзгулик билан зулм, ёруғлик билан зулмат, адолат билан разолат ўртасидаги кураш.

6. Ўзбекистон Республикасининг Гербида қандай рамзлар тасвирланган?

а) Хумо қуши, Ўзбекистон байроғи, юлдуз, буғдой бошоғи;

б) Кабутар, пахта, буғдой бошоги, ярим ой;

в) Хумо қуши, Ўзбекистон байроғи, ярим ой, юлдузча, буғдой бошоглари, пахта, қуёш.

г) Буғдой бошоғлари, пахта, яшил дала, икки дарё, қуёш;

д) Буғдой бошоқлари, пахтазор дала, Ўзбекистон байроғи, Товус қуши, юлдузча, ярим ой.

7. Туркистон жадидчилик харакатининг вакиллари Беҳбудий, Мунаввар қори, Авлоний, Фитратлар фаол аъзолик қилган газеталари?

а) «Таржимон», «Садои Туркистон», «Тараққий», «Турон»;

б) «Туркистон вилоятининг газети», «Тараққий», «Нажот»;

в) «Ўрта Осиёнинг умр гузари», «Тараққий», «Хуршид», «Тужжор»;

г) «Таржимон», «Тужжор»;

д) «Турон», «Хуршид».

8. Марказий Осиё давлатларини Россия томонидан забт этилиб мустамлакага айлантирилиши халқимиз ҳаётида қандай маънавий оқибатларни келтириб чиқарди?

а) Халқ турмушида фаровонлик, маънавий ҳаётида юксалиш, маданиятида ўсиш, маорифда жонланиш рўй берди.

б) Иқтисодий танглиги ортди, сиёсий ҳуқуқлари чекланди, маънавий хўрланди, ижтимоий ҳаётда иккинчи даражали миллатга айлантирилди.

в) юртда илм-фан ривож топди, халқлар эркин яшай бошладилар.

г) Ўзбекларни бирлаштирди, ўзаро низоларга чек қўйди.

д) Халқлар ва миллатлар якдил бўлиб янги порлоқ турмуш қуришга киришдилар, газета ва журналлар чиқа бошлади, мактаблар қурилди.

9. Марказий Осиё халқларининг рус мустамлакачиларига қарши олиб борган курашлари?

а) Пўлатхон бошчилигида 1874-1876 йиллар Фарғона қўзғалони, 1892 йил Тошкент қўзғалони, 1898 йил Андижон, 1916 йил Жиззах қўзғалонлари;

б) 1783 йил Бухорода «Етти қабила» қўзғалони, 1741 йил Хиваликлар қўзғалони, 1745 йил Ибодуллахитой қўзғалони;

в) 1783-1797 йил Сарим Дотов қўзғалони, 1900 йил Марв қўзғалони, 1821-1825 йил Хитой-қипчоқлар қўзғалони, 1855-1856 йил Эрназар раҳбарлигидаги қорақалпоқлар қўзғалони;

г) 1741 йил Хиваликлар, 1745 йил Ибадуллахитой бошчилигидаги қўзғалонлар. Пўлатхон бошчилигидаги 1874-1876 йил Фаргона қўзғалони;

д) 1783-1797 йил Сарим Дотов раҳбарлигидаги 1855-1856 йил Эрназар раҳбарлигидаги қорақалпоқлар қўзғалони.

10 . “Кимки ўз Ватанига дахлдор бўлмаса.у инсониятга ҳам дахлдор эмас”, деб ким таъкидлаган?

а) Гегел

б) Байрон

в) Гюго

г) Цицерон

д) И.Каримов

11. Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик тўғрисида Декларацияси қачон қабул қилинди?

а) 1990 й. 29 декабр

б) 1991 й. 31 август

в) 1991 й. 1 сентябр

г) 1992 й. 18 март

д) 1992 й. 16 май.

12. Эрамиздан аввал мамлакатимиз мустақиллиги учун курашган қаҳрамонлар?

а) Широқ, Муканна, Темур Малик

б) Широқ, Тўмарис, Спитамен

в) Муканна, Широқ, Спитамен

г) Тўмарис, Жалолиддин, Темур Малик

д) Спитамен, Широқ, Жалолиддин.

13. Жамият тараққиётида мафкура қандай роль ўйнайди?

а) Жамиятда туб иқтисодий ўзгаришларга олиб келади, жамиятнинг моддий аҳволини яхшилайди. Жамиятни моддий аҳволини яхшиланишига таъсир кўрсатади;

б) Жамият аъзолари ўртасида низолар келтириб чиқаради, жамият парчаланиб кетишига сабаб бўлади;

в) Жамият аъзоларини жипслаштириб ягона мақсад сари йўналтиришига ёрдам беради, истиқлолни таъминлайди;

г) Жамиятни маънавий жиҳатдан юксалтиради, сиёсий барқарорликни таъминлайди;

д) Мафкура жамият тараққиётига тўсқинлик қилади, тараққиётига ғов бўлади.

14. Хадиси Шарифларни сахих хадислар сифатида тўплаган ватандошларимиз?

а) Имом Бухорий, Имом ат-Термизий.

б) Имом Бухорий, Имом Муслим

в) Имом Бухорий, Имом Абу Довуд

г) Имом Абу Довуд, Имом ан-Насоий

д) Имом ибн Можжа, Имом ат-Термизий.

15. Ўзбекистон ҳудудидаги энг қадимги давлатлар?

а) Хоразм, Суғдиёна, Бақтрия, Марғиёна.

б) Хоразм, Суғдиёна, Бақтрия, Мидия

в) Хоразм, Суғдиёна, Бақтрия, Парфия

г) Сугдиёна, Бактрия, Хоразм, Сомонийлар давлати.

д) Бактрия, Хоразм, Суғдиёна, Қорахонийлар давлати.

16. Тасаввуф таълимотининг Марказий Осиёлик намоёндалари?

а) Имом Ғаззолий, Ахмад Яссавий, Жалолиддин Румий, Умар Хайём;

б) Ахмад Яссавий, Нажмиддин Кубро, Абдухолик Ғиждувоний, Бахоуддин Нақшбанд;

в) Бахоуддин Накшбанд, Хожи Ахрор, Махмуд аз-Замахшарий;

г) Ахмад Яссавий, Хожа Ахрор, Жалолиддин Румий;

д) Хожа Ахрор, Махмуд Замахшарий, Умар Хайём.

17. Ўзбекистонда «Наврўз» байрами қачон ўтказилди?

а) 8 март;

б) 20 май;

в) 21 март;

г) 22 март;

д) 23 март;

18. «Фалсафа - маънавият» нисбатида фалсафанинг тутган ўрни.

а) Фалсафа жамият маънавий қиёфасини белгиловчи омил;

б) Маънавий камолот;

в) Фалсафа - маънавият тараққиётида муҳим роль ўйнайди;

г) Фалсафа маьнавиятининг муҳим элементи бўлганлиги учун улар ўзаро чамбарчас боғлиқ;

д) Фалсафанинг маънавиятга ҳеч қандай дахли йўқ.

19. "Ўз ватанига доғ тушириш-уни сотиш деган сўз",-деб ким таъкидлаган?

а) Гегел

б) Байрон

в) Гюго

г) Цицерон

д) И.Каримов

20. «Октябрь инқилоби» деб аталмиш давлат тўнтарилишига Марказий Осиё халқлари қандай муносабатда бўладилар?

а) Жон диллари билан, зўр мамнуният билан кутиб олдилар;

б) Мазмун ва моҳиятига кўра ёт бўлганлиги учун халқ қўллаб-қувватламади. У зўрлаб қабул қилдирилган тузум эди;

в) Юртнинг энг қашшоқ қатлами яхши кутиб олди, ўзига тўқ қисми ёқламади;

г) Октябрь «инқилобини» эзилган халқ яхши кутиб олди, аммо диндорлар қарши турдилар;

д) Катта ер эгалари, савдогарлар яхши умид рухида қизғин қўллаб қувватладилар.

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР УЧУН

6.2. Индивидуал топшириқларни бажаришга асосланган амалий машғулот бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий ҳужжатлар

<table>
<tr><td colspan="3">Маъруза режаси:
1. Амир Темурнинг маънавий салоҳияти.
2. «Темур тузуклари»да маънавият масалалари
3. Темурийлар сулоласи даврида маънавият.</td></tr>
<tr><td>Машғулотнинг мақсади:</td><td colspan="2">Мавзу бўйича билимларни чуқурлаштиришни таъминлаш.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Талабанинг ўқув фаолияти натижалари:
• амалий машғулот режалари билан олдиндан танишиб чиқиб, тайёргарлик кўради;
• Амир Темурнинг маънавий салоҳиятини ёритиб бера олади;
• «темур тузуклари»да маънавият масалаларига изоҳ беради;
• темурийлар сулоласи даврида маънавиятнинг муҳим жиҳатларини ёритиб таҳлил қилади.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Мустақил ўрганиш учун топшириқлар:
1. Маърузани матни билан танишиб чиқинг ва саволларга жавоб беринг.
Эслатма: 4.1-га қаранг.
2. Ўқув хужжатлар билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5-га қаранг.
3.Ўқув топшириқлар билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 2.1-га қаранг.
4. Ўқув топшириқларни бажаришга тайёрланинг.
Эслатма: 3.1-га қаранг.</td></tr>
<tr><td>Назорат шакли:
Огзаки назорат, савол-жавоб ва ўз-ўзини назорат қилиш.</td><td>Максимал балл: 3 б.
Талабага қўйилган балл: ______</td><td>Ўқитувчи имзоси:______________</td></tr>
</table>

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАТЕРИАЛЛАР

I. ЎҚУВ ТОПШИРИҚЛАР

1.1. Эссе ёзиш учун мавзулар

1. Амир Темурнинг маънавий салоҳияти.
2. «Темур тузуклари»да маънавият масалалари.
3. Темурийлар сулоласи даврида маънавият.

1.2. «Нима учун?» органайзерини тўлдиринг

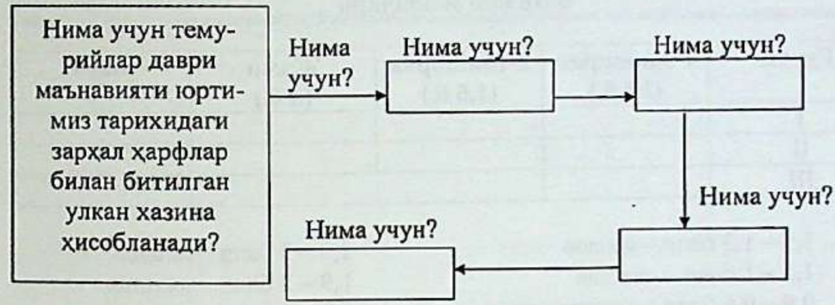

II. МАЪЛУМОТ-АХБОРОТ МАТЕРИАЛЛАР

2.1. «Кооп-кооп» («Биргаликда ўқиймиз») техникасини ўтказиш қоидаси

Иш босқичлари	*Фаолият*	
	Таълим берувчи	*Таълим олувчи*
1.	3 ва 5 кишидан иборат кичик гуруҳларни ташкил қилади	
2.	Ҳар бир гуруҳга мавзунинг бир бўлаги бўлиб ҳисобланган бир хил топшириқлар беради. Топшириқни бажариш учун йўриқномалар беради.	Гуруҳ аъзолари ўзаро топшириқларни бўлиб олишади.
3.	Муваффақиятли топшириқни ба-жарилишини ва муомила маданиятини назорат қилади.	3.1. Ҳамма мустақил топшириқни бажаради, мавзулар бўйича мустақил ишлайди. 3.2. Гуруҳ аъзоларининг мини-маърузаларини тинглайди. Умумий маъруза тайёрланади. Маърузани ўқиш учун спикер тайинланади.
4.	Гуруҳларда иш якунларини чиқарилишини сўрайди ва тақдимотини ўтказишни талаб қилади.	Гуруҳ-спикери маърузанинг тақдимотини ўтказади.
5.	Натижаларни таҳлил қилади ва баҳолайди, ғолиб гуруҳларни аниқлайди.	

2.2. Талабаларнинг билим ва кўникмаларини баҳолаш мезонлари

Гуруҳ	1-топшириқ (1,5 б.)	2-топшириқ (1,5 б.)	Жами (3 б.)	Баҳо
I				
II				
III				

1,5 – 1,3 балл – «аъло»
1,2 – 1 балл – «яхши»
0,9 – 0,6 балл – «қониқарли»

2,9 – 3 балл – «аъло»
1,9 – 2 балл – «яхши»
1,2 – 1 балл – «қониқарли».

III. ЎЗ-ЎЗИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР

3.1. Такрорлаш учун саволлар:

1. Нима учун Амир Темурни буюк давлат арбоби ва саркарда деймиз?
2. Амир Темурнинг юксак маънавият эгаси эканлигини изоҳланг.
3. «Темур тузуклари» қандай асар?
4. «Темур тузуклари» асаридаги адолат, тўғрилик, ҳалоллик, дўстларга садоқат, ватанпарварлик тўғрисидаги фикрлардан мисоллар келтиринг.
5. Мирзо Улуғбекнинг илм-фан ва маърифат ривожига қўшган ҳиссаси нималардан иборат?
6. Улуғбек Академиясида фаолият кўрсатган олимлардан кимларни биласиз?
7. Нима учун Алишер Навоийни «Сўз мулкининг султони» деб атаймиз? (мисоллар билан исботланг).
8. Алишер Навоий маънавиятини ифодаловчи қандай хислатларини биласиз? (мисоллар билан исботланг).
9. Алишер Навоийнинг қандай асарларини биласиз?
10. Мустақиллик ва Амир Темур, темурийлар даврига муносабатдаги ўзгаришни тушунтириб беринг.

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР УЧУН

7 мавзу	МАЪНАВИЙ БАРКАМОЛ ИНСОН ТУШУНЧАСИ ВА УНИНГ ШАРҚОНА ТАЪРИФИ

7.1. Муаммоли маъруза бўйича режа топшириқ ва ўқув-услубий хужжатлар

<table>
<tr><td colspan="3">Маъруза режаси:
1. Ислом Каримов маънавий баркамол инсонни тарбиялаш замона талаби эканлиги тўғрисида.
2. Маънавий баркамол инсон тушунчаси, унинг моҳияти.
3. Комил инсон ва унинг шарқона фазилатлари.</td></tr>
<tr><td>Машғулотнинг мақсади:</td><td colspan="2">Маънавий баркамол инсон тушунчаси ва унинг шарқона таърифи ҳақида умумий тасаввурни шакллантириш, комил инсон ва унинг шарқона фазилатлари ҳақида тушунча ҳосил қилиш.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Талабанинг ўқув фаолияти натижалари:
• баркамол инсон аввало, онги юксак, мустақил фикрлай оладиган, хулқ-атвори билан ўзгаларга ибрат бўладиган билимли, маърифатли киши эканлигини айтиб беради;
• маънавий баркамол инсон чуқур ва замонавий билимга, кенг дунёқарашга, мустақил фикрга эга эканлигини изоҳлаб беради;
• комил инсонни тарбиялаш заруриятининг ошиб бориш сабабларини санаб беради.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Мустақил ўрганиш учун топшириқлар:
1. Маърузани матни билан танишиб, саволларга жавоб беринг.
Эслатма: 2.2-га қаранг.
2. Ўқув хужжатлар билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5-га қаранг.
3. Ўқув топшириқлар билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 2.1, 2.3-га қаранг.
4. Ўқув машғулоти якунида билимингизни текширинг.
Эслатма: 3.1-га қаранг.</td></tr>
<tr><td>Назорат шакли:
Оғзаки назорат, савол-жавоб ва ўз-ўзини назорат қилиш.</td><td>Максимал балл: 3 б.
Талабага қўйилган балл: ______</td><td>Ўқитувчи имзоси:______________</td></tr>
</table>

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАТЕРИАЛЛАР

I. ЎҚУВ МАТЕРИАЛЛАР

1.1. Ислом Каримов маънавий баркамол инсонни тарбиялаш замона талаби эканлиги тўғрисида

1.2. Маънавий қашшоқликни йўқотиш

1.3. Шахс маънавиятининг ботиний белгилари

1.4. Маънавий баркамол инсон тушунчаси, унинг моҳияти

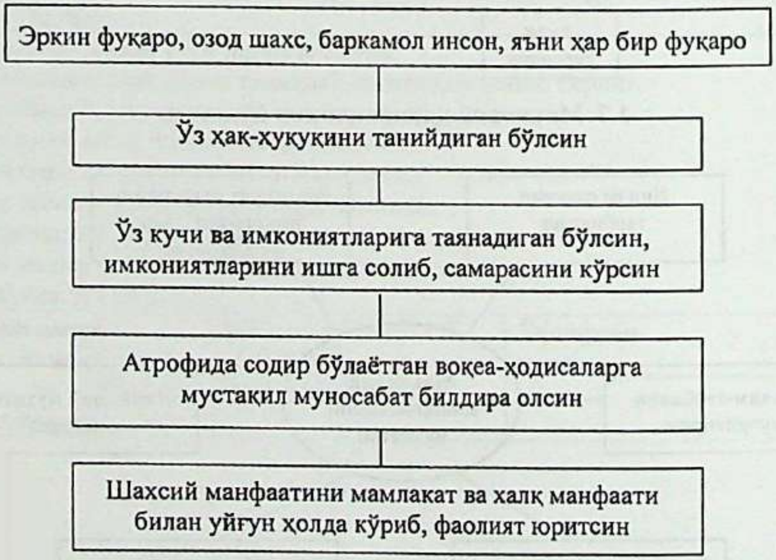

1.5. Мустақиллик тафаккури

Мустақиллик тафаккури →

- Ватан истиқболи ва истиқлоли ҳақида қайғуриш
- Халқи, юрти, қадр-қиммати, ор-номусини англаш ва буни ҳимоя қилиш
- Бутун меҳнати, истеъдоди, имкониятини зарур бўлса жонини ҳам юрт истиқболи, халқ бахти учун бахшида этиш.

II. ЎҚУВ ТОПШИРИҚЛАР

2.1. ФСМУ жадвалини тўлдиринг

Қандай инсонни маънавий баркамол инсон деб ҳисоблайсиз?

Ф	(Фикрингизни баён этинг).
С	(Фикрингиз баёнига бирор сабаб кўрсатинг).
М	(Кўрсатилган сабабга тушунтирувчи мисол келтиринг).
У	(Фикрингизни умумлаштиринг).

2.2. Мавзу бўйича билимларни долзарблаштирувчи савол

Жамият тараққиётини ривожланишига асос бўлувчи маънавий баркамол авлодни тарбиялашдаги муаммолар ва уларнинг ечими.

Йўналтирувчи саволлар:

1. Маънавиятнинг инсон фаолиятидаги ролини изоҳланг.
2. Маънавий қашшоқликни йўқотиш учун нималар қилиш керак? (2-слайд)

1-муаммо. Келажак авлод ҳақида қайғуриш, соғлом, баркамол наслни тарбиялаш жараёни самарадорлигини қандай ошириш мумкин?

1. Маънавий баркамол инсонни, комил инсонни, соғлом авлодни тарбиялаш нима учун замона талаби ҳисобланади?
2. Ислом Каримовнинг маънавий баркамол инсонни тарбиялаш тўғрисидаги ғоялари.

2-муаммо. Маънавий жиҳатдан баркамол инсонни тарбиялаш борасидаги муаммоларни аниқлаш ва ечимини топиш.

1. Маънавий баркамол инсон деганда нимани тушунасиз?
2. Соғлом авлоднинг қирраларини изоҳланг.
3. Соғлом авлод Давлат дастури ҳақида нималарни биласиз?

3-муаммо. Ватанпарварлик руҳида тарбиялаш самарадорлигини ошириш йўл-йўриқларини бугунги шарт-шароитдан келиб чиққан ҳолда аниқлаш.

1. Комил инсон деганда қандай инсонни тушунасиз?
2. Шарқ мутафаккирлари комил инсон ҳақида қандай фикрлар билдирилган.
3. Маънавий баркамол, комил инсоннинг асосий фазилатларига нималар киради?

2.3. Т-схема

Маънавий баркамол, соғлом авлод, комил инсон тушунчаларидаги муштараклик	*Маънавий баркамол, соғлом авлод, комил инсон тушунчаларидаги фарқ*
• ҳар бир инсоннинг ўз-ўзини англаши;	• маънавий баркамол инсон – онги юксак, мустақил фикрлаш оладиган, хулқ атвори билан ўзгаларга ибрат бўладиган билимли, маърифатли киши;
• ўзга инсонларни қадрлай билиши;	
• инсон зотини улуғлай билиши;	
• инсоният томонидан яратилган моддий ва маънавий бойликларни ўзлаштиришга интилиш;	• Соғлом авлод – жисмонан бақувват, маънавий бой авлод;
• ички ва ташқи дунёсининг бирлиги;	• Комил инсон – одамзод орзу қилган жамики эзгу хислатларнинг ифодачиси.
• соғлом фикри ва оқилона сўзининг бирлиги;	
• дили ва тилининг бирлиги;	

III. ЎЗ-ЎЗИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР

3.1. Такрорлаш учун саволлар:

1. Маънавий баркамол инсонни, комил инсонни, соғлом авлодни тарбиялаш нима учун замона талаби ҳисобланади?
2. Ислом Каримовнинг маънавий баркамол инсонни тарбиялаш тўғрисидаги ғоялари?
3. Маънавий баркамол инсон деганда нимани тушунасиз?
4. Соғлом авлоднинг қирраларини изоҳланг.
5. Комил инсон деганда қандай инсонни тушунасиз?
6. Маънавий баркамол, соғлом авлод, комил инсон тушунчаларидаги муштараклик ва фарқ нимада?
7. Комил инсон ҳақида Шарқ мутафаккирлари фикрларидан намуналар келтиринг.
8. Соғлом авлод Давлат дастури ҳақида нималарни биласиз?
9. Маънавий баркамол, комил инсоннинг асосий фазилатларига нималар киради?

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР УЧУН

7.2. Индивидуал топшириқларни бажаришга асосланган амалий машғулот бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий ҳужжатлар

Маъруза режаси:

1. Маънавий баркамол инсонни тарбиялаш зарурияти. Ислом Каримов томонидан баркамол инсон тушунчасига берилган таъриф.
2. Баркамол инсоннинг маънавий фазилатлари
3. Комил инсоннинг шарқона фазилатлари.

Машғулотнинг мақсади:	Маънавий баркамоллик ва комилликнинг қирралари ва асосий мезонлари бўйича билимларни чуқурлаштиришни таъминлаш.

Талабанинг ўқув фаолияти натижалари:

- амалий машғулот режаси билан олдиндан танишиб чиқиб, тайёргарлик кўради;
- маънавий баркамол инсонни тарбиялаш заруриятининг ошиб бориш сабабларини санаб беради;
- маънавий баркамол ва комил инсоннинг ақлий, ахлоқий, маънавий фазилатларини ёритиб беради;
- муаммоли вазифаларни ечишда назарий билимларини қўллайди; муаммони аниқлаб, уни ҳал қилишда ечим топади;

Мустақил ўрганиш учун топшириқлар:

1. Суҳбатга тайёрланинг, саволларга жавоб беринг.
2. Ўқув топшириқларни бажаришга тайёрланинг.

   Эслатма: 2.1, 2.2, 2.3-га қаранг.
3. Ўқув хужжатлар билан танишиб чиқинг.

   Эслатма: 1.1-га қаранг.
4. Эссе ёзишга тайёргарлик кўринг.

   Эслатма: 3.1-га қаранг.

Назорат шакли: Оғзаки назорат, савол-жавоб ва ўз-ўзини назорат қилиш.	***Максимал балл:*** 3 б. ***Талабага қўйилган балл:*** ______	***Ўқитувчи имзоси:*** ______________

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАТЕРИАЛЛАР
I. ЎҚУВ МАТЕРИАЛЛАР

1.1. Инсоннинг маънавий фазилатлари

II. ЎҚУВ ТОПШИРИҚЛАР

2.1. Топшириқ

I. Муаммоли топшириқ

Вазият. «Жамият тараққиётини ривожланишига асос бўлувчи маънавий баркамол авлодни тарбиялашдаги муаммолар ва уларнинг ечими.

Вазифа. Сиз маънавий баркамол, комил инсонни тарбиялаш заруриятининг ошиб бориш сабаблари, унинг миллат мамлакат ва умуминсоният олдида турган улкан вазифалар билан боғлиқ эканлигини кўрсатиб беришингиз лозим.

II. Услубий тавсиялар

1. Муаммовий таҳлилнинг босқичлари.

Биринчи босқич – муаммонинг асосий мазмунини ажратиб олишни таклиф қилади, тадқиқот объектини аниқлаб, шакл беради.

Иккинчи босқич – муаммоли вазиятни таҳлил қилиш – объектнинг ҳолатини аниқлайди, асосий қирраларига эътибор қаратади, муаммоли вазиятнинг ҳамма томонларини таҳлил қилади.

Учинчи босқич – муаммони ечиш учун барча вазиятларни кўриб чиқади, муқобил вазиятни яратади.

Тўртинчи босқич – муаммонинг ечимини аниқ вариантлардан танлаб олади, муаммонинг аниқ ечимини топади.

2. Вазифани бажариш кетма-кетлиги:

1) Муаммони шакллантиринг.
2) Вазиятни таҳлил қилинг, сабабларини кўрсатинг.
3) Вазиятдан чиқиб кетиш харакатларни излаб топинг.
4) Жадвални тўлдиринг.
5) Аниқ якуний хулоса чиқаринг.

3. «Муаммоли вазият» жадвали.

Муаммоли вазият тури	Муаммоли вазиятнинг сабаблари	Вазиятдан чиқиб Кетиш харакатлари

2.2. Блиц-сўров саволлари

№	*Савол*	*Жавоб*
1.	Маънавий баркамол инсоннинг фазилатларини санаб беринг.	
2.	Комил инсоннинг фазилатларини санаб беринг.	
3.	Миллий ифтихор нима?	
4.	Миллий ғурур нима?	
5.	Миллатпарварлик деганда нимани тушунасиз?	
6.	Мустақиллик тафаккури деганда нимани тушунасиз?	

2.3. Баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари

Гуруҳ	*Баҳо*	*Баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари*			
		Ўтилган мавзуни билишади	*Гуруҳ фаол*	*Муаммони ечиш учун таклифлар беришди*	*Жами*
	Балл	*1,0*	*0,5*	*1,5*	*3*
1					
2					
3					

Гуруҳ ишларини умумлаштирувчи баҳо

Гуруҳ	*1*	*2*	*3*	*Жами балл*	*Баҳо*
1					
2					
3					

2,2 – 3 балл – аъло
1,2 – 2 балл – яхши
0,5 – 1,1 балл – қониқарли
0 – 0,5 балл – қониқарсиз

III. ЎЗ-ЎЗИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР

3.1. «Маънавий қашшоқликни йўқотиш» мавзусида эссе ёзиб келинг.

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР УЧУН

8 мавзу	ВАТАНПАРВАРЛИК, ИНСОНПАРВАРЛИК ВА ЎЗ МИЛЛАТИГА САДОҚАТ ШАХС МАЪНАВИЯТИ МЕЗОНЛАРИ

8.1. Информацион маълумотга эга бўлган бахс-мунозарали маъруза бўйича режа топшириқ ва ўқув-услубий хужжатлар

<table>
<tr><td colspan="3">Маъруза режаси:
1. Ватан – саждагоҳ каби муқаддасдир.
2. Инсонпарварлик – инсон ва жамият маънавий қиёфасининг мезони.
3. Ўз миллатига садоқатли бўлиш – юксак бурч.</td></tr>
<tr><td>Машғулотнинг мақсади:</td><td colspan="2">Ўз миллатига садоқатли бўлиш, она замин манфаатлари йўлида фидоий бўлиш, ўз миллатининг келажаги йўлида қайғуриш каби тушунчаларни шакллантириш, ватанпарварлик руҳида тарбиялаш.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Талабанинг ўқув фаолияти натижалари:
• ватанни она каби улуғлаб, Ватан ва ватанпарварлик тушунчаларига таъриф беради;
• ринсонпарварликнинг ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ва маънавий-маърифий қирраларини санаб беради;
• ватан, миллат манфаати йўлида фидойи бўла олишни айтиб беради.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Мустақил ўрганиш учун топшириқлар:
1. Маърузани матни билан танишиб чиқинг ва саволларга жавоб беринг.
Эслатма: 3.1-га қаранг.
2. Ўқув хужжатлар билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4-га қаранг.
3. Ўқув топшириқлар билан танишиб чиқинг.
Эслатма: 2.1, 2.2, 2.3-га қаранг.</td></tr>
<tr><td>Назорат шакли:
Оғзаки назорат, савол-жавоб ва ўз-ўзини назорат қилиш.</td><td>Максимал балл: 3 б.
Талабага қўйилган балл: ______</td><td>Ўқитувчи имзоси:____________</td></tr>
</table>

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАТЕРИАЛЛАР

I. ЎҚУВ МАТЕРИАЛЛАР

1.1. Таянч ибора ва тушунчалар

1.	Одам	16.	Беватанлик
2.	Шахс	17.	Маънавий қашшоқ
3.	Инсон	18.	Бахтсизлик
4.	Жамият	19.	Давлат рамзлари
5.	Инсонпарварлик	20.	Одами эрсанг демагил одами
6.	Ватан	21.	Мустақиллик
7.	Ватанпарварлик	22.	Тафаккур
8.	Миллий ўзликни англаш	23.	Миллий руҳият
9.	Миллатпарварлик	24.	Онг
10.	Сукрот	25.	Шўролар тузуми
11.	Миллий ғурур	26.	Миллий валюта
12.	Миллий ифтихор	27.	Она юрт
13.	Миллий характер	28.	Туркистон – умумий уйимиз
14.	Ватан туйғуси	29.	Ўтмиш.
15.	Ватанга муҳаббат	30.	Саждагоҳ.

1.2. Ватан ва ватанпарварлик тушунчаларининг фалсафий талқини

Бизга ота-оналар, болалар, яқин хеш ақробалар қимматлидир, лекин муҳаббат бобидаги барча тасаввурларимиз биргина «Ватан» деган сўзда мужассамлашган. Ватанга нафи теккудек бўлса, қайси виждонли одам у учун жонини беришга иккиланар экан

ЦИЦЕРОН

Маърифатли халқларнинг ҳақиқий жасорати Ватан йўлида қурбон бўлишга ҳозир эканликларида акс этади

ГЕГЕЛЬ

Кимки ўз юртини севмаса, у ҳеч нимани сева олмайди

БАЙРОН

Кимки ўз ватанига дахлдор бўлмаса, у инсониятга ҳам дахлдор эмас

БЕЛИНСКИЙ

Ўз Ватанига доғ тушириш – уни сотиш деган сўз

ГЮГО

Ватанга муҳаббат ҳисси одамнинг қалбида табиий равишда туғилади. Яъни инсон ўзлигини англагани, насл-насабини билгани сари юрагида Ватанга муҳаббат туйғуси илдиз отиб юксала боради. Бу илдиз қанчалар чуқур бўлса, туғилиб ўсган юртга муҳаббат ҳам шу қадар чексиз бўлади

И.КАРИМОВ

1.3. Ватанпарварлик тушунчаси

В а т а н п а р в а р л и к

Ўз халқини, тарихини яхши билиш ва у билан фахрланиш

Қадимий обидалар, мислсиз иморатлар, аждодлар яратган моддий ва маънавий меросларни кўз қорачиғидай асраш ва авлодларга тақдим этиш

Халқимизнинг, аждодларимизнинг гўзал ва маъноли урф-одатлар, расм-русм ва удумларини қадрлай билиш, уларни давом эттириш

Ажойиб ватандошлар – аждодлар номи билан, уларнинг улуғ ишлари, ижодлари билан фахрланиш, уларнинг ишларини давом эттириш, уларга муносиб ворис бўлиш.

Шундай ажойиб халққа, юртга, унинг бой тили ва маданиятига мансублиги билан фахрланиш

Турон заминни ҳимоя қилиб, томирида охирги қони қолгунча душманга қарши курашган қаҳрамонлар номини ёд этиш

Миллатимизга қарши уюштирилган қатағонларда, қамоқ ва сургун азобларини бошидан кечирган ва ҳалок бўлган минглаб миллатимиз гулларини унутмаслик

Юксак эътиқод билан яшаш, унга ҳамиша садоқатли бўлиш

1.4. Миллий-маънавий қадриятлар

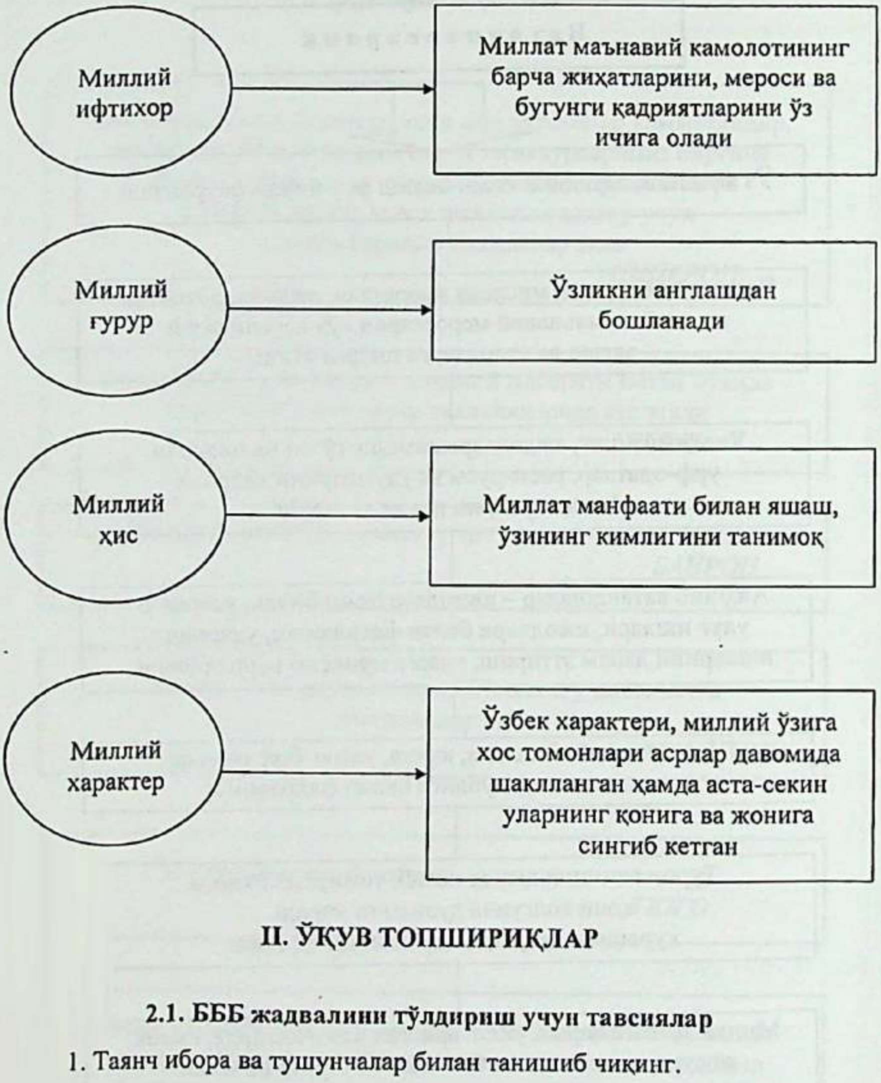

II. ЎҚУВ ТОПШИРИҚЛАР

2.1. БББ жадвалини тўлдириш учун тавсиялар

1. Таянч ибора ва тушунчалар билан танишиб чиқинг.

2. БББ жадвалини тўлдириш учун таянч ибора ва тушунчаларнинг тартиб рақамидан фойдаланинг.

Биламан	Билишни истайман	Билиб олдим
1	2	3

2.2. Кластерни тўлдиринг

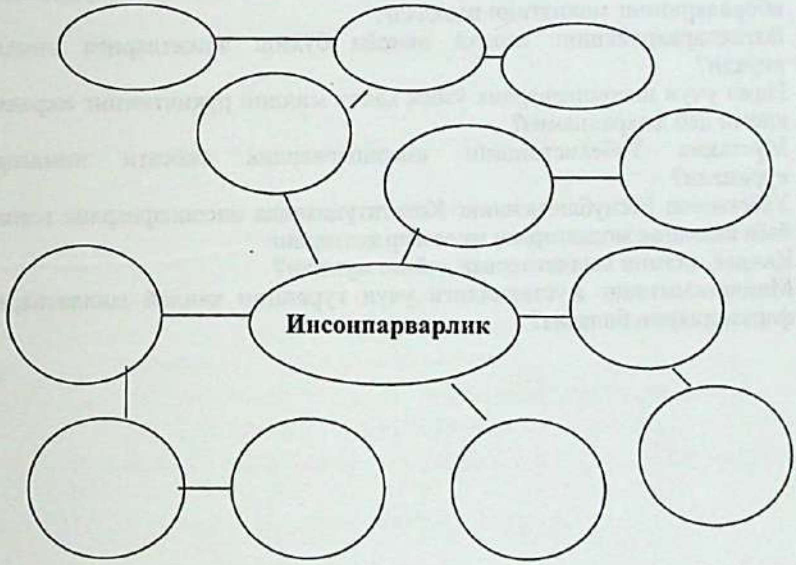

2.3. Блиц-сўров саволлари

№	Савол	Жавоб
1.	Ватан нима?	
2.	«Ҳар бир кишининг туғилиб ўсган шаҳар ва мамлакатини шул кишининг Ватани дейилур», - деб ким таъкидлаган?	
3.	«Ватан – саждагоҳ каби муқаддасдир» ибораси муаллифи ким?	
4.	Одами эрсанг, демагил одами.	

	Оники, йўқ халқ ғамидин ғами» байтининг муаллифи ким ва унинг моҳиятини ёритиб беринг.	
5.	Қандай одамни миллатпарвар дейиш мумкин?	

III. ЎЗ-ЎЗИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР

3.1. Такрорлаш учун саволлар

1. Ватан деганда нимани тушунасиз (унинг тор ва кенг маънолари)?
2. Ватанпарварлик ҳақида ўтмиш мутафаккирлари айтган қандай фикрларни биласиз?
3. «Ватанни севмоқ имондандир», «Ватан саждагоҳ каби муқддасдир» ибораларининг моҳиятини изоҳланг.
4. Ватанпарварликнинг асосий намоён бўлиш жиҳатларига нималар киради?
5. Нима учун инсонпарварлик ўзбек халқи миллий руҳиятининг ажралмас қисми деб фахрланамиз?
6. Мустақил Ўзбекистоннинг инсонпарварлик сиёсати нималарда кўринади?
7. Ўзбекистон Республикасининг Конституциясида инсонпарварлик ғоялари баён қилинган моддалардан мисоллар келтиринг.
8. Қандай одамни миллатпарвар дейиш мумкин?
9. Миллатимизнинг мустақиллиги учун курашган қандай миллатпарвар фарзандларни биласиз?

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР УЧУН

8.2. Индивидуал топшириқларни бажаришга асосланган амалий машғулот бўйича режа-топшириқ ва ўқув-услубий ҳужжатлар

<table>
<tr><td colspan="3">Маъруза режаси:
1. Ватан ва ватанпарварлик тушунчалари.
2. Инсонпарварлик тушунчаси ва унинг моҳияти.
3. Ўз миллатига садоқатли бўлишнинг моҳияти.</td></tr>
<tr><td>Машғулотнинг мақсади:</td><td colspan="2">Ватанпарварлик, инсонпарварлик ва ўз миллатига садоқат шахс маънавияти мезонлари мавзуси бўйича билимларни чуқурлаштиришни таъминлаш.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Талабанинг ўқув фаолияти натижалари:
• амалий машғулот режалари билан олдиндан танишиб чиқиб, тайёргарлик кўради;
• ватан ва ватанпарварлик тушунчаларининг моҳиятини ёритиб бера олади;
• инсонпарварлик, миллатпарварлик тушунчаларига таъриф беради; ўз миллатига садоқатли бўлишининг моҳиятини ёритиб беради.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Мустақил ўрганиш учун топшириқлар:
1. Суҳбатга тайёрланинг ва саволларга жавоб беринг.
Эслатма: 2.3-га қаранг.
2. Тестларни ечишга тайёргарлик кўринг.
Эслатма: 2.1-га қаранг.
3. Ўқув топшириқлар билан танишиб чиқинг.
.Эслатма: 2.2-га қаранг.
4. З.Мусоқовнинг «Ватан» кинофильмини кўриб чиқинг.
Эслатма: 1.1-га қаранг.
5. Якуний назорат ишига тайёргарлик кўринг.</td></tr>
<tr><td>Назорат шакли:
Оғзаки назорат, савол-жавоб ва ўз-ўзини назорат қилиш.</td><td>Максимал балл: 3 б.
Талабага қўйилган балл: ______</td><td>Ўқитувчи имзоси:______________</td></tr>
</table>

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАТЕРИАЛЛАР

I. ЎҚУВ МАТЕРИАЛЛАР

1.1. З.Мусоқовнинг «Ватан» кинофильми.

II.ЎҚУВ ТОПШИРИҚЛАР

2.1. Тестлар

1. Ўзбекистон бозор муносабатларига ўтишда қайси мамлакатлар моделига амал қилмоқда?

а) Туркия моделига;

б) АҚШ моделига;

в) Япония моделига;

г) Ўзбекистон моделига;

д) Россия моделига;

2. Истиқлол мафкурасининг назарий манбалари?

а) Марказий Осиёда яшаб ижод этган буюк мутафаккирларнинг таълимотлари;

б) Ўтмишда яшаган барча буюк мутафаккирларнинг ижтимоий-сиёсий, фалсафий, диний, ҳуқуқий қарашлар тизимидан ташкил топган миллий ва умуминсоний, маънавий мерос ҳамда мустақил Ўзбекистонда чиқарилган қонунлар, Президент И.А.Каримовнинг нутқлари;

в) Президент И.А.Каримовнинг асарлари, Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ҳамда Олий Мажлис қарорлари;

г) Мустақил Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, И.А.Каримовнинг асарлари;

д) Ислом динининг асосий ақидалари, Қуръони Карим, Хадиси Шариф, Фиқх, Шариат қонунчилиги.

3. Ахлоқнинг жамият маънавий ҳаётига таъсири.

а) Ахлоқ жамиятнинг маънавий покланишга хизмат қилади;

б) Ахлоқ жамият аъзоларини гунох ишлардан сақлайди;

в) Ахлоқ кишиларни эзгуликка, савоб ишлар қилишга ундайди;

г) Ахлоқ жамиятнинг маънавий покланишига хизмат қилади, юрт тинчлигини ва тотувлигини таъминлайди, ижтимоий юксалишга асос бўлади.

д) Юртда тинчлик, тотувликни таъминлайди.

4. Мустақил Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси қачон қабул қилинган?

а) 1990 йил 7 декабр;

б) 1991 йил 4 апрел;

в) 1992 йил 8 декабр;

г) 1993 йил 15 апрел;

д) 1993 йил 20 ноябр.

5. Бозор ислохоти юзасидан олға сурилган 5 тамойил Президентимиз И.А.Каримовнинг қайси китобида акс этган?

а) Ўзбекистон - келажаги буюк давлат;

б) Ўзбекистон- бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли;

в) Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли;

г) Ўзбекистон иқтисодий ислохатларнинг чуқурлаштириш йўлида;

д) бу ерда тўғри жавоб йўқ.

6. Инновация нима?

а) янги илмий ахборотлар йиғиндиси;

б) ишлаб чиқариш жараёнини янгича тамойилларда ташкил этиш;

в) янгиликни жорий этишга йўл бермайдиган тўсиқ;

г) бу ерда тўғри жавоб йўқ;

д) янги техника ва технология янгиликларини жорий этиш.

7. Конвертацияланадиган валюта нима?

а) бошқа валюталарга эркин алмаштириладиган пул;

б) олтин (танга) пуллар;

в) халқаро савдо алоқаларида қатнашадиган пул;

г) қоғоз пул ўрнини босадиган махсус қимматбаҳо қоғоз;

д) ҳар қандай мустақил давлат миллий пул бирлиги.

8. Ўзбекистонда иқтисодиётни ислох қилишнинг назарий асосини нима ташкил қилади?

а) маънавий ва маданий мерос;

б) умуминсоний ва миллий қадриятлар;

в) иқтисодиётни барқарорлаштириш;

г) макроиқтисодиётни барқарорлаштириш;

д) ташқи фаолиятни барқарорлаштириш.

9. Миллий истиқлол мафкураси нима?

а) жамиятдаги етакчи гурухлар дунёқараши;

б) миллат, элат ва халқларнинг сиёсий, ҳуқуқий, ахлоқий, маънавий қарашлари мажмуи;

в) диний қарашлар тизими;

г) ахлоқий дунёқараш;

д) ижтимоий психологик жараён.

10. Мустақил Ўзбекистон мафкураси қандай номланади?

а) халқ мафкураси;

б) миллий мафкура;

в) миллий истиқлол мафкураси;

г) истиқлол мафкураси;

д) меҳнаткашлар мафкураси.

11. Мустақил Ўзбекистон мафкурасининг фалсафий-назарий негизини нима ташкил килади?

а) умуминсоний ва миллий қадриятлар

б) диний қадриятлар

в) урф-одатлар ва анъаналар

г) миллий-маданий мерос

д) дунёвий, диний характердаги ижтимоий-фалсафий қарашлар мажмуи.

12. Маънавий ишлаб чиқариш нима?

а) кишиларнинг табиат ва жамиятни билишдаги фаолияти, олам ҳақидаги билимлар, ғоялар тизими;

б) ижтимоий онгда ижтимоий борлиқ ва жамиятни акс этиши;

в) кишиларнинг индивидуал онгида табиат ва ижтимоий борлиқни акс этиши;

г) моддий неъматлар;

д) ижтимоий ғоялар.

13. Маънавий мулоқот нима?

а) кишиларни адабиёт, санъатга оид билимларини бир-бирларига етказиш;

б) ғоялар кураши;

в) ўзаро фикр алмашиш;

г) кишиларни мусиқага оид билимларини бир-бирларига етказиш;

д) сиёсий, маданий, диний билимлар тизими.

14. Маънавиятни кандай элементлари мавжуд?

а) сиёсий, ҳуқуқий, ахлоқий;

б) фалсафий, диний, эстетик;

в) барчаси тўғри;

г) ҳуқуқий, диний, сиёсий;

д) эстетик, ахлоқий, фалсафий.

15. Сиёсий онг нима?

а) ижтимоий ҳаётнинг барча сохаларида кишиларнинг хатти-харакатини тартибга солиш функциясини бажарувчи социал тартиб-қоида;

б) турли синфларнинг давлат хокимиятига, партиялар, синфлар, миллатлар, давлатлар фаолиятига бўлган муносабатларини ифода этувчи кайфиятлар, қарашлар, тасаввурлар, тушунчалар, ғоялар йиғиндиси;

в) социал муҳитнинг ўзида бевосита акс эттирувчи ҳиссиёт, эмоция, кайфият, кечинмалар, ирода, манфаатлар мажмуи;

г) ижтимоий борлиқдаги кундалик эҳтиёж ва синфий манфаатларнинг ички моҳиятини, сабабини, асосини у ёки бу даражада ҳар хил ғоялар, таълимотлар шаклида ифодаланиши;

д) табиат, жамият ҳақидаги билимлар тизими.

16. Сиёсий онгнинг асосий компонентлари қайси?

а) индивидуал ва коллектив онги;

б) ижтимоий психология, сиёсий мафкура;

в) синфларнинг қарашлари тизими;

г) ғоялар, таълимотлар;

д) эҳтиёж ва манфаатлар.

17. Сиёсий мафкура нима?

а) сиёсий онгни суст тарзда ривожланиши ифодаси;

б) ишлаб чиқариш муносабатлари билан белгиланувчи у ёки бу социал гуруҳнинг иқтисодий, ижтимоий, маънавий манфаатларини ифодаловчи қараш ва назариялари мажмуасидан иборат;

в) ғоялар ва таълимотлар мажмуини акс эттирувчи тушунча;

г) жамият иқтисодий тараққиётини асоси;

д) ҳуқуқий мафкура ва психология бирлиги.

18. Ўзбекистон Республикасининг асосий қонуни қайси?

а) Ер ҳақидаги қонун;

б) Хусусийлаштириш тўғрисидаги қонун;

в) Конституция;

г) Иқтисодий қонун;

д) бу ерда тўғри жавоб йўқ.

19. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси неча қисмдан иборат?

а) II қисм

б) IV қисм

в) VI қисм

г) VII қисм

д) IX қисм.

20. Ушбу мисралар муаллифи ким?

«Дунё учун ғам ема, хақдин ўзгани дема,
Киши молини ема, сирот узра тутаро».

а) Нажмиддин Кубро;

б) Ахмад Яссавий;

в) Баховиддин Нақшбанд;

г) Ал-Газзолий;

д) Мир Кулол.

21. Фуқароларнинг виждон эркинлиги ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг қайси моддасида акс эттирилган?

а) 28-модда;

б) 15-модда;

в) 31-модда;

г) 41-модда;

д) 128-модда.

22. «Туркий гулистон ёхуд ахлоқ» номли асарнинг муаллифи ким?

а) Чўлпон;

б) Фитрат;

в) Беҳбудий;

г) Авлоний;

д) Мунаввар қори.

23. Жадидчиларнинг асосий ғояси нимадан иборат бўлган?

а) жамиятни ривожлантириш;

б) моддий неъматлар ишлаб чиқаришга асосий омил сифатида қарашган;

в) жамият тараққиётидаги асосий омил илм-фан, маърифатдир;

г) географик муҳит - жамият тараққиётини белгилайди;

д) аҳоли сони асосий омилдир.

24. Маърифатпарварликнинг жамият тараққиёти ҳақидаги қарашларини ажратинг?

а) жамиятда илмли кишилар қанча кўп бўлса, жамият шунча тез ривожланади;

б) тараққиёт қулай табиий шароитга боғлиқ;

в) аҳоли сони қанча оз бўлса, тараққиёт тез бўлади;

г) аҳоли сони кўплиги асосий омил;

д) ишлаб чиқаришнинг режали юритилишига боғлиқ.

25. Иқтисодий қадриятлар нима?

а) илмий ғоялар;

б) ишлаб чиқариш муносабатлари;

в) ишлаб чиқарувчи кучлар;

г) ишчи кучи;

д) меҳнат предметлари, ишлаб чиқариш қуроллари, моддий неъматлар ва ҳ.к.

26. Ахлоқий қадриятлар нима?

а) илмий ғоялар;

б) меҳнат воситалари;

в) ахлоқий нормалар;

г) табиий бойликлар;

д) ер ва ер ости бойликлари.

27. Энг олий қадрият нима?

а) ўзаро хурмат;

б) ҳамкорлик;

в) жамият;

г) инсон;

д) билим.

28. Марказий Осиёлик аллома Абу Райхон Беруний инсонга қандай изох берган?

а) инсон - биологик мавжудот;

б) инсон - ижтимоий жиҳатларга эга бўлган шахс;

в) инсон - ақлли мавжудот;

г) инсон - биологик ва ижтимоий мавжудот;

д) инсон - биологик тур.

29. Абу Райхон Беруний инсондаги қайси фазилатларни улуғлаган?

а) олийжаноблик, мурувват, поклик;

б) яхшилик, ройишлик;

в) диёнат, матонат;

г) яхши хулклилик;

д) инсонпарварлик.

30. Ибн Сино гуманизмининг моҳияти қайси жавобда ифодаланади?

а) инсон - олий зот;

б) инсон - олам ривожланиши тожи бўлиб, у буюк шараф ва ҳурматга лойиқдир;

в) инсон - энг олий қадриятдир;

г) инсон - яратувчидир;

д) инсон - акли мавжудоддир.

31. Амир Темурнинг фалсафий қараши қандай бўлган?

а) пантеизм;

б) суфизм;

в) теизм;

г) хурофий;

д) материалистик.

32"Ўз ватанига доғ тушириш-уни сотиш деган сўз",-деб ким таъкидлаган?

а) Гегел

б) Байрон

в) Гюго

г) Цицерон

д) И.Каримов

33. Ислом илоҳиётининг муҳим сохаси - мусулмон ҳуқуқшунослиги қандай номланади?

а) тафсир;

б) калом;

в) фикх;

г) шариат;

д) тариқат.

34. Қарши шаҳрининг 2700 йиллиги қачон нишонланди?

а) 2003

б) 2004

в) 2005

г) 2006

д) 2007

35. Ватан нима?

а) бу муқаддас даргоҳ

б) бу аждодлар маскани

в) эл-юрт

г) А ва Б

д) барчаси тўғри

36. Ҳадис нима?

а) ривоятлар тўплами

б) пандномa

в) илмий асар

г) Мухаммад пайғамбарнинг айтган сўзлари, унинг хаётий фаолияти кўрсатмалари хақидаги тўплам

д) тўғри жавоб йўқ

37. " Маъмун академияси"нинг 1000 йиллиги қачон нишонланди?

а) 2003
б) 2004
в) 2005
г) 2006
д) 2007

38. Маърифатпарвар ким?
а) маърифат учун курашувчи
б) илм,билим чироғини ёқувчи
в) маърифат ҳомийси
г) маърифат тарафдори
д) барчаси тўғри

39. Имом ал-Бухорийнинг 1225 йиллиги таваллуди қачон нишонланган?
а) 1998
б) 1997
в) 1996
г) 1999
д) 2000

40. "Илм инсонларнинг мадори,ҳаёти,раҳбари,нажотидир",-деб ким таъкидлаган?
а) Беҳбудий
б) Фитрат
в) Чўлпон
г) Мунаввар қори
д) Авлоний

2-ўқув топшириқ

Учала гуруҳга ҳам бир хил эксперт қоғози тарқатилади

1. Зулфиқор Мусоқовнинг «Ватан» кинофильмидан лавҳани диққат билан кўринг.
2. Бош қаҳрамон – Қурбон тилидан айтилган, «Ватан-осмон», шу она замин, оқиб турган шу дарё кенг дала. Менинг бахтсизлигимда Ватаннинг айби йўқ. Бу – сенинг ҳам Ватанинг, ўғлим» деган сўзларнинг моҳиятини тушунтириб беринг.
3. Ушбу фильмда қандай инсонпарварлик ғоялари акс эттирилган.
4. «Ватангадолик», «Ватанфурушлик» тушунчаларини ёритиб беринг.

2.2. Ўқув топшириқ

Учала гуруҳга ҳам бир хил эксперт қоғози тарқатилади

1. Зулфиқор Мусоқовнинг «Ватан» кинофильмидан лавҳани диққат билан кўринг.
2. Бош қаҳрамон – Қурбон тилидан айтилган, «Ватан-осмон», шу она замин, оқиб турган шу дарё кенг дала. Менинг бахтсизлигимда

Ватаннинг айби йўқ. Бу – сенинг ҳам Ватанинг, ўғлим» деган сўзларнинг моҳиятини тушунтириб беринг.

3. Ушбу фильмда қандай инсонпарварлик гоялари акс эттирилган.
4. «Ватангадолик», «Ватанфурушлик» тушунчаларини ёритиб беринг.

2.3. Ўқув топшириқ

1-гуруҳ.

Мустақиллик ва бозор муносабатларининг шаклланиши шароитида ватанпарварлик туйғуларининг мустаҳкамлаш зарурияти: нима учун пайдо бўлди?

2-гуруҳ.

Мустақиллик ва бозор муносабатларининг шаклланиши шароитида нима учун инсонпарварлик ғояларига эҳтиёж сезилди?

3-гуруҳ.

Инсоннинг ўз-ўзини англаши инсонпарварликнинг маънавий мезони бўла оладими?

2.4. Талабаларнинг билим ва кўникмаларини баҳолаш мезонлари

Гуруҳ	Баҳо	Баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари			Жами
		Топшириқни аниқ бажарди	Муаммога ечим топди	Фаол қатнашди	
	Балл	1,5	1,0	0,5	3
1.					
2.					
3.					

Гуруҳ ишларини умумлаштирувчи баҳо

Гуруҳ	1	2	3	Жами балл	Баҳо
1					
2					
3					

2,2 – 3 балл – аъло
1,2 – 2,5 балл – яхши
0,5 – 1,1 балл – қониқарли
0 – 0,5 балл – қониқарсиз

III. ЎЗ-ЎЗИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР

3.1. Якуний назорат ишига тайёргарлик кўриш.

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗАЛАР УЧУН

ИЗОҲЛИ ЛУҒАТ - ГЛОССАРИЙ

Иқтисод - мулоқот, гаплашиш, келишиш, савдолашиш, икки томонга тўғри келадиган умумий нархни, рақамни, хулосани топиш демакдир.

Анъаналар – жамият ҳаёти турли соҳаларининг моддий ва маънавий фаолият шаклларининг, кишилар ўртасидаги алоқалар ва муносабатларнинг авлоддан-авлодга ўтиши, аждодлар ҳаёти белгилари ва хусусиятларининг такрорланиш тарзи, дунёда анъаналар ва урф-одатларга эга бўлмаган миллат ёки элат йўқ.

Ватан – кишиларнинг яшаб турган, уларнинг авлод ва аждодлари туғилиб ўсган жойи, ҳудуди, ижтимоий муҳити, мамлакати.

Ватанпарварлик – кишининг ўзи, туғилиб ўсган, камол топган жой, замин, ўлкага бўлган меҳр-муҳаббатини, муносабатларини ифода этадиган ижтимоий ва маънавий-ахлоқий ҳиссиётлари, фазилатларидир.

Ислом - сўзи арабча бўлиб, «худога ўзини топшириш», «итоат», «бўйсуниш» маъносини англатади.

Мафкура - умуммиллий, умумхалқ аҳамиятига эга ғоя бўлиб, у халқни миллатни бирлаштирувчи, умумсафарбарликка даъват этувчи кучдир.

Маънавият - инсонни жамики бошқа мавжудотлардан ажратувчи ижтимоий ходиса.

Маънавият - инсоннинг рухиятини, унинг ўз-ўзини англаши, диди, фаросати, адолат билан разилликни, яхшилик билан ёмонликни, гўзаллик билан ҳунукликни, вазминлик билан жоҳилликни ажрата билиш қобилияти, ақл-заковатини, юксак мақсад ва ғояларини қўя билиши, уларни амалга ошириш учун харакат қилиш ва интилиш салоҳиятидир.

Маърифат - билим ва маданиятнинг қўшма мазмуни бўлиб, маориф эса ана шу мазмунни ёйиш кураш, воситасидир.

Мерос - инсониятнинг ҳар бир тарихий босқичда яшаган авлодлари томонидан яратилган ва кейинги авлодга етиб келган барча моддий ва маънавий бойликлар мажмуидир.

Миллат - «миллат» сўзи «ўзак», «туб моҳият», «негиз» деган маънони билдиради.

Миллий ғоя - миллатнинг ўтмиши, бугуни, истиқболи, манфаат ва мақсадини ифодаловчи ижтимоий ғоя.

Миллий қариятлар - миллий мафкуранинг тарбиявий элементи.

Миллий мафкура - ўзлигимизни, муқаддас анъаналаримизни англаш туйғуларини, халқимизни кўп асрлар давомида шаклланган эзгу орзуларини, жамиятимиз олдига қўйилган олий мақсад ва олий ғоядир.

Миллий маънавият - муайян элат, миллатга, унинг аждодларига хос бўлган ғоят қимматли маънавий бойликлардир.

Миллий тарбия - у ёки бу миллатни, элатни ташкил этувчи кишиларни миллий маданиятини мерос, қадриятларни, урф-одатларни, анъаналарни ўзлаштиришдаги фаолиятни ривожлантиришдир, у миллий онг ва миллий ўзликни англашнинг субъектидир.

Сиёсат - юнонча сўз бўлиб, мазмуни давлат ёки жамоат ишларини англатади. Сиёсат - катта ижтимоий гуруҳлар, миллатлар, давлатлар ички ва ташқи муносабатлари соҳасидаги фаолиятни англатади.

Тасаввуф - суфийлик инсонни ўргатар экан, аввало, кишининг кўнглига, динига таянади, кўнгилни, қалбни тарбиялашга, кўнгил кишисини вояга етказиш ва интилишдир.

Темур тузуклари - Амир Темур томонидан давлатнинг ривожланиши учун ва давлатнинг тараққиёти учун айтилган фикр мулохазалар.

Умуминсоний маънавият - бутун инсониятга жаҳон халқларига тегишли бўлган маънавий-ахлоқий бойликлардир.

Ғоя - муайян фикр, мақсад сари етакловчи куч.

“МАЪНАВИЯТ АСОСЛАРИ” ФАНИ БЎЙИЧА ТАЛАБАНИНГ ЎЗЛАШТИРИШ КЎРСАТКИЧЛАРИ

Жами балл - 100	Жорий балл - 45		Оралиқ балл - 40	Якуний балл - 15
	Талабанинг машғулотга қатнашиши маъруза - 1 амал.маш.- 1	Талабанинг машғулотдаги фаоллиги маъруза - 2 амал.маш. - 2	ОБ 1 - 10 ОБ 2 – 30	
1-мавзу				
маъруза				
2-мавзу				
маъруза				
амалий машғулот				
Тема 3				
маъруза				
амалий машғулот				
Тема 4				
маъруза				
амалий машғулот				
ОБ 1				
Тема 5				
маъруза				
амалий машғулот				
Тема 6				
маъруза				
амалий машғулот				
Тема 7				
маъруза				
амалий машғулот				
Тема 8				
маъруза				
амалий машғулот				
ОБ 2				
ЯБ				
Жами				